

תשורה

משמחת הנישואין של

מנחם מענדל וחנה

בראנדוויין

ח"י אלול ה'תשפ"א

כפר חב"ד באה"ק תובב"א

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן הת' הרב מנחם מענדל שי' וב"ג הכלה המהוללה מ' חנה תי'. התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידינו ומכירינו אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו – מקרוב ומרחוק – ולברך את הזוג יחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

כמנהג אנ"ש בזמן האחרון – מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר שליט"א – הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה.

*

התשורה כוללת:

(א) שער המשפחה:

בו יבואו מכתבים, מענות ותמונות הקשורים להורי החתן והכלה שיחיו.

(ב) שער הגהות:

הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות: (א) אחש"פ וש"פ שמיני תשמ"ז, "בענין גדר החיוב דחינוך". (ב) ש"פ עקב תנש"א.

(ג) שער מענות קודש:

כמה צילומי כתי"ק מענות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(ד) שער יומנים:

יומן הנהגות כ"ק אדמו"ר שליט"א: (א) תשרי תשכ"ג – מאת הרב מאיר שי' הארליג. (ב) אלול תשמ"ז – תשרי תשמ"ח, מאת אבי הכלה שי'.

(ה) שער סיפורים מבית חיינו:

סיפורים והנהגות במחיצת כ"ק אדמו"ר שליט"א, כתובים ע"י אבי החתן והכלה שיחיו.

(1) שער התמונות:

תמונות נדירות מביקור הרה"ג הרב פנחס מנחם אלתר ז"ל אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשמ"ג.

*

יצויין שרוב החומר בתשורה זו מתפרסם בזה לראשונה.

*

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע . . קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, תיכף ומיד ממש!

יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

משפחת כהנא

משפחת בראנדוויין

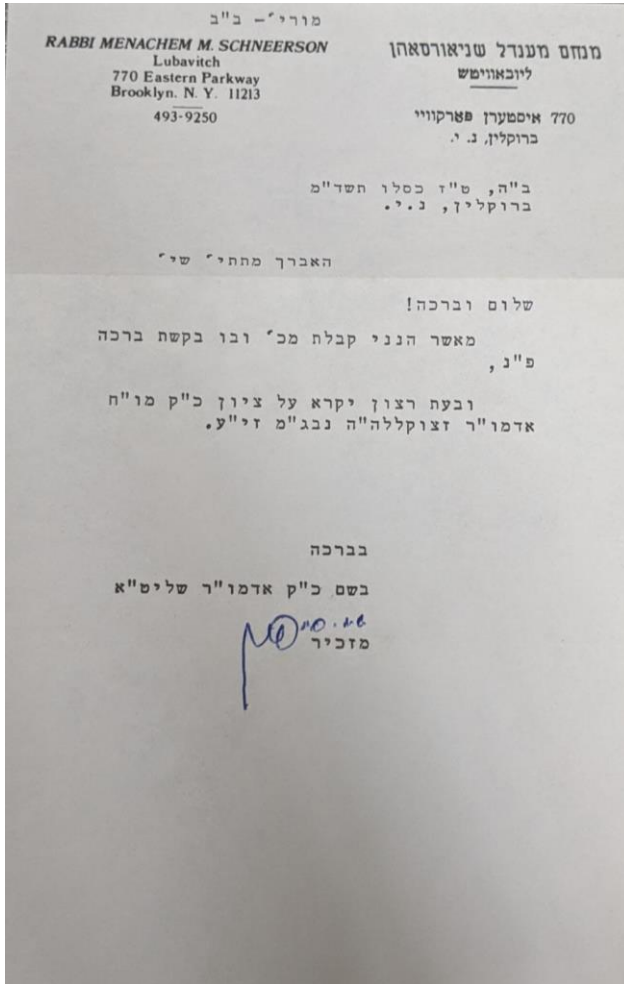
ח"י אלול, ה'תשפ"א

כחב"ד באה"ק תובב"א

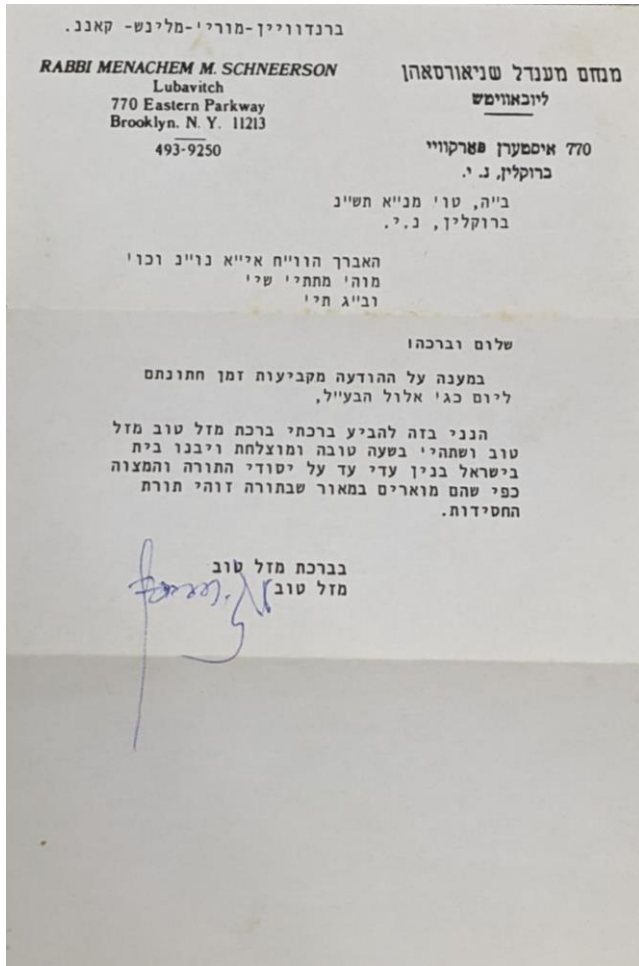
שער המשפחה

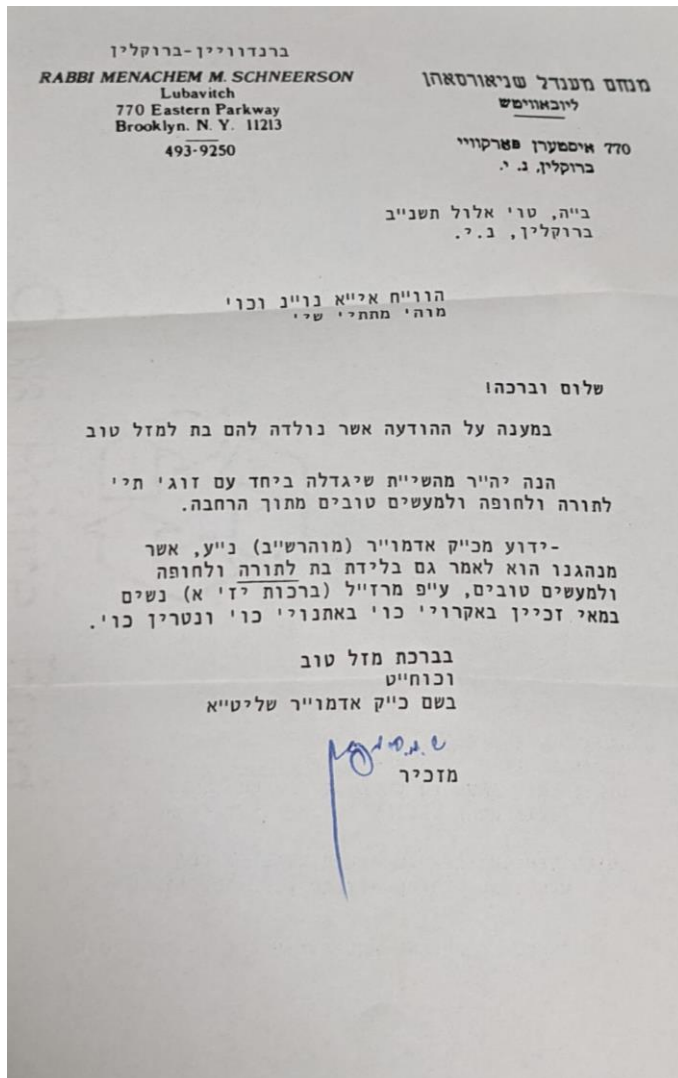
(א) מכתב לאבי החתן – ט"ז כסלו תשד"מ

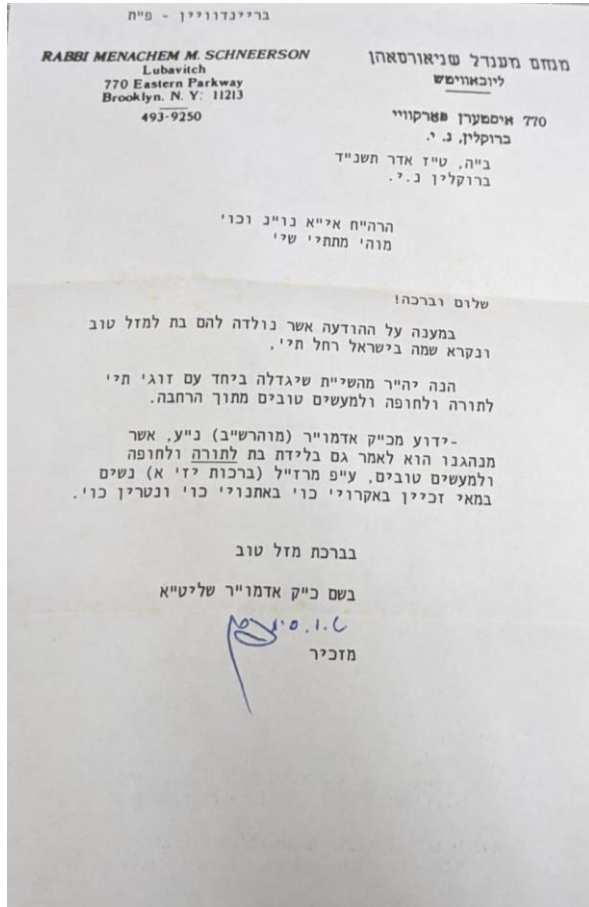
(ב) מכתב לחתונת הורי החתן שיחיו – ט"ו מנ"א תש"ג

(ג) מכתב לאבי החתן בקשר להולדת הבת – ט"ו אלול תשנ"ב

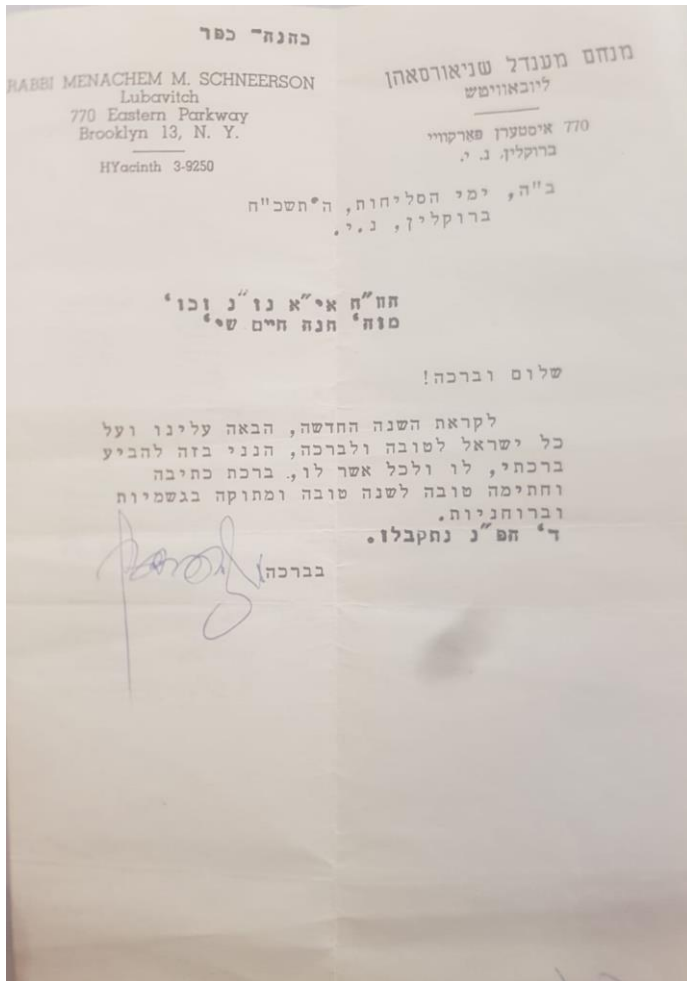

(ד) מכתב לאבי החתן בקשר להולדת הבת – ט"ז אדר תשנ"ד

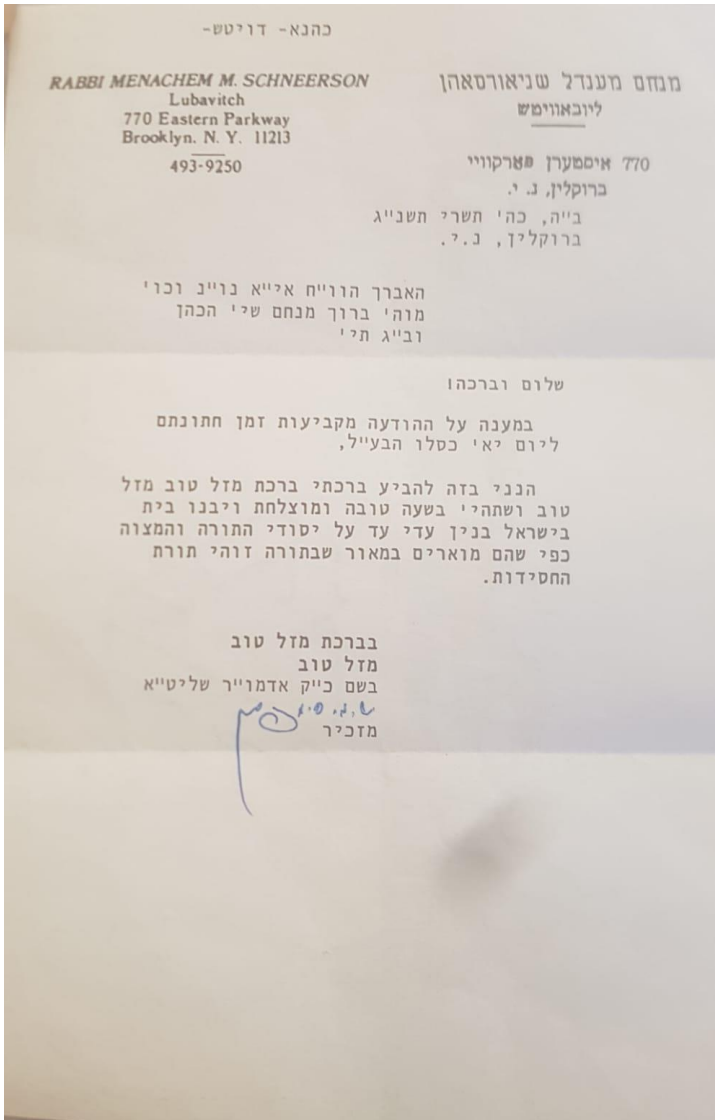

(ה) מכתב לסב הכלה – ימי הסליחות תשכ"ח

(ו) מכתב לחתונת הורי הכלה שיחיו – כ"ה תשרי תשנ"ג

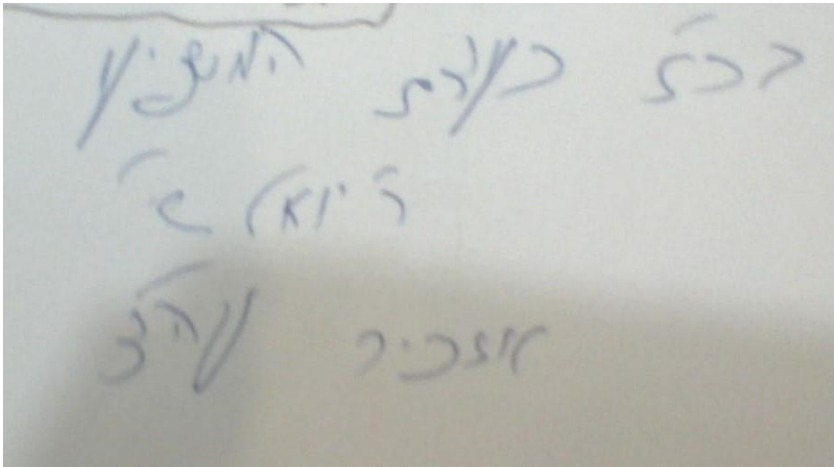
(ז) מענה לאבי הכלה

[י"ב תשרי, תנש"א]

מענה להת' ברוך מנחם הכהן כהנא ששאל האם להענות להצעה להיות "משפיע" בישיבת תו"ת קרית-גת. במכתבו כתב אשר המשפיע ר' יואל הכהן כהן אמר שאם הוא חושב שיצליח – שיסכים (מהעתקת המזכיר):

בכ"ז כעצת המשפיע ר' יואל שי'

אזכיר עה"צ

(ח) חורי ההתן עוברים לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א ביום התונתם – כ"ג אלול תש"נ

שער הגהות

(א) הגהות שיחת אחש"פ וש"פ שמיני תשמ"ז

לפנינו הגהות לשיחת אחש"פ וש"פ שמיני תשמ"ז.

בהתועדות אחש"פ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיחה – כהשתתפות ב"כינוס-תורה" שנערכה באסרו חג, כרגיל – בענין גדר החיוב דחינוך קטן. בהתועדות שלאחרי זה, דש"פ שמיני, המשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א בביאור הדברים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל להגי' את השיחה (כפי שהוכנה ע"י "ועד הנחות בלה"ק"), ונדפסה אח"כ בהתועדויות תשמ"ז ח"ג. הגהה זו נדפסת בזה.

[לאחמ"כ הגי' כ"ק אדמו"ר שליט"א את השיחה פעמיים נוספות:

(א) השיחה כפי שנערכה בסגנון המותאם לציבור התורני (הוכנה ע"י הרב איסר זלמן שי' ווייסברג), הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה בקובץ "המאור" גליון סיון-תמוז תשמ"ח (וראה ליקוט מענות קודש תשמ"ז מענה קלט).

(ב) לקראת ש"פ וירא תנש"א הגי' כ"ק אדמו"ר שליט"א את השיחה עבור הלקו"ש השבועי, ונדפסה אח"כ בלקו"ש חל"ה שיחה א לפרשת וירא].

*

ח"י אלול התשפ"א

כ"ד.

גדר החיוב הדינון

— משיחות אחרון של פסח וש"ס שמיני התשס"ז —

א. החיוב הדינון — אינו אלא מדרבנן, ובמ"ש רבינו חוקן בהלכות שבת¹ "אביו... מצווה מדין לתוך את בנו או בתו כו".
והטעם שחיובו חכמים בחיובן — בפשטות — "להרגיל את הקטן למצוה... שיהא מתחנך ורגיל למצוה"², "שיהא סרוך אחר מנהגו ולפניו ללמדו"³, כענין שנאמר⁴ "תחנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁵, וכן "אבל, מן התורה — אין חיוב של חינוך, כמ"ש רבינו חוקן בה"ש הלכות הלמוד תורה ש"אביו אינו חיוב לחנכו במצוות מן התורה".

ב. והנה, כענין זה — שאין חיוב מן התורה לתוך את הקטן במצוות — מתעוררת תמיהה גדולה ביותר:

מכיון שטבע האדם שישמרוך אחר מנהגו⁶, הרי, אם לא יתחנכו ביום המצוה לפני שיתחייב בהם, קרוב לודאי שיכשלו⁷, ואם כן בנצוה למצוות לא תעשה והן בנצוה לכיטול מצוות עשה, להיותו סרוך אחר מנהגו.
ובלשון הרמב"ם⁸ בנצוה לחיוב דיושנתם לבנך⁹ — "מאחר שצוה במצוות חוקק עולם לזרועותיכם... הנה אנתנו מצווים שידעו בנינו המצוות, ואך ידעו אותם אם לא נלמדם".

וא"כ, התכן שאין חיוב מן התורה לתוך את הקטן בקיום המצוות, כדי שבהגיעו לגיל י"ג שנה יזום אחד שאו יתחייב בכל המצוות, ויכל לקיימם כדבעי, ע"ז שיהי סרוך אחר מנהגו??

ולא עוד, אלא, שמצד האיסור ד"לנע עור לא תתן מכשול"¹⁰, ועאכ"ר מצד הצווה "ואחבה לרנך כבנך"¹¹ — צריך להיות חיוב על כל מי שביכולתו למפרשו מאיסור, ויתורה מזה, לחנכו במצוות, כדי שבבוא זמן החיוב לא יעבור על מצות לא תעשה או על כיטול מצוות עשה?!

ג. ויש להוסיף, שמצונו כמה ציוויים בתורה שהם בגדר של חינוך לקיום המצוות בגדלותו, ולדומא:

(א) במצוות הלמוד תורה, "מצוות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה... שנאמר¹² ולמדתם אותם את בניכם לכתב לכתב¹³ — שידעתם כמה ראשונים, חיוב זה הוא בגדר חינוך, "שיתרגלו את בניכם להיות עומדים חיוני בתורה, כמו שאמר תוך לנער וגו'¹⁴, וכן "מרבדי הרמב"ם, "אנתנו מצווים שידעו בנינו המצוות, ואך ידעו אותם אם לא נלמדם".

(ב) במצוות הקהל¹⁵ — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' ובניהם

האגדה
הקדמית
המבואר

1) הלעזר מהשיבות חינוך לתן הפסח — ע"ס המבואר בחוקאל (פרק טו, וראה ת"א ר"א ארא) שיעזים וז"ע לרוב עם ישראל, ובשולחן התוכי (ואתחנן ה' לך) "לקחת לו יגו מקרב גו", ומי לאח"י התחיל ענין החינוך — ע"י העבודה דמספית העומר, שהר"ז חת"ו והמהר"ם לכתב התורה כיוון מן חזונו".

2) ומסקנן זה מצוה בתן הפסח הרבשה מיוחדת בענין החינוך — שידר מלכות ענינו של ילדו המסור הוא ירדנות לבנך" (בא יגו ח), ועד שי"סצוה למהר"ם לתחיל המדר בשביל התנוקות שלא ישער (ש"ע אדרי"ו א"ח תרע"ב) שם ס"כ"ג, ולא עוד, אלא שהתחלה המסור עושים כמה שיוש"ס כדי להחמיר את התנוקות שישאלו "מה נשתנה" (שם ס"ל"א, סמ"ע ס"ד).

3) נזיר ט"ז ט"א, ורמב"ם הל' ציצית פ"ג ה"ט: הל' לובב פ"ו ה"ט: ועוד, וראה אצ"ק הלמודית ערך תוך מחלוקה, ופ"ג.

4) א"ח תרע"ב פ"ב, וראה גם מנהגים מספרד, חינוך לתורה ולמצוות שחיובו חכמים לתוך.

5) ד"ש ד"ה דרבנן — סוכה ב, ע"ב.

6) ד"ש ד"ה ד"ה קטן — חגיגה ו, א.

7) שם כ"ב, ו, ושי"א מילה י"ט, ב' ושי"א סוכה ט"ז.
והנה רמב"ם הל' ילמולח ספירת ה"ה"ל"ח: "ענינו לא יבנו לעצמו בנ"ה ולתורה כדי לחנכו בקדושה, עומד תוך לנע על פי דרכו וגו', שממא חכמים חת"ו חת"ו לענין בנצוה ללמדת חינוך בקדושה, אלא בהלכות ציצית וילוב וז"ב בנצוה לחיוב חינוך במצוות א"א, ויש לומר הביאור בזה — ע"ס רב"ר רבני עמו (שביתת עומר פ"ב ה"י) הרי חת"ו היה א"א, חת"ו ללמוד ולתרגל בניו ללכת כדרכי ישרה, להנעים חתן כמפי הכניעה בחיבת חתן לענין זה, וכן, חתן לעשיית המנהג ספיקוהו ומפסקהו שלמית, וע"ז, התפארת מאיסור היא בבלי חת"ו ברב"ר ישרה, ולמד חת"ו לענין.

8) ולעזר, שחיובו חוקן לא הביא כמ"ע שלו הפסוק "תחנך לנע גו" — לא בנוצוה לחינוך במצוות, וגם לא בנוצוה להתישה מאיסור, ואולי י"ל, דמ"ל שפסוק זה קאי בגדול, כדאמרי בגמרא (קדושין י"א א) "תחנך לנע", חד אמר משתמר ועד צעדים וחרוץ, וחד אמר מחמצי פיי ועד צעדים וחרוץ".

9) הלעזר מ"התח"ו החת"ו (בספן באצ"ק) חת"ו חת"ו ש"ע ע"כ) שמתפרש "תחנך לנע גו" (ור"א ת"י, ט"ז) ודעתו למנן אשר יצוה את בנו גו' ושמו ידך ה' וגו'".

10) ע"ס ואתחנן ה' ו'.

11) קדושין ט"ז י"ד.

12) שם ת"י.

13) ע"כ א"א י"א.

14) הל' ת"ת לרמב"ם ולאדרי"ו בחת"ו.

15) פ"י רבני מוחסן ע"ס ע"כ שם.

16) שחיבה ממוצאי טבת השיטה (שם ו) — "מקן שבע שנים במעור שנת השיטה גו'" (ירק"א, י"ד).

17) א"א מלענון בשו"ת נ"י ט"ז — (דפוסט) הוסיף ידחת חו"ר במ"ע המוסלת על האב לתת בה בנו כדי שיקום מצעו כשגדיל שוה היא מצוה חינוך, כדכתיב תוך לנע וגו'.

ס"א

. . כמ"ש רבינו הזקן **כנ"ל וגם** בריש הלכות תלמוד תורה . .

ס"ב

. . הרי, אם לא יחנכוהו בקיום המצוות לפני שיתחייב בהם, קרוב לודאי שיכשל, **א"ה**, הן בנוגע למצוות . .

---

1) . . ע"י העבודה דספירת העומר, שזהו"ע החינוך וההכנה **לתעבדון את האלקים על ההר הזה**, לקבלת התורה . .

. . ולא עוד, אלא שבתחלת ה"סדר" עושים כמה שינויים **לגבי כל השנה כולה** כדי להתמיי את התינוקות . .

6) . . וראה רמב"ם ה"ל מאכלות אסורות פי"ז הכ"ח- "מצוה על אביו לגעור בו ולהפרישו כדי לחנכו בקדושה, שנאמר חנוך לנער על פי דרכו וגו'" . .

. . שמביא הכתוב ד"חנוך לנער" בנוגע לכללות החינוך בקדושה, **ולא**. **ולהעיר שלא** הביאו בהלכות ציצית ולולב וכיו"ב . .

(* **וצע וצע"ק** מלשונו בשו"ת . .

ס"ג

.. לפי דעתו של בן אביו מלמדו ..

.. ומכיון שבכמה ענינים מצינו חיוב מן התורה שהוא בגדר חינוך – צריך באור מדוע לא חייבה תורה ..

.. אף שפסוק זה הוא מדברי קבלה, הרי זה רק גילוי מילתא" שכן היא המציאות בפועל ..

ס"ד

.. וכיו"ב בשאר בכמה מצוות דוגמתם ..

.. אם לא השתדל להשיג התפילין, או לבנות הסוכה ולקנות לולב כו' קודם בוא זמן החיוב, בודאי ביטל מצות עשה ..

(* להעיר שלדעת כמה – גילוי מילתא בדברי קבלה עושה הדבר (מחייבו) מה"ת ( ) .)

.. היינו, שהענין דיצי"מ הוא התחלת גיסוד כל התורה ..

29) .. הרי בשעה זו שהוא מפליג מביתו חל עליו מצות תשבתו מן התורה ..

30) .. שלכן פשוט שלכ"ע גם לדעת ר"א שאין מקום לברך אקב"ו על כריתת עצים לעשות איזמל למילה ..

ס"ה

.. אמנם, כד דייקת שפיר, הרי, מפשטות הלשון בכ"מ ..
.. היינו, שמצווה ועומד תמיד מבעוד מועד לקיים כל מצוה ומצוה בזמנה ..
.. עי"ז שיכין בעוד מועד את כל הדרוש לקיום המצוה בזמן חיובה⁴ ..
.. לא יתכן חלות חיוב של הכשר והכנה. **ויתרה מזה** ובלשון הש"ס – "חיובא
לדרדקיי" (בתמי) ..
.. היינה, שלא שייך גדר של חיוב **איזה שיהי** ביחס לקטנים ..

ס"ו

.. ועד ולהעיר שלא מצינו חיוב דחינוך למצוות לפני מתן-תורה⁵ ..
.. ובמילא, לא שייך חלות חיוב, **גם לא** של הכשר והכנה לזמן החיוב ..

ס"ז

.. אינם בגדר חינוך לחיוב בגדלותו, כי אם, חיוב מיוחד בנוגע לקטן ..

---

* ידועה השקו"ט היש גדר ומציאות בהלכה - דחמץ וכיו"ב לפני זמנם ( ) .. וע"ע השייך לנדו"ד.

* (אלא שבמצות מתי מספר נאמר "כאשר צווך" ( ) .. ולהעיר מפיה"מ (חולין) בנוגע למילה שקיומה רק מפני שניתנה במ"ת

(31) ולהעיר גם מהדין דנשבע לבטל את המצוה ..

---

* (אבל לכאורה פשוט, דמ"ש שגבי מצה "אין עליו חיוב כלל קודם הזמן", כוונתו ..

(א) במצות תלמוד תורה:

"מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה" — הרי זה ציווי מיוחד "למד את בנו הקטן", ולא כדי לתוכו לחיוב בגדלותו.

ואפילו לרברי הראשונים הנ"ל שחיבוהו זה הוא כבוד חינוך³⁹ ("שתגדילו את בניכם להיות עסקים תמיד בתורה", "אנחנו מצווים שידעו בנינו המצוות, ואין ידעו אותם אם לא נלמדום") — יש לומר, שזוהו זה נכלל-במדרג-החיוב-המצוות-ללמוד תורה עצמה, שכן, לימוד התורה הוא באופן שעשהו גריל בלימודו, ופשיטא, שידע את הלימוד (שחוכנו — לדעת את המשעה אשר ישכון, קיום המצוות), וכל זמן שאינו יודע, או שלא נעשה גריל בלימודו, הרי זה חסרון תלמוד תורה⁴⁰.

(ב) במצות הקהל:

מכיון שחייבו רובא את היש"ק נכללים (לא רק אלו שהגיעו לחינוך, "קטני השנים הקרובים להתחנך"⁴¹ אלא) גם קטני קטנים שלא הגיעו לחינוך⁴², עכצ"ל שוהו חיוב מיוחד⁴³, נזירת הכתוב (אחת לשבע שנים בלבד) להביא גם את הטף, ולא מצד הגדר החינוך, ובפרט ע"פ מאד⁴⁴ "טף למה באו ליתן שכר למצוותיהם", היינו, שוהו חיוב מיוחד על האב להביא את בנו, ואין זה כבוד חינוך⁴⁵.

ולא עוד, אלא, שהם ענין דייבנותם נז' ישמעו ללמדו נז' כל הימים נז' — אין זה כבוד חינוך גרילולו, כי אם, שהשמיעו והלמדו עשיו (בקטנותו) צ"ל בתוקף היראי⁴⁶, אשר, הוהכחה לזה היא, שיש בו כדי לפעול גם לאח"כ, "כל הימים".

(ג) במצות סיפור יצי"מ:

הציווי "והגדת לבנך" — אוני ענין של חינוך, כי אם, חלק ממצות סיפור יצי"מ בליל ט"ו ניסן דוקא, כדרשת חז"ל⁴⁷ "כול מרח"ב בי"ב יכול מעבד יום בו ח"ל והגדת לבנך ביום ההוא לאמר כעבור זה נז', לא אמרת אלא כשעה שיש מצה ומרור מנחיים לפניך" (מאש"כ החיוב החינוך שאינו מוגבל למנן מסוים דוקא), היינו, שסיפור יצי"מ צריך להיות באופן שיאמר לאחרים דוקא, "והגדת לבנך", וכזה הוא — "לאו דוקא בנו, אלא אפילו גם כל ברי⁴⁸".

(ד) באיסור להאכיל לקטן דברים אסורים:

מכיון שילפוטו לאו דוקא בודים אסור לכל אדם מן התורה אפילו אינו בר הבנה לל⁴⁹, מוכח להדיא שאין זה מצד חינוך, "לאו משום חינוך איתנו עלה אלא מדמתוך לא תאכלום, קרי בי"ל האכילום"⁵⁰, כלומר, ציווי מיוחד, נזירת הכתוב, שלא להאכיל דבר אסור.

ת. אמנם, עדיין יש מקום לשאלה:

מן אמת שמכיון שהקטן אינו בריחובא לא שירך חלות חיוב של הכשר והכנה, אבל אנשי"ם, בהגיעו לגיל יצי"מ שנה ויום אחד, שאו נעשה מחייב בכל החומצ" — לא יוכל לקיים את המצוות שנחייב בהם מן התורה זה עתה? ויש לומר בזה דבר חרוש — שהחיוב בשעולת הכשר וההכנה לקיום המצוות (מן הלימוד והחינוך וכן המעולות להשיג את הרב"ש שבו יקיים המצוות), התחלתו, מן התורה, מהרגע שבו נחייב במצוה עצמה, ולא לפני"ל, ובמילא, כאשר פעולת ההכנה דורשת משך זמן כו', הרי, כל משך זמן ההכשר וההכנה לא ביטל מצות עשה⁵¹.

והחסברה בזה — ש"לא ינתנה תורה למלאכי השרת"⁵², היינו, שהחיוב דקיום המצוות הוא בדרך הטבע, ובמילא, כשנחייבו בהנחת תפילין במוקד התורה, הרי, כל משך הזמן הדרוש — ע"פ טעם — להכנה התפילין, לא ביטלו המ"ע דהנחת תפילין, שכן, הציווי דהנחת תפילין מחילל בשעולת ההכשר וההכנה, מכיון שלא יזחה שייכת קודם היותם בריחוב.

ודגמא הכי בולטת — בעיווי דעשיית המשכן, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁵³.

ההאגדה וקמחוד
החידו

ההאגדה וקמחוד
החידו

X
X

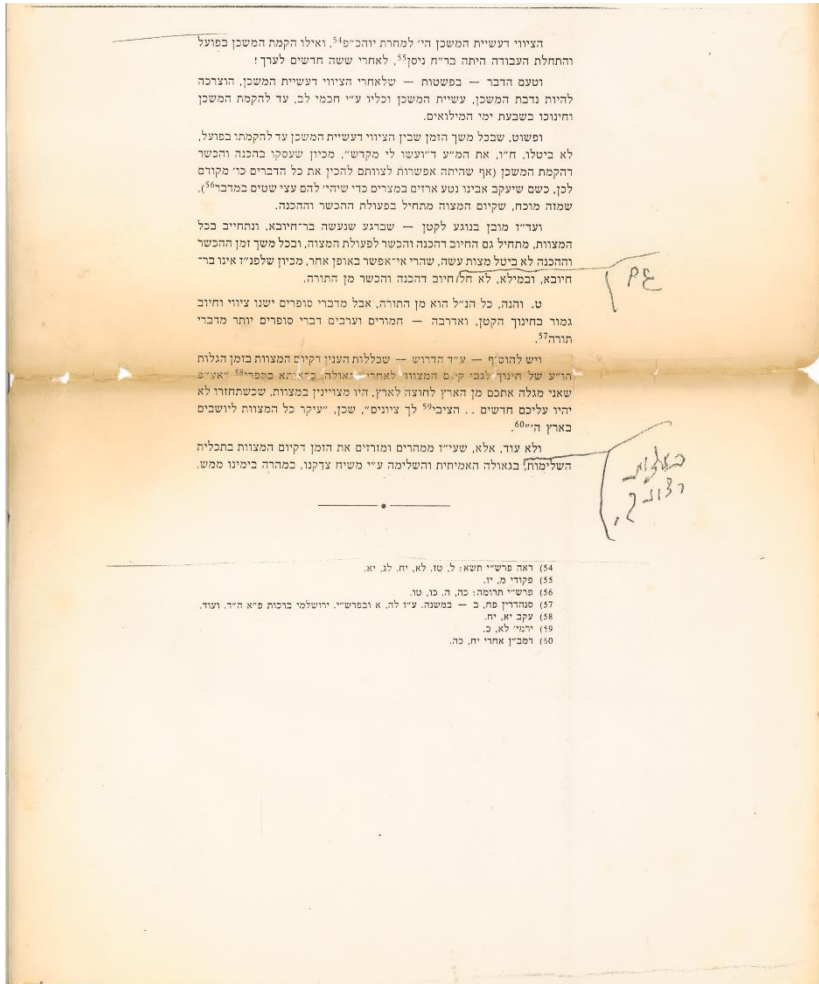
100

39) ולעיו" גם מלשון ארז"ה בה"ל ח"ת ק"א ק"א — חינוך לתורה דאורייתא על האב.
40) ובג"מ חז"ל וקדושתו כו' ב"מ "תלמוד גדול שיתלמדו ממנו לירי עשה"ו, היינו, שחיובו ח"י מצוה הוא גריל בלימוד עצמו, "תלמוד גדול" וראה ח"ל ח"ת לארז"ה ע"ד.
41) ומכיון עדיין וכן לא, זי.
42) חז"ל משה"א חגיגה ג. א.
43) ראה גם אנשי"ם חלומות ערך הקהל (ע"ה חס"ה).
44) חגיגה ג. ע"א. הבא משה"א חגיגה ע"ה ע"ה לא, זי.
45) התייחס גם מלשון חיי"מ ע"ל 363 ואילך, שהאב חייב בהקדש אינו חיוב מיוחד על האב, כי אם, חלק ממצות הקהל של כל ישראל המוטלת על הפלן, ע"ש.
46) להציר מלשון דרבי"ם (ה"ל חגיגה ע"ה) להכין לבם ולהקטיבם אונ... לטעם כבונתו נדחף ה"ה.
47) מפרט"ה בא זי, ח. (הלשון נכנסים הוא כהניסא בתנאים. ובמפרט"ה הוא כשעונו לטון).
48) ח"י מצוה כא.
49) שר"ע ארז"ה ח"ל ח"ל שבת מסעיג ס"ה.
50) שר"ע ארז"ה ס"א — דרמסו כס"ה חיי"ע שלו.
51) דגמא לר"ב — כע"פ ר"ש ע"ה, "שמתחילתו שנה זו... כל יום ויום נמצא חמן ברוח ואני מתעסק לבעור הוא עובר על מצוה של ה"ה" (מ"ע ארז"ה אר"ה רמ"ה), מסעיג כשמתעסק לבעור, של משך זמן התעסקות בביעור הוא חלק מקיום המצוה דהכתבה.
52) ברכות ב"ב, ע"ה.
53) חרומה ה"ח.

- .. יש לומר, שחינוך זה נכלל בגדר החיוב **בהמצוה ובהחיוב** דתלמוד תורה גופא ..
- .. שכן, לימוד הראוי הוא באופן שנעשה שהוא רגיל בלימודו ..
- .. ופשיטא, שידוע ומבין את הלימוד ..
- .. (שתוכנו – לדעת את המעשה אשר יעשון, קיום המצוות) ..
- .. וכל זמן שאינו יודע, או שלא נעשה רגיל בלימודו, הרי זה חסרון ב**מצות** תלמוד תורה ..
- .. ובפרט ע"פ מארז"ל "טף למה באו לתת שכר למביאיהם" .. [לפני תיבות אלו ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א "להתחלת פיסקא בפ"ע]
- .. היינו, שזהו חיוב מיוחד על האב להביא את בנו ..
- .. אשר, ההוכחה לזה היא ..
- .. (משא"כ החיוב דחינוך שאינו מוגבל לזמן מסויים דוקא) ..
- .. "והגדת לבנך", ד **וכמפורש** בזה גופא ..

(* ופשיטא שאינו מושלל (לא אמרתי אלא) בזמן אחר.

הציווי דעשיית המשכן היו למחרת יוהכ"פ⁵⁴, ואילו הקמת המשכן בפועל התחלת העבודה היתה בר"ח ניסן⁵⁵, לאחרי ששה חרשים לערך:

וטעם הדבר — בפשטות — שלאחרי הציווי דעשיית המשכן, הוצרכה להיות נדבח המשכן, עשיית המשכן וכליו ע"י חכמי לב, עד להקמת המשכן וחיונו בשמחת ימי המילואים.

ופשוט, שכלל משך הזמן שבין הציווי דעשיית המשכן עד להקמתו בפועל, לא ביטלו, ח"ו, את המ"ע דיועשו לי מקדש⁵⁶, מכיון שעסקי בהבנה והכשר להקמת המשכן (אף שהיתה אפשרות לעוותם להכין את כל הדברים כי מקורם לכן, כשם שיעקב אבינו נטע ארזים כמצרים כדי שיהיו להם עצי שטים כמרב⁵⁷), שמה מוכח, שקיום המצוה מתחיל בפעולה ההפסד וההכנה.

וע"ז מוכן בנוגע לקטן — שכונע שעשה ברה"ב, ונתחייב בכל המצוות, מתחיל גם החיוב דהכנה והכשר לפעולת המצוה, ובכל משך זמן ההכשר וההכנה לא ביטל מצות עשה, שהרי א"אפשר באופן אחר, מכיון שלפניו אינו בר-חיובא, ובמילא, לא חל חיוב דהכנה והכשר מן התורה.

ט. והנה, כל הנ"ל הוא מן התורה, אבל מדברי סופרים ישנו ציווי וחיוב גמור בחינוך הקטן, ואדרבה — המורים וערכים רבוי סופרים יותר מדברי תורה⁵⁸.

ויש להוסיף — ע"ד הדרוש — שכללות חנוך דקיום המצוות בזמן הגלות ה"ע של חינוך לבני קיום המצוות לאחר — אצלה, בי"ד ו"א בהפ"ד⁵⁹ "א"י"ב שאנו מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ, הו" מצוינון במצוות, ששחזור לא יהיו עליכם חרשים... הצ"כ⁶⁰ לך ציונים", שכן "יעיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה"⁶⁰.

ולא עוד, אלא, שע"ז ממהרים ומרודים את הזמן דקיום המצוות בתכלית השלימות⁶¹ בנאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

182

משה
182

54 ראה מרשיי חשאי ל, טו, לא, ית, לב, יא.
55 מקדו מ, יז.
56 מרשיי חרומה: טו, ה, כו, טו.
57 מרדכי פה, ב — במשנה, ע"ז לה, א ובפרשיי, יודלמי ברכות פ"א ח"ד, ועוד.
58 ע"כ יא, יח.
59 ד"ק לא, כ.
60 רמב"ן אחרי ית, מה.

ס"ח

.. ובמילא, לא חל גם חיוב דהכנה והכשר מן התורה . .

.. ולא עוד, אלא, שע"ז ממהרים ומרודים את הזמן דקיום המצוות בתכלית השלימות, כמצוות רצונך, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(ב) הגהות שיחת ש"פ עקב תנש"א

לפנינו הגהות לשיחת ש"פ עקב תנש"א, לפני שלשים שנה.

חלק חשוב מהשיחה מוסב על ההוצאה החדשה של ס' התניא, בכתב "ברייל" לאלו שהם "סגי-נהור" ל"ע.

על "מאחורי-הקלעים" של הגהת שיחה זו, מספר המניח הרב סימון שי יעקבסאן ("בית משיח" גליון 410 ע' 84):

"בשיחת ש"פ עקב תנש"א, הרבי שאל: מכיון שסיימנו הכל, מדוע משיח לא מגיע? ואמר הרבי שאולי זהו בגלל סוג מסויים של הפצת המעינות שלא נעשה, והכוונה ל"כתב ברייל". אבל לאחר שגם זה נעשה לאחרונה, משיח צריך לבוא.

כשהכנסתי את השיחה להגהה, כתבתי לרבי שאם כך – אין לדבר סוף, שכן תמיד יהי אפשר למצוא עוד פעולה טובה שלא נעשתה עד עכשיו...

הרבי לא ענה ישירות על שאלתי, אבל מהגהותיו של הרבי – שינוי מילה פה והוספת מילה שם, שינה הרבי את הביאור בשיחה, באופן שיבאר מדוע אי אפשר לתרץ בכל פעם שיש עדיין משהו שלא נעשה.

בהגהותיו הדגיש הרבי שמדובר ב"גדר" של הפצה. זהו לא עוד שלב, עוד פעולה טובה – אלא גדר חדש, שעד עכשיו עיוורים ל"ע לא יכלו ללמוד חסידות, וכעת הם יכולים. ובעיני האלה, שהם בבחינת גדר חדש, סיימו כבר את עבודת הברורים".

*

בס"ד. משיחת ש"פ עקב, מבה"ח אלול ה'תשנ"א

א. שטייענדיק אין שבת מברכים חודש אלול - וועלכער ווערט אנגערופן דער חודש החשבון¹ וויינידיק דער לעצטער חודש פון יאר, ווען מ'דארף מאכן א חשבון הנפש און א חשבון צדק פון דער עבודה במשך דעם פארגאנגענעם יאר - איז א פאסיקע צייט זיך צו אריינטראכטן אין דעם אלגעמיינעם אינהאלט פון דעם חשבון הנפש, און אין דער עבודה וואס דאס דארף ארויסרופן ביי א אידן.

און היות אז אויך די קביעות מיוחדת פון ראש חודש (בימי השבוע) איז בהשגחה פרטית ובחבליה¹ גברויק - קען מען ארויסנעמען א לימוד אין דעם חשבון פון חודש אלול אויך פון דעם וואס: (א) די צוויי טעג פון ראש חודש אלול (דער "קאפ" וואס איז כולל און פירט אן מיט אלע טעג פון חודש)² זיינען ביום השבת קודש ולמחרתו ביום הראשון (ווי מ'האט געזאגט אין ברכת החודש). (ב) שבת מברכים אלול קומט אויס בשנה זו אין פרשת עקב.

ב. וויבאלד אז חודש אלול איז דער חודש החשבון והסדר הכל פון דער עבודה פון דעם גאנצן יאר, איז אין אים כולל (די כוונה ותכלית פון) כללות עבודת האדם לשמש את קונו³ (במשך כל השנה), ווי ס'איז מרומז אין די ראשי תיבות פון "אלול" - "אני לודי ודודי לי", וואס דאס איז דער תוכן כללי פון עבודת האדם⁴ - אז זיין מציאות (אני) זאל ווערן פארבונדן און פאראייניקט מיט דעם אויבערשטן (דודי).

און דער פארבונד איז אויף צוויי אופנים: אני לדודי - די התעוררות און עבודה פון א אידן מלמטה למעלה, בדרך אתערותא דלתתא, וואס ער ציט זיך און פארבינדט זיך מיט דעם אויבערשטן, דורך דיגען אים בתורה ומצוות; און דודי לי - די המשכה וסיוע (סייעתא דשמיא) פון דעם אויבערשטן צו אידן מלמעלה למטה, בדרך אתערותא דלעילא.

און דער סדר העבודה אין, אז פריער קומט "אני לדודי" און דערנאך "דודי לי" (ניט ווי דער סדר אין א צווייטן פסוק⁵ "דודי לי ואני לו", פריער די אתערותא און דערנאך די אתערותא, ווי דער סדר העבודה איז אין חודש ניסן⁶), ווארום אין דעם באשטייט די תכלית יוסוד פון כל הענינים, אז לכל הראש קומט די עבודה מלמטה למעלה, די עבודה בכח עצמו פון דעם "אני" - ער זאל ניט ווארטן ביו עס וועט זיין אן אתערותא דלעילא, א התעוררות מלמעלה, נאר ער ("אני") זאל פון זיך אליין נתעורר ווערן "לדודי", צו דעם אויבערשטן,

כידוע אז די כוונה ותכלית פון בריאת האדם וירידת הנשמה למטה און שלימות (תענוג) האדם ווי דער אויבערשטער האט אים איינגעשטעלט אין, אז דאס וואס ער באקומט זאל ניט זיין קיין "נהמא דכיסופא"¹⁰ (אומזיסטער, ניט פארדינסטער בושא-ברויט), כולל - דורך א מתנה מלמעלה וכפתגם הידוע פון כ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹ או "בא חסידים איז ניטא קיין בדרך ממילא", נאר אז ער זאל דאס פארדינען דורך זיין אייגענער עבודה¹², ובלשון חו"ל¹³ - "לא יעתי ומצאתי אל תאמין, יעתי ומצאתי תאמין", ונפשטות - איז אויך דער טבע פון כל בני אדם (אפילו ניט-אידן), ועאכו"כ אידן, ועאכו"כ ווען זיי טוען וויער עבודה כגיגיעה יתירה למעלה מדרך הטבע והרגילות שלהם (בכח¹⁴ "עובר אלקים"¹⁵).

און דורך דעם "אני לדודי" (די אתערותא דלתתא) טוט ער אויף אז עס זאל זיין "דודי לי", די

ס"א

. . ווען מ'דארף מאכן א חשבון הנפש, און א חשבון צדק פון דער עבודה במשך דעם פארגאנגענעם יאר . .

. . איז בהשגחה פרטית ובחבליה ובדיק . .

. . די צוויי טעג פון ראש חודש אלול . .

ס"ב

. . (אומזיסטער, ניט "פארדינסטער" בושא-ברויט) . .

אתערותא דלעילא והמשכה מלמעלה למטה.

דאס הייסט, הגם אז פאר אן אתערותא דלתתא באקומט מען א נתינת כח וסיעתא דשמיא וויי ס'איז מבוואר¹⁹ במיוחד בנוגע צו חודש אלול, אז דעמולט ווערן נתגלה די ייג מדות הרחמים, כמשל "מלך בשדה", בדרך אתערותא דלעילא, און דערפון¹⁹ האט מען דעם כח אויף דער עבודה פון "אני לדודי" בחודש אלול - איז אין חודש אלול²⁰ (דער חודש החשבון פון כללות עבודת השנה) בהגשה די תכלית פון כללות עבודת האדם, אז מ'הויבט אן מיט "אני לדודי" (און דערנאך "דודי לי"), ווייל דער צוגאנג פון א אידן בכל השנה אפילו ווען ער שטייט בסיום העבודה אין דעם לעצטן חודש פון יאר, נאך דער עבודה אין די י"א חודשים שלפנ"ו דארף זיין, אז ער זאל זיך ניש פארלאזן אויף דער אתעדל'ע, (נאר) לכל לראש און דער עיקר איז זיין אייגענע עבודה מצד דעם תחתון (כימי החזק "השדה") פון חודש אלול דוקא¹⁸, און דורך דעם זאל דערנאך נמשך ווערן "דודי לי"; און אין דעם "אני לדודי" באשטייט די תכלית הכוללת פון אלע ענינים, און (אויך) די שלימות האתערותא דלעילא - דוקא בשעת דאס קומט ארויס אין דער עבודה פון א אידן בכח עצמו, וואס דורך דעם ווערט די אתעדל'ע נמשך אין א פנימיות, בין נאכמער - אז דורך דער אתעדל'ת ווערט נמשך דערנאך נאך א העכערע אתעדל'ע ("דודי לי") ווי די וואס קומט מלמעלה²¹ דער עבודה¹⁹. ולהוסיף, אז דער ענין שטייט אויך ברמז אין דעם וואס דער ראש התיבה פון "אלול" ("אני") איז דער אות אל"ף, דער ערשטער אות פון די כ"ב אותיות התורה; וייענדיק דער ערשטער אות פון אל"ף-בית, באווייזט עס אויף דער ערשטער און נידעריקסטער דרגא בהתחלת כל האותיות (כסדר מלמטה למעלה), וואס מספרו איז אחד (איינס)²⁰, און דערפון איז מען דערנאך עולה מלמטה למעלה (מן הקל אל הכבד) צו אות בית, וואס מספרו איז צוויי; מאל אויפיל²⁰, און דערנאך גימל - דריי מאל אויפיל, ג.א.וו. דרגא למעלה מדרגא ביו דעם אות תי"ו - סיום ושלימות האותיות, וואס באדייט תכלית השלימות - ארבע מאות²¹.

ולאידך ניטא, איז אות אל"ף די התחלה וראש פון אלע כ"ב אותיות התורה שבהן נברא העולם²², ופון איר נעמען זיך אלע ענינים בעולם.

ובעבודת השם איז דאס מרמז אויף דער עבודה בכח עצמו פון דעם תחתון ("אני לדודי"), וואס הויבט זיך אן (פון דעם "אני") למטה און איז דערנאך עולה מלמטה למעלה פון הקל אל הכבד; און דאס ווערט די התחלה און יסוד פון אלע ענינים, אויך די המשכות מלמעלה ("דודי לי").

ג. וויבאלד אן ביידע ענינים פון "אני לדודי" און "דודי לי" זיינען נכלל אין דעם ר"ת פון "אלול" (דער חודש החשבון), איז מסתבר צו זאגן אז כפרטיות זיינען דא ביידע ענינים אין דער עבודה וחשבון הנפש פון א אידן אין חודש אלול, סיי דער ענין פון "אני לדודי" - אן עבודה מלמטה למעלה, און סיי דער ענין פון "דודי לי" - די עבודה מלמעלה למטה אע"פ וואס בכללות באדייט "אני לדודי" עבודת האדם און "דודי לי" די המשכה למעלה; והיות אז דער אויבערשטער האט געוואלט אז אלע המשכות והשפעות מלמעלה זאלן נמשך ווערן דורך אן עבודה מעין זה למטה²² - י"ל, אז דורך דעם וואס אין דער עבודה פון א אידן איז דא מעין פון "דודי לי" (אן עבודה בדרך מלמעלה למטה), איז דאס די כלי צו ממשיך זיין "דודי לי" כפשוטו, די אתערותא דלעילא פון

- .. דוקא בשעת דאס קומט ארויס אין פון דער עבודה פון א אידן בכח עצמו ..
- .. ווי די וואס קומט מלמעלה פאר קודם דער עבודה ..
- .. צו אות ב"ית, וואס מספרו איז צוויי (מאל אזויפיל) ..
- .. די התחלה און יסוד פון אלע ענינים, אויך פון די המשכות מלמעלה ..

אלע המשכות פון דעם אויבערשטן למטה.
 ויש לומר, או די צוויי ענינים אין תורש אלול – "אני לדודי" און "דודי לי" – זיינען מרומז אין
 די צוויי טעג פון ראש חודש אלול וואס ר"ח אלול איז (בזמן הזה) אלעמאל צוויי טעג, וויבאלד אז
 חודש מנחם-אב איז אלעמאל מלא, ובלשון הכתוב²¹ – "ובראשי חדישים" לשון רבים, כנראה הוהר²²
 זיכר כמה ראשי אינון לסיהרא, אלא ראשי תרין בכל ירחא וירחא.
 ובפרט ובהדגשה – אין דער קביעות פון ראש חודש אלול בשנה זו – ביום השבת קודש ובויום
 הראשון בשבוע:
 יום ראשון און יום השבת באדייטן צוויי סדרים ומנינים אין זמן: יום ראשון איז די התחלה פון
 מנין ימי השבוע מלמטה למעלה, און שבת באדייט אויף א מנין וסדר מלמעלה למטה.
 ווי דאס איז געווען בתחלת הבריאה – אין דעם ערשטן יום הראשון פון מעשה בראשית און דעם
 ערשטן שבת: ביום ראשון פון מעשה בראשית האט זיך אנגעהויבן די בריאה און דער מנין הזמן פון
 ימי השבוע מלמטה למעלה: יום ראשון, יום שני, יום שלישי, ביז יום הששי און יום השביעי: און
 אוי חורש זיך עס איבער בכל יום ראשון, או מהויבט אן ציילן²³ פון דאסניי "היום יום ראשון"
 (בדוגמא ווי דער ערשטער יום ראשון²⁴), און ס'איז חזור חלילה דער מנין בסדר והדרגה מלמטה
 למעלה, פון יום ראשון ביז יום השבת [און די אכילה ושלמות פון יום השבת ווערט אויפגעמאכט
 דורך דער עבודה בששת ימי השבוע, כמאחז"ל²⁵ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"].
 דערצו איז דא א צווייטער סדר ומנין – מלמעלה למטה: אע"פ וואס מציאות הזמן איז א נברא²⁶,
 דה. או זמן איז באשאפן געווארן ברגע הראשון פון יום ראשון דמעשה בראשית – שטייט אין
 ספרים²⁷, או קודם הבריאה (בששת ימי בראשית) איז געווען א שבת²⁸ [כידוע אז אויך פאר בריאת
 הזמן איז געווען מעין ענין הזמן, אדער "סדר ומנים (קודם לכן)²⁹ וְאָכַלְנוּ, און דער יום השבת
 (לפני הזמן דששת ימי בראשית) איז מברך כל הששת (שבעת³⁰) ימי בראשית, און כל הזמנים
 כולם³¹]. וואס דאס איז א סדר זמן מלמעלה למטה – פון שבת (שלמות) ווערט נמשך (ברכה והמשכה³²)
 אין די ששת ימים ונדוגמא לזה בכל שבת – שמיני מתברכין כולו יומין³³.
 וכשם ווי דאס איז אין מנין הזמנים, אויז איז אויך דער אונטערשייד צווישן יום ראשון און שבת
 אין תוכן עבודתם: ביום ראשון בשבוע הויבט זיך אן דער סדר העבודה בימי החול, אין א סדר מן
 הקל אל הכבד (מלמטלמ"ע), אנהויבנדיק פון יום ראשון (די לייכטסטע עבודה³⁴), און דערנאך איז
 מען עולה צו א שווערערע עבודה ביום שני ("שבו נבראת מחלוקת³⁵"), און דערנאך בימים שלאחרי
 זה, ביז די שלמות העבודה ביום הששי, יום בריאת אדם הראשון³⁶, ביז די שלמות פון יום השבת
 ("ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"³⁷). משא"כ די עבודה ביום השבת איז באופן פון מלמעלה למטה
 – בתחילה מיט א שלמות ותענוג, אכילת בשר שמן ויין ושן וכי'³⁸ (און דערפון ווערט נמשך כח
 מלמעלמ"ס מיני' מתברכין) אין די ימי השבוע שלאחרי זה.
 ד. ויש לומר אז בדוגמא לזה זיינען דא די ביידע מנינים וסדרים אין עבודת האדם ווארום היות אז
 "בראשית בשביל ישראל³⁹", זיינען אלע ענינים אין דער בריאה – כולל די צוויי סדרי זמן הנ"ל –
 (דא[שביל און] אין דער עבודה פון אידן, דער מנין מלמטלמ"ע, וואס הויבט זיך אן פון יום ראשון

ס"ג

.. "וכי כמה ראשין אינון לסיהרא, אלא ראשי תרין (בכל ירחא וירחא)". .

.. יום ראשון און יום השבת זיינען מרמז און באדייטן צוויי סדרים ומנינים אין זמן . .

.. "היום יום ראשון" (בדוגמא ווי דער ערשטער יום ראשון) . .

.. [כידוע אז אויך פאר בריאת הזמן איז געווען מעין ענין הזמן, אדער א "סדר ומנים (קודם לכן) וְאָכַלְנוּ" . .

ס"ד

.. זיינען אלע ענינים אין דער בריאה – כולל די צוויי סדרי זמן הנ"ל – דא (בשביל און) אין דער עבודה פון אידן . .

- 7 -

בשבעה און פירט צו שבת, און דער מנין מלמעלמ'ס, וואס הויבט זיך אן גלייך פון שבת און בענטשט די ששת ימים שלאחרי זה:

א איד באשטייט פון צוויי חלקים - א נשמה און א גוף; זיין נשמה איז א "חלק אלוקה ממעל ממש"⁴³, ד.ה. אז אויך אין עולם הממשות (ממש)⁴⁴, אין עולם העשי' הגשמית, איז זי א "חלק אלוקה ממעל"; און זיין גוף וועלכער איז "עפר מן האדמה"⁴⁵ ("אדם יסודו מעפר"⁴⁶), "עפר אתה ואל עפר תשוב"⁴⁷ ועפר מלשון ועניו ביטול, "ונפשי כעפר לכל תהי"⁴⁸, אלס א נשמה בגוף בשלימות, כמכש"ש דערפון וואס "ונפשי כעפר לכל תהי", עאכ"כ נופ"⁴⁹.

מצד זיין גוף, "עפר מן האדמה" (שנברא העפר (הארץ) כיום ראשון דמע"ב⁵⁰), דארף זיין עבודה (בפרור הגוף) זיין מיט א סדר והדרגה מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד, פון "עפר אתה" זאל ער עולה זיין דרגא אחר דרגא למעלה. (און אין דעם באשטייט דער עיקר העבודה און דער סדר קבוע אין עבודת האדם - כדלקמן ס"ו).

אבער מצד זיין נשמה האט א איד בכח צו טאן עבודתו בדרך מלמעלה למטה, ניט גיין מיט א סדר מן הקל אל הכבד, נאר גלייך טאן זיין עבודה בתכלית השלימות, אויף א "שבת/דיקן אופן", מלאכת שמים⁵¹. וויבאלד אז אויך זייענדיק א נשמה בגוף למטה (בעולם הממשות) איז ער א "חלק אלוקה ממעל", פארבונדן מיט שמים ממעל⁵², א "הימל איד" - האט ער בכח און ער דארף פון זיך לכתחילה מאנען שלימות העבודה, ביו - גדולות ונפלאות, ביו - די שלימות פון "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁵³.

ה. ויש לומר אז דאס זיינען די צוויי ענינים פון "אני לדודי" (מלמטלמ'ע) און "ודודי לי" (מלמעלמ'ס) וועלכע זיינען מרומז אין דער קביעות פון ראש חודש אלול בשנה זו - ביום השבת און ביום הראשון - וואס דאס גיט ארויס דעם תוכן כללי פון דעם חשבון הנפש וואס א איד דארף מאכן פון זיין עבודה במשך כל ימי השנה: אז אין זיין עבודה בכל יום ויום - סיי ביום חול סיי ביום השבת וירט - דארפן זיין ביידע סדרים:

(א) אן עבודה בסדר והדרגה מלמטלמ'ע. (בגדר התחתונים). און דאס דארף זיין אויך ביום השבת און ביום טוב, אפילו אין "אחת בשנה"⁵⁴ (יוהכ"פ) און שמחת תורה, ווען מהאלט ביי אן עבודה למעלה ממדידה והגבלה - כמודגש אין דעם וואס אלע טעג פון יאר, אויך יום השבת וירט, ווערן געצייילט לויטן מנין הימים פון ימי השבוע מלמטלמ'ע (יום ראשון, יום שני וכו'), ווי מ'זאגט אין "שירו של יום" פון די טעג. און מ'איז דעמולט אויך מקריב דעם קרבן תמיד שמקריבים בכל יום וכי"ב:

(ב) און לאיך גיטא בכל יום - אויך בימי החול - דארף זיין (מצד דער נשמה פון א איד) אן עבודה מלמעלמ'ס, בדוגמת העבודה פון שבת, ע"ד ווי דרשת (בית) שמאי אויף "זכור את יום השבת לקדשו"⁵⁵, "שתהא וזכרו מאחד בשבת שאם נודמן לך חלק יפה תהא מתקנו לשבת"⁵⁶, כהנהגת שמאי הוקן "שכל ימיו הי' אוכל לכבוד שבת, כיצד מצא בהמה נאה לוקחה ואומר זה לשבת, מצא אחרת נאה הימנה לוקחה ומניחה לשבת כו"⁵⁷, ד.ה. אז אויך בכל יום מימי החול האט זיך ביי אים געהערט און ער האט געטאן (מעין מון) די שלימות'דיקע עבודה פון שבת (שמא"כ "הלל מדה אחרת

ס"ה

- .. וועלכע זיינען מרומז (אויך) אין דער קביעות פון ראש חודש אלול בשנה זו ..
- .. וואס דאס גיט ארויס דעם תוכן כללי פון דעם חשבון הנפש ..
- .. אן עבודה בסדר והדרגה מלמטלמ'ע. (בגדר התחתונים) ..
- .. און דאס דארף זיין אויך ביום השבת און ביום טוב, אפילו אין ביום "אחת בשנה" (יוהכ"פ) און שמחת תורה ..
- .. ע"ד ווי דרשת (בית) שמאי אויף "זכור את יום השבת לקדשו" ..

היתה בו שהי' אומר ברוך ה' יום יום יעמס לנו צרכינו⁶⁷, דער סדר העבודה מלמטלמ"ע⁶⁸.
 ובכללות בני ישראל - ויינען די צוויי ענינים דער אונטערשייד צווישן יששכר און זבולון; יששכר
 גייט אויף⁶⁹ מארי תורה - וואס עיקר עבודתם איז לימוד התורה⁷⁰, בחי' שבת⁷¹ - אן עבודה למעלה
 למטה; זבולון גייט אויף⁷² די בעלי עסק, וואס עיקר עבודתם איז אין מעשה המצוות, וועלכע ויינען
 מלוכס אין דברים גשמיים און דרכי הטבע (פון משא ומתן) - עובדיו דחול, וואס איז אין א סדר פון
 מלמטה למעלה (יום ראשון, יום שני וכו').
 ז. צווישן די צוויי טעג פון ראש חודש אלול (בשנה זו - שבת ויום ראשון) איז דער עיקר טאג -
 דער צווייטער ראש חודש (יום ראשון⁷³), ווען עס הויבט זיך אן דער מגין פון ימי חודש אלול
 (משא"כ ביום א' דראש חודש - שבת - איז נאך יום השלשים פון חודש מנחם-אב), ווי עס דריקט זיך
 אויס אויך אין דעם אז ביום ב' דראש חודש אלול הויבן זיך אן רוב הענינים (והמנהגים) פון חודש
 אלול (ווי תקיעת שופר⁷⁴ וכיו"ב), און נאר ענינים בודדים הויבן זיך אן ביום א' דראש חודש.
 ויש לומר הטעם לזה בקשר מיט דער קביעות שנה זו:
 כשם ווי אין כללות הענין פון "אני לדודי ודודי לי" איז די התחלה ועיקר "אני לדודי", עבודת
 המטה, און דערנאך קומט די המשכה למעלה (כנ"ל ס"ב) - אזוי איז דאס אויך אין עבודת האדם
 עצמה, אז דער עיקר ויסוד איז "אני לדודי" - די עבודה מלמטלמ"ע (מצד דעם גוף פון א אידן וואס
 איז מן העפר), און דערנאך - (בהוספה על זה) - קומט "ודודי לי", די עבודה מלמעלמ"ט (מצד זיון
 נשמה). און נאכמער: שלימות הכח אויף קענען טאן די עבודה פון "ודודי לי" (גילוי הנשמה) קומט
 דוקא דורך דעם "אני לדודי", כדלקמן.
 ועד'ז אין מגין הומנים: דער עיקר מגין הימים איז פון יום ראשון; נאר בהוספה על זה איז דא
 דער ענין פון שבת קודם הבריאה.
 ובהתאם לזה שטעלט זיך אויס יום ב' דראש חודש - דער עיקר פון די צוויי טעג ראש חודש
 אלול - און דערנאך בשבוע, ווייל אין דעם באשטייט די התחלה און דער עיקר החשבון פון חודש
 אלול - די עבודה פון "אני לדודי" מלמטלמ"ע (ענינו של יום ראשון). נאר וויבאלד אז דאס איז א
 חשבון וואס איז כולל אלע עניני עבודה - איז אין דעם אויך דא די עבודה פון "ודודי לי" - כמרומז
 אין דעם ערשטן טאג ראש חודש אלול, ביום השבת קודש (שענינו - עבודה מלמעלמ"ט)⁷⁵.
 ז. דער ביאור אין דעם:
 דער סדר הרגיל וקבוע בעבודת האדם איז - די עבודה פון "אני לדודי" (מלמטה למעלה), ווארום
 היות אז נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁷⁶, דארף די עבודה זיין לויט די גדר
 התחתונים, און דער אופן ווי דער אויבערשטער האט איינגעשטעלט די וועלט (תחתונים) בדרך
 הטבע איז, אז מ'דארף גיין מיט א סדר פון מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד (מן השם למקרא, כן
 עשר למשנה וכו'⁷⁷, וכיו"ב). ועפ"ז קומט אויס אז אע"פ וואס די עבודה פון מאכנ א דירה בתחתונים
 פירט זיך אויס סיי דורך דער עבודה מלמטלמ"ע און סיי דורך דער עבודה מלמעלמ"ט - איז דאס
 אבער נאכמער בהדגשה אין דער עבודה מלמטה למעלה (לפי גדר התחתונים).
 והגם אז א איד האט א נשמה וועלכע איז "מן העליונים"⁷⁸, א "חלק אלוהה ממעל ממש" וואס

.. וועלכע זיינען מלוכס אין דברים גשמיים און דרכי הטבע (וועלכער איז פון משא ומתן)

..
 ס"ז

.. (משא"כ ביום א' דראש חודש - שבת - איז נאך יום השלשים פון חודש מנחם-אב) ..
 .. און דערנאך - (ובהוספה על זה) - קומט "ודודי לי" ..

ס"ז

.. מן הקל אל הכבד (..) בלימוד התורה בן חמש למקרא, בן עשר למשנה וכו', וכיו"ב) ..
 .. איז דשאס אבער נאכמער בהדגשה ..

מנצד דעם האט ער דעם כח אויף עבודה מלמעלה למטה, כנ"ל) - האס אבער דער אויבערשטער אראפגעשיקט די נשמה למטה אין א גוף הגשמי, וועלכער איז "מן התחתונים"⁴⁹ ("עפר מן האדמה"), אין עוה"ז תחתון שאין תחתון למטה ממנו⁵⁰, ווארום אין דעם כאשטיים די תכלית הכוונה פון כל הענינים - או א איד, א נשמה בגוף, זאל מאכן א דירה לו יתברך בתחתונים.

און דעריבער באשטיים דער עיקר און קבוע'דיקע עבודה פון א אידן - מיט זיין נשמה ווי זי איז מלוכשת אין א גוף, אן עבודה בדרך הטבע אפגעמאסטן לויט גדרי הגוף הגשמי און טבע העולם - עבודה מלמטלמ"ע, "אני לדודי", און אויך די עבודה פון "דודי לוי" (המשכה מלמעלמ"ט), פון גילוי הנשמה, דארף זיין ניט אפגעטראגן פון דעם מטה, נאר בדרך המשכה מלמעלה למטה, "דודי לוי", אין מציאות האדם (הגוף).

ועפ"ז יש לומר דעם טעם פארוואס עיקר מנין הזמן ביי א אידן איז - פון יום ראשון בשבוע, דלכאורה: וויבאלד אז כריאת האדם איז געווען כיום הששי - און יעדער מענטש ווערט דאך פארגליכן צו אדם הראשון (וואס "לפיכך נברא אדם יחידיו"⁵¹) - וואס דעמולט איז טאקע געווען דער "יוצא הא' את האדם עפר מן האדמה", אבער כאופן אז "ויפח באפיו נשמת חיים"⁵², "חלק אלוהה ממעל ממש" - האט דאך מנין הזמן ע"י האדם יוד געדארפט אנהויבן פון יום הששי (ד.ה. אז דער יום הששי - "יה היום תחלת מעשיך"⁵³ - האט געדארפט זיין יום הראשון)? נאר היות אז די כוונה איז צו מאכן א דירה בתחתונים, אין תחתון שאין תחתון למטה ממנו, דעריבער דארף יוד די עבודה אנהויבן (ניט מיט שלימות העבודה, (יום הששי, לאחרי שלימות כל הבריאה, "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"⁵⁴, און מ'האט אלץ בשלימות "כדי שיכנס (האדם) לסעודה מיד"⁵⁵, נאר) פון דעם תחתון ביותר, מן הקל אל הכבד, מלמטה למעלה.

והדבר: דוקא אין תחתונים ווערט די דירה לו יתברך, לו לעצמותו⁵⁶. ע"ד ווי דאס איז בנוגע צו דער התהוות הבריאה, אז דער כח העצמות פון דעם יש האמיתי ווערט נתגלה דוקא אין דעם יש הנברא⁵⁷, וואס "הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו"⁵⁸.

ועד"ז יש לומר בנוגע צו דער נשמה וגוף, אז די שלימות הגילוי פון דעם "חלק אלוהה ממעל ממש" (ויפח באפיו נשמת חיים) - וואס דאס גיט דעם כח אז א איד זאל קענען טאן עבודתו בתכלית השלימות (כאופן פון "דודי לוי", מלמעלמ"ט) - ווערט נתגלה דוקא אין דער נשמה ווי זי איז מלוכשת בהגוף למטה (בעולם המשותף), און דורך דער עבודה מלמטלמ"ע פון "אני לדודי" (לפי גדרי הגוף).

וע"ד "הכל הי' מן העפר"⁵⁹, אויך דער גלגל החמה, לבנה וכוכבים - די צבא השמים⁶⁰. ועד"ז י"ל בנוגע צו דעם גוף שנעשה מן העפר, וויבאלד אז אין אים (דער יש הנברא) איז דא דער כח העצמות (יש האמיתי), דעריבער ווערן דורך אים - התלבשות הנשמה בגוף - נמשך אלע ענינים, אויך די ענינים נעלים בשמים ממעל (וואס קומען אלע פון עצמותו ית'⁶¹).

און דוקא דורך דער עבודה פון מעלה זיין דעם תחתון ומטה ביותר (דעם גוף), ווערט אויפגעטאן די שלימות העלי אויך פון דעם עליון ביותר, דער "חלק אלוהה ממעל ממש". וכידוע דער משל להו"י⁶² (פון "ושקל כפסל הרים"⁶³) אז די עלי' פון די ענינים הכי נעלים ווערט אויפגעטאן דוקא

. . מנצד דעם האט ער דעם כח . .

. . ניט אפגעטראגן פון דעם מטה, נאר בדרך המשכה . .

. . ניט מיט שלימות העבודה (דיום הששי), לאחרי שלימות כל הבריאה . .

דורך אויפזיבן דעם תחתון ביותר⁸³.
 ח. ע"פ הנ"ל איז פארשטאנדיק אז דער תוכן המשבון והעבודה פון חודש אלול - ווי ארויסגעבען
 אין זיין ר"ת "אני לדודי ודודי לי" - באשטייט פון דריי ענינים^(א) די עבודה פון "אני לדודי", (ב)
 "דודי לי", און (ג) חיבור שניהם יחד, אין אידן ווארט און אידן חודש - אלול:
 "אני לדודי" באשטייט פון עבודה האדם בכיבוד התחתון (הגוף) מלמטה למעלה, מן הקל אל
 הכבד. וואס האט אז דאס ברענגט דעם מענטשן צו דעם גילוי פון "דודי" נאר ווי דאס איז אנגעמאסטן
 לויט דער אמתותא דלתתא וגדרי המטה (פון דעם "אני", שלמטה פון "אניכי"), האט דאס אבער די
 מעלה אז דאס קומט דורך זיין אייגענע עבודה און דאס נעמט אים דורך בפנימיות.
 "דודי לי" ווערט אויפגעטאן דורך דער עבודה פון א אידן מעין זה, בדרך המשכה מלמעלה
 למטה - דורך גילוי הנשמה שלו (וועלכע איז א "חלק אלוהה ממעל ממש"). וואס דאס נעמט טאקע
 ניש אזוי דורך דעם תחתון ווי די עבודה מלמטה^(ע), ווארום דאס קומט דורך א גילוי דלמעלה,
 אבער דאס דערגרייכט א סף א העכערע דרגא אין גילוי אלקות ("דודי"), ווי דער גילוי פון "דודי"
 אין דעם "אני (לדודי)".
 און שלימות הכל איז בשעת מ'האט דעם חיבור פון ביידע ענינים - "אני לדודי" און "דודי לי" -
 צוזאמען: אז די דרגא פון אלקות ("דודי") וואס איז העכער פאר דעם "אני" (מציאות האדם למטה),
 ווערט נתגלה בפנימיות אין דעם "אני", אין גדרי התחתון. ביז אז ווי ווערן אידן זאך ממש, בלי כל
 חילוק ביניהם - דורך גילוי העצמות (שלמעלה מתחתון ועליון, ומעליון ותחתון) - וועלכע ווערט
 נתגלה דוקא אין און דורך דעם "אני" (יש דלמטה).
 כמדובר לעיל, אז שלימות הגילוי פון "דודי לי" (דער גילוי פון דעם "חלק אלוהה ממעל ממש"),
 ביז פון דעם יש האמיתי, עצמותי, ווערט אויפגעטאן און נתגלה דוקא דורך און אין דעם "אני
 (לדודי)", (די עבודה פון דעם) יש הנברא, יש דעולם העשי, וואס מצ"ע (מתחלת העבודה) גייט^(ד)
 א סדר העבודה פון מלמטה למעלה (עשי, יצירה, בריאה אצילות כ"ו), אבער דערנאך - דורך דעם
 וואס דער "אני לדודי" ברענגט דערנאך די עבודה פון "דודי לי" (מלמעלה מ"ט - אצילות, בריאה,
 יצירה, עשי"), ווערט נתגלה אלקות שלמעלה מהבריאה אויך אין דעם "אני", ביז אז עס ווערט
 "דודי לי", "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם"⁸⁴, אז אין "לי" פון דעם "אני" (דער יש הנברא)
 ווערט א יש האמיתי ונצחי (למעלה מגדרי הזמן והמקום פון דער בריאה)⁸⁵, וועלכע זיינען מצ"ע
 פארכונדן מיט שניניים.
 ט. דערפון איז פארשטאנדיק א נקודה עיקרית וואס דארף זיין אין דעם חשבון הנפש פון חודש
 אלול: דער חשבון צדק פון דער עבודה במשך כל ימי השנה דארף זיין אין דריי ענינים⁸⁶:
 (א) ווי א איד האט געטאן די עבודה פון "אני לדודי" בדרך מלמטה למעלה, וויפל אייגענע כחות
 ויגיעה ער האט אריינגעלייגט אין דער עבודה, און בכללות - דער חשבון בנוגע צו דער עבודה
 בכיבוד הגוף וחלקו בעולם.
 דערצו, דארף א איד זיך נישט באנוגענען נאר מיט דעם חשבון הנפש בנוגע צו זיין עבודה מן הקל
 אל הכבד, נאר ער דארף אויך מאכן א חשבון (ב) ווי ער האט געטאן די עבודה פון "דודי לי" בדרך

ס"ח

- . . באשטייט פון דריי ענינים : די עבודה פון (א) "אני לדודי", (ב) "דודי לי", און (ג) חיבור שניהם יחד . . [תחלה הי' כתוב : "פון דריי ענינים : (א) די עבודה פון "אני לדודי" - ושינה כ"ק אדמו"ר שליט"א הסדר שיהי' כתוב כניל]
- . . אז דאס קומט דורך זיין אייגענע עבודה און דאס נעמט אים דורך בפנימיות . .
- . . ווערט אויפגעטאן דורך דער עבודה פון א אידן מעין זה . .
- . . אבער דאס דערגרייכט א סף א העכערע דרגא אין גילוי אלקות . .
- . . ביז אז זיי ווערן איין זאך ממש, בלי כל חילוק ביניהם . .
- . . גייט ער אין א סדר העבודה פון מלמטה למעלה . .
- . . (עשי, יצירה, בריאה אצילות כ"ו) . .

ס"ט

. . דערצו **אויך** - א איד דארף זיך נישט באנוגענען נאר מיט דעם חשבון הנפש . . [תחלה הי' כתוב : "דערצו דארף א איד" - ושינה כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' כתוב כניל]

מלמעלה למטה, א שלימות־דיקע (שבת־דיקע) עבודה וואס יעדער איד קען און דארף פון זיך אלץ פאדערן מצד דעם וואס ער האט א נשמה וואס דער אויבערשטער אליין, "מלך הי וקיים"²⁷, האט אים געגעבן און גיט אים בכל בוקר).
 און דערצו דארף ביי אים זיין (ג) דער חיבור פון ביידע ענינים צוזאמען: אמילו ווען ער האלט בא שלימות העבודה, דארף דאס זיין פארבונדן מיט "נודודי" לי, מיט דעם אדם ("אני") ווי ער געפינט זיך אלס א נשמה בנוף למטה. ווארבהו דוקא דורך דעם "אני נודודי" ווערט דער גילוי פון "נודודי לי", כנ"ל.
 וכסם ועיז' וואס א איד מאכט דעם חשבון צדק בנוגע צו זיין אייגענע עבודה (פון דעם עולם קטן זה האדם²⁸) - מאכט ער אויך דעם חשבון פון חלקו בעולם, ביי - או ער האט דעם כח פון מאכן דעם חשבון פון כל העולם, "בואו ונחשוב חשבוננו של עולם"²⁹, כפס"ד הרמב"ם³⁰, או דורך א מצוה אמת האט א איד בכח צו מכריע זיין "את עצמו ואת כל העולם כולו" לכח זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה.
 י. עפ"י וועט מען אויך פארשיינן די שייכות מיט דער מרשה פון דעם שבת מברכים אלול - פ' עקב:
 אין דעם ווארט "עקב" בריש פרשתנו זיינען פאראן כמה פירושים. צווישן זיי - פירושים פון הקצה אל הקצה: רש"י איז מפרש או "עקב" מיינט "מצוות קלות שאדם דש בעקביו"³¹. אנדערע פשטני המקרא זיינען מפרש או "עקב" מיינט "אחרית וסוף" ו"יקראו בלשון הקודש תחלת כל דבר בלשון ראש בו וכן יקראו אחרית כל דבר עקב, כי הלשון יתפוס דמינו באדם והראש תחלה והעקב בו אחרית וסוף"³², "כמו לעולם עקב, שכר באחרונה"³³. דאס הייסט, או "זה" עקב תשמעו" מיינט דער שכר וואס מ'באקומט באחרית וסוף העבודה (שלימות העבודה). וואס דאס איז מתאים מיט דעם פירוש הפשוט, או "עקב" מיינט "בעבור"³⁴. "זה" עקב - צוליב דעם וואס - "תשמעו את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם", וועט מען באקומען דעם שכר "ושמר ה' אלקיך לך את הברית נגד".
 וויבאלד או ביידע פירושים זיינען אין דעם ועלכן פסוק, און נאכמער - אין ועלכן ווארט, איז פארשטאנדיק אז זיי האבן א שייכות צווישן זיך³⁵. דארף מען פארשיינן: וואס איז די שייכות צווישן די צוויי פירושים הנ"ל - לכאורה זיינען זיי גיט נאר באוונדערע פירושים, נאר גאר פירושים העפטיים: לויט פרש"י באדייט "עקב" א נידעריקע דרגא אין עבודה, ביי התחלת העבודה ("מצוות קלות") וועגן א מענטש וואס דארף האבן א זהירות או עס זאל גיט זיין "דש בעקביו" אויף די "מצוות קלות": מ"ש"כ לויט דעם צווייטן פירוש באדייט "עקב" (דער שכר וואס קומט אויף) נגד ושלמות (סוף ואחרית) העבודה (פון "תשמעו ושמרתם ועשיתם", **שגד** מחשבה ודיבור ומעשה³⁶):
 די שאלה איז **באמת** אויף פרש"י עצמו: עס שטייט **שון פירען און תורה**³⁷ "עקב אשר שמע אברהם בקולי", און רש"י איז אויף דעם נאונטיס מפרש, **האזיז** דער פירוש **הפשוט** אין "עקב" איז - "בעבור" אדער "בגלל" (בעבור זה וואס "תשמעו נגד" באקומט מען דעם שכר פון "ושמר נגד"), וואס איז **בפתיח** רש"י'ן בפרשתנו צו ארויסנעמען דעם ווארט "עקב" פון פירוש הפשוט מפרש זיין אז "עקב" מיינט "מצוות קלות שאדם דש בעקביו".

.. וואס יעדער איד קען און דארף פון זיך אלץ פאדערן ..

.. "את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה" ..

ס"ח

.. רש"י איז מפרש אז "עקב" מיינט "מצוות קלות שאדם דש בעקביו" ..

.. דעם שכר "ושמר ה' אלקיך לך את הברית נגד" ..

.. איז פארשטאנדיק אז זיי האבן א שייכות **וקשר** צווישן זיך ..

.. (פון "תשמעו ושמרתם ועשיתם", **כגד** מחשבה ודיבור ומעשה) ..

.. די שאלה איז **באמת** אויף פרש"י עצמו ..

.. און רש"י איז אויף דערויף **גארניט** מפרש, **האזיז** וויילע עס איז פשוט מעצמו דער

פירוש הפשוט אין עקב ..

.. וואס איז מכריח רש"י'ן בפרשתנו צו ארויסנעמען דעם ווארט "עקב" פון פירוש

הפשוט און מפרש זיין ..

.. אז "עקב" דא מיינט "מצוות קלות שאדם דש בעקביו" ..

ויש לומר הביאור בזה ע"פ הג"ל: דער גילוי פון גמר ושלמות העבודה ('עקב' בפירושו סוף ואחרית, 'דודי לי', ווערט אויפגעטאן דוקא דורך התחלת העבודה אין דעם תחתון ביותר¹⁰⁶ (מצוות מקות), 'אני לדודי').

ע"ד ווי דאס איז בנוגע צו כללות חודש אלול - א הגם ער איז דער לעצטער חודש אין יאר (לאחרי כל העבודה במשך השנה), איז התחלתו מיט דעם אות אל"ף (ר"ת אלול), ווייל דורך התחלת העבודה (ווען מ'האלט נאך בא דעם אל"ף) דערגרייכט מען צו שלמות העבודה.

יא. דערפון קומט צו א לימוד אין דעם חשבון הנפש פון חודש אלול במיוחד בקשר מיט אן ענין שהזמן גרמא - די גאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, אז וויבאלד אז "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹⁰⁷, און לויט אלע סימנים אין "הנה זך (משיח) בא"¹⁰⁸, דעריבער האלט מען אין איין טראכטן און רעדן וועגן דער גאולה, און מ'זוכט פארבינדן אלע ענינים פון דעם זמן מיט דער גאולה, און די עבודה פון אידן צו ממהר זיין די גאולה.

ובעניננו: "עקב" האט אין זיך אויך דעך פירושו¹⁰⁹, אז דאס גייט אויף "עקב" אין זמן - דרא דעקבתא דמשיחא, ובפרט עקבתא דעקבתא דמשיחא - דער איצטיקער זמן.

וע"ד די צוויי פירושים הג"ל אין "עקב" זיינען אויך דא צוויי פירושים אין "עקב" בפירושו עקבתא דמשיחא¹⁰²: (א) מלשון עקבים, די נידעריקסטע דרגא. כשם ווי דער עקב הרגל איז דער חלק הכי תחתון אין גוף האדם, אזוי איז דרא דעקבתא דמשיחא דער דור הכי תחתון במשך כל הדורות, ווען עס הערשט א חושך כפול ומכופל אין דער וועלט. וכמבואר בחז"ל¹⁰³ די סימנים בלתי רצויים אויף דעם חושך פון עקבתא דמשיחא ווי "בעקבות משיחא חוצפה יסגא" וכיו"ב. (ב) מלשון סוף ואחרית, אין דאס גייט אויף סוף ואחרית הגלות והימים, תיכף ומיד, גלייך פאר ביאת המשיח¹⁰⁴, ווארעם ס'איז שוין "כל כול הקצין" און מ'שטייט גרייט צו דער גאולה.

ובפרט בדורנו זה ובזמננו זה, כמדובר כמ"פ, אז כ"ק מרח' אדמ"ר האָט מעיד געווען און מודיע געווען, אז מ'האט שוין פארענדיקט אלע ענינים, פארענדיקט אויך 'צופוצן די קנעפלעך', און די איינציקע זאך וואס איז געבליבן איז - די תנועה אחת פון דעם אייבערשטן ער זאל ארויסנעמען אידן פון גלות און זיי ברענגען אין ארץ הקודש... און דעריבער שרייען אידן נאכאמאל און ווידעראמאל - און איצטער נאכמער בתוקף ווי אמאל - "עד מתי"!!!

און דער חיבור פון די ביידע פירושים אין, אז דוקא מצד דעם וואס עקבתא דמשיחא איז דער תחתון ביותר בבחי' עקבים (און מ'דארף דערפון עולה זיין מלמטה למעלה), ווערט נתגלה די שלמות פון ביאת המשיח בגאולה האמיתית והשלימה (מלמעלה למטה).

בזו אן עס ווערט דער חיבור פון ביידע זאכן צוזאמען (אז אין דעם תחתון ביותר פון גלות ווערט די גאולה - "גולה" בתוס' אל"ף¹⁰⁵) - אין דעם בית המקדש השלישי, וועלכער איז אויך א בית המקדש החשוב (ע"ד חוס המשולש¹⁰⁶), הכולל אויך דעם בית ראשון (וואס איז געווען בבחי' מלמעלה למטה¹⁰⁷) און בית שני (בבחי' מלמטה למעלה¹⁰²), און א בית נצח¹⁰⁸, אין דער גאולה נצחית שאין אחר¹⁰⁹ גלות¹⁰⁹, ווען עס וועט זיין דער שלמות הגילוי פון עצמותו ית' בתחתונים¹¹⁰, ושלמות החיבור פון "אני לדודי ודודי לי", כל מקום שנאמר לי איננו זו לעולם".

ס"א

- . . און לויט אלע סימנים איז "הנה זך (משיח) בא" . .
- . . און די עבודה פון א אידן איז צו ממהר זיין די גאולה . .
- . . ווען אין דער וועלט עס הערשט א חושך כפול ומכופל . . [תחלה הי' כתוב: "ווען עס הערשט א חושך כפול ומכופל אין דער וועלט" - ושינה כ"ק אדמו"ר שליט"א הסדר שיהי' כתוב כגיל']
- . . תיכף ומיד, גלייך ממש פאר ביאת המשיח . .
- . . פארענדיקט אלע ענינים, פארענדיקט אויך דעם "צופוצן די קנעפלעך" . .
- . . און דעריבער בעטן און שרייען אידן נאכאמאל און ווידעראמאל . .
- . . ושלמות החיבור פון "אני לדודי ודודי לי" . .

יב. דערפון האט מען אויך א לימוד בנוגע צו דעם חשבון צדק פון חודש אלול - אז דאס דארף זיין במיוחד בנוגע צו דעם מצב פון "עקב", עקבתא דמשיחא:

א איד האט בכה צו מעורר זיין זיך און מעורר זיין אנדערע אידן, און בעיקר מעורר זיין כביכול דעם אויבערשטן - אז "בואו ונחשוב חשבונות של עולם": לויט אלע חשבונות (וואס דער אויבערשטער האט אנגעוויזן בתורתו און אין די נסים וואס ער מאכט אין דער וועלט) האט דער אויבערשטער שוין פון לאנג געדארפט ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, וואס לויט אלע חשבונות וסימנים איז דאס דער "שנה שמלך המשיח נתגלה בו" (מכדובר כמ"ג בחדשים האחרונים),

ובפרט קומענדיק פון די "דריי וואכן", ווען אידן האבן זיך עוסק געווען בלימוד הלכות בית המקדש (בית המזרח), וואס דורך דעם זאגט דער אויבערשטער¹¹¹ "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ובפרט אז דער בית איז שוין עומד ובנוי למעלה, און עס דארף נאר יורד זיין למטה¹¹²,

און מ'שטייט שוין נאך חמשה עשר באב, וואס "מבאן ואלך מאן דמוסיף יוסיף", "ממשה עשר באב ואלך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייר"¹¹³,

און מ'שטייט שוין (קרוב לסיום) שתי שבתות נאך ס'ו באב, וואס דורך שמירת שתי שבתות כהלכתן איז תורה מבטיח אז "חיד נגאליס"¹¹⁴,

און דערצו איז דאס שבת מברכים חודש אלול, דער חודש ווען דער אויבערשטער שטייט ווי א "מלך בשדה", וואו¹¹⁵ רשאין (ויכולים¹¹⁶) כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסדר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם,

ונספיק לזה - געפינט מען זיך אין בית הנבנות ובית המדרש ובית מעשים טובים, און צוזאמען מיט א ציבור פון אידן, און כ"כ עשירות מישראל -

במילא - באקומט א איד (במקום זמן זה) די גרעסטע כחות און אויך די גרעסטע זכות און אחריות צו שרייען צו דעם אויבערשטן: "עד מתי"?!....

...

יג. וויבאלד אז מ'האט שוין פארענדיקט אלע ענינים פון "מעשינו ועבודתנו"¹¹⁷, ובמילא שרייט מען און מ'מאנט "עד מתי" (מכדובר לעיל) - שטעלס זיך גלייך די שטורעםדיקע פראגע: וויבאלד אז מען האט שוין אפגעטאן אלע ענינים - איז ווי קומט עס פאקע, אז משיח צדקנו איז נאך ניט געקומען?!

יד. וואויל יס לומר:

עס איז באוואוסט דער בריוו פון בעש"ט¹¹⁸ וואו ער דערציילט ווען דעם ענטפער האט מלך המשיח אויף דער שאלה (פון בעש"ט) "אימתי אתי מר" - "למשפוח מעינותיך חוצה". ד.ה. אז ביאת המשיח איז אפהענגיק אין הפצת המענות חוצה, אז זיי קואלן פון תורת החסידות זאלן זיך פארשפרייטן און דערגרייכן ביז אין "חוצה" - אין די אויסנווייניקסטע און ווייטסטע פרטים און אנגעלעגנהייטן פון דער בריאה.

סי"ב

- .. לויט אלע חשבונות וסימנים איז דאס דער די "שנה שמלך המשיח נתגלה בו" ..
- .. "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית" ..
- .. צוזאמען מיט א ציבור פון אידן, און פון כ"כ ציבורים (עשירות) מישראל ..
- .. במילא - באקומט א איד (במקום זמן זה) די גרעסטע כחות ..
- .. צו בעטן און שרייען צו דעם אויבערשטן: "עד מתי"?!....

סי"ג

.. איז ווי קומט עס פאקע, אז משיח צדקנו איז נאך ניט געקומען?!....

סי"ד

- .. דער בריוו פון בעש"ט וואו ער דערציילט ווען גיט איבער דעם ענטפער וואס פון מלך המשיח ..
- .. אז די קוואלן מעינותיך פון תורת החסידות זאלן זיך פארשפרייטן ..

וויבאלד או לאחרי הריבוי פעולות פון רבותינו נשיאינו ביז איצטער אין הפעת המעינות חוצה, וברבינו הכי גדול, ביז בכל חוגי ישראל (כדלקמן) איז משיח עדיין לא בא - לייגט ויך אפשר צו זאגן, אז ס'איז דא נאך א סוג אידן וואו הפעת המעינות האט נישט דערגרייכט, כדלקמן. מ'ארף דאך נישט מאריך ויין אין וויפל רבותינו נשיאינו במשך הדורות האבן אויפגעפאן אין הפעת המעינות חוצה - ווארום יעדערער קען דאס אליין זען, אנהייבנדיק פון גילוי תורת החסידות דורך דעם בעש"ט, און דערגאך - די הוספה וואס איז אין דעם צוגעקומען מדור דורך רבותינו נשיאינו, ביז צו אונזער דור, אין וועלכע די עבודה פון הפעת המעינות חוצה איז פארכרייטערט געווארן - דורך כ"ס מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט נאך ויין אנקומען אין חצי כדור התחתון) - איז א העכערן אופן לאנגערע לגבי ווי ס'איז געווען פריער: גוטס אויף די אלע ביאורים והסברים וכו' בפנימיות התורה וועלכע וויגען צוגעקומען בדרונו זה (מיוסד אויף די כללים).

פון פנימיות התורה שניתנו לפני זול"ת¹¹¹, איז הפעת המעינות חוצה געווארן¹¹² אין אן אופן - אז דאס נעמט ארום די ברייטסטע קרייזן פון אידן אומגעטום, אידן פון אלע סארטן שיכטן אין לעבן; און א הפעת בכל קצוי תכל, אין אלע טיילן און עקן פון דער וועלט. כולל ובמיוחד - דורך די איבערגעצונג פון ענינים אין חסידות אין שפראכן פון אומות העולם, וועלכער מאכט זיי צוגענגליך צו יעדן איינעם¹¹³;

וואס דורך דעם אלעם - האבן די מעינות פון תורת החסידות דערגרייכט יעדן סוג (עכ"פ) פון אידן אין "חוצה", ביז אידן אין "חוצה" שאין חוצה הימנה, אויז אן יעדער איד - אין וואס פאר א ארט און דרגא ער זאל נאר נישט ויין - האט עכ"פ דעם כח און די פאטענציאל אפילו אויב לעת-עתה האט ער נאך נישט קיין שייכות נצוי; צו דעם צו האבן א שייכות און ויך פאריינדן מיט די מעינות החסידות אין זיין לעבן.

וויבאלד אז לאחרי כל זה, די אלע ריבוי פעולות פון רבותינו נשיאינו אין הפעת המעינות חוצה ביז איצטער, וברבינו הכי גדול, איז משיח עדיין לא בא - אויז יש מקום לומר (לכאורה), אז ס'איז נאך געבליבן א געוויסער סוג ותום אין "חוצה" צו וועלכע די "מעינות" האבן נאך ביז איצט נישט דערגרייכט. און אפשר איז דאס די לעצטע מניעה אויף "אתי מר" (וועלכע קומט אלס תוצאה פון הפעת המעינות חוצה).

סו. איז מיר איינגעפאלן א סברא - אז עס איז דא א גאנצער סוג אותיות הכתב - אין וועלכע די מעינות פון תורת החסידות האבן נאך נישט דערגרייכט (לויט די ידיעות וואס וויגען אפגעקומען אדער):

פאר מענטשן - ל"ע - וועלכע האבן נישט די מעגלעכקייט צו זעהן ר"ל (וויענדיק "סניגורה"¹¹⁴), האט מען געמיינט געווען א ספיעציעלן כתב, וועלכע ווערט אנגענופן (בלשון המדינה) "ברגול" אין וועלכע די אותיות הכתב וויגען בולטות לחץ, אויז אז אויך איינער וועלכער איז א סניגורה, קען טאפן און פילן מיט ווייגע פינגער די אותיות, און דורך דעם וויסן וואס דארט שטייט. ס'איז וועלכעס פארשטענדלעך, אז דאס איז א פולשטענדיקער מעמד ומצב פון "חוצה", און נאך

. . ווארום יעדערער קען דאס אליין זען . .

. . דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט נאך זיין אנקומען אין חצי כדור התחתון) אין נאך א העכערן אופן באאן-ערהך לגבי ווי ס'איז געווען פריער . .

. . (מיוסד אויף די כללים פון פנימיות התורה שניתנו לפני זה) . . [נתחלה נכתבו התיבות "פון פנימיות כו" בשורה בפניע - וסימן כ"ק אדמו"ר שליט"א לחבר השורות]

. . אז דאס נעמט ארום און נעמט דורך די ברייטסטע קרייזן פון אידן אומגעטום . .

. . אידן פון אלע ארטן סוגים שיכטן אין לעבן . .

. . האט (עכ"פ) דעם כח און די פאטענציאל יכולת . .

. . די אלע פעולות פון רבותינו נשיאינו אין הפעת המעינות חוצה ביז איצטער . .

סט"ו

. . לויט די ידיעות וואס זיינען אנגעקומען אהער דא דא . .

. . אין וועלכע די אותיות הכתב זיינען בולטות לחץ . .

. . אזוי אז אויך איינער וועלכער איז א סגי-נהור ר"ל . .

מער" א "חוצה" שאין חוצה הימנה¹²⁷, ווי פארשטאנדיק פון דעם גופא - אז נאר די אלע השתדלויות און פעולות פון רבנותנו נשענינו אין הפצת המעיינות חוצה, דורך וועלכע זיין האבן דערגרייכט אויפשטוס (כפ"ל ס"ד), האט מען (כזו איצטער) ניט דערגרייכט אין דעם ארט.

סו. איצטער איז צוגעקומען דער חידוש, אז אין די לעצטע טעג האט זיך אפגעדרוקט א ספר התניא אין "בריוול" - וואס דורך דעם האט זיך אויפגעטאן א חידוש אין הפצת המעיינות, אז דאס דערגרייכט אויך אין דעם נייעם סוג "חוצה" (פאר "סניינזור"):

והגם אז דער תניא האט לע"ע ניט דערגרייכט צו אלע אידן השייכים לזה - איז אבער דער עצם ענין וואס עס עקזיסטירט זיין וועלט די מציאות פון א תניא אין "בריוול" - דאס אליין בריינגט אריין דעם "מעיון" פון חסידות אויך אין דעם סוג¹²⁸ פון "חוצה"; און גיט דעמילט די מעגלעכקייט אז די וואלן פון חסידות זאלן זיין צוגענגלעך אויך פאר די אידן וועלכע געפינען זיך אין דעם מעמד ומצב, אז אין זייער לעבן זאלן זיי האבן א שייכות צו תורת החסידות.

ובפרט - אז דער תניא איז שוין אויך אנגעקומען אין דעם בית, דער בית הבנסת, בית המדרש, ובית מעשים טובים וועלכע געפינט זיך אין די א' אמות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות שלו בעלמא דין (ד'קדושה לא זיה ממקומה¹²⁹) - דער מקור אויף הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל. און מיר האבן זוכה געווען ממשיך זיין עבודתו אין דעם כיה"כ ובמה"ר ובית מעש"ט (אויך דורך מאכן אין דעם ארט חסיד'ישע פארברענגענס וכיו"ב), כולל ובמיוחד - די עבודה פון הפצת המעיינות חוצה, און מיט א הוספה באופן פון מעלין בקודש¹³⁰.

ויש להוסיף, אז וויבאלד דער ספר התניא איז "תורה שכתב פון חסידות"¹³¹, איז פארשטאנדיק אז אין דעם תניא זיינען כלול אלע ענינים פון די מעינות הבעש"ט פון תורת החסידות¹³² [אזוי ווי אין תושב"כ איז כלול גאנץ תושב"כ, "ליכא מידי דלא רמזי באוריותא"¹³³]. ובפרט שיש לומר, אז אין תניא איז דא אויך תורה שבעל-פה פון חסידות (תושב"כ-פ'אין תושב"כ גופא) - חלק החמישי¹³⁴, קונטרס אחרון¹³⁵, ע"ד ספר הברים (ספר החמישי), "משנה תורה" וועלכע ווערט אנגערופן (און איז דער מקור אויף) "תורה שבע"פ"¹³⁶.

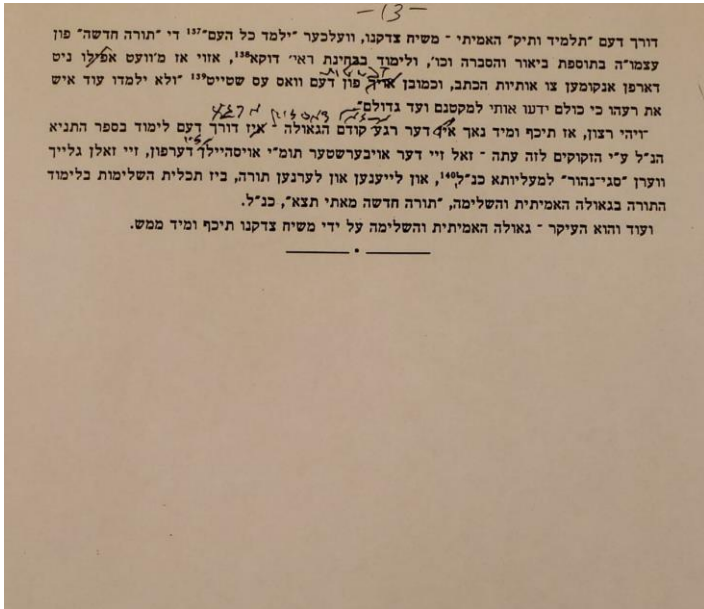
סו. דער עיקר נקודה אין כל האמור לעיל - איז דאך די גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו בפועל חמט. במילא - איז די דאס אויבענגעזאגטע האט יע א שייכות צו דעם, צי גיט - איז איצטער (לאחריו וואס מ'האט שוין אויך אויפגעטאן דעם ענין אין הפצת המעיינות חוצה) א זיכערע זאך, אז תיכף ותידי חמט דארף שוין קומען די גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו:

און דעמאלט וועט אויך זיין די שלימות הרפואה פון די אב"ע אידן - כמאר"ל¹³⁷ "לעידך לבוא העורים מתרפאים שנאמר אז תפקחנה עיני עורים". און נאכמער - "כשיבוא (הקב"ה) לרפאות העולם אינו מרפא תחילה אלא העורים"¹³⁸, אזוי אז זיין ונעלן "סניינזור" למעליותא, זיי האבן ריבוי אור בפשטות (אב"ע) אין אז אופן אז דאס נעמט גיט צו ח"ו דער כח הרא"ה הגשמי¹³⁹, און במילא האבן זיי די מעגלעכקייט ליינען און לערנען תורה אויך פון אותיות הכתב הרגילות - כאחד העם.

ולהעיר, אז דעמאלט (בזמן הגאולה) וועט מען צו אותיות הכתב אויך גיט דארפן אנקומען/ וויבאלד אז אלע אידן וועלן הערן תורה פון עצמות ומדות, כמ"ש "תורה חדשה מאתי תצא"¹⁴⁰

- .. נאך די אלע השתדלויות און פעולות פון רבנותנו נשענינו אין הפצת המעיינות ..
- .. דורך וועלכע זיין האבן מען האט דערגרייכט אומעטום ..
- .. האט מען (ביז איצטער) ניט דערגרייכט אין דעם "ארט" ..
- סט"ז
- .. אז דאס דערגרייכט אויך אין דעם נייעם סוג "חוצה" ..
- .. דאס אליין בריינגט אריין דעם "מעיון" פון חסידות אויך אין דעם סוג ..
- .. און גיט דערגרייכט די מעגלעכקייט ..
- .. צוגענגלעך אויך פאר די אידן וועלכע געפינען זיך ר"ל אין דעם מעמד ומצב ..
- .. ובפרט - אז דער תניא איז שוין אויך אנגעקומען אין דעם בית ..
- .. איז דא אויך תורה שבעל-פה פון חסידות (תושב"כ-פ'אין תושב"כ גופא) ..

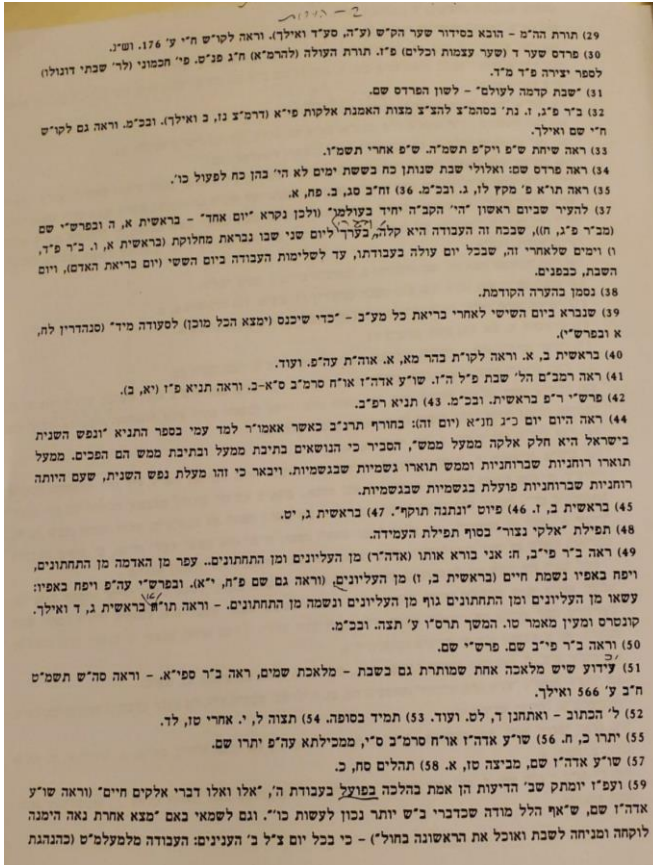
המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד הקודם

סי"ז

- . . וועט אויך זיין די שלימות הרפואה פון אלע אידן, אויך פון די אלע אידן . .
- . . זיי האבן ריבוי אור בפשטות (אבער אין אן אופן אז דאס נעמט ניט צו איז ניט ממעט ח"ו דער כח הראי הגשמי) . .
- . . וועט מען ניט דארפן אנקומען צו אותיות הכתב און . . [תחלה הי" כותב "צו אותיות הכתב אויך ניט דארפן אנקומען" - ושינה כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי" כותב כני"ל]
- . . אזוי אז מ'וועט אפגלן ניט דארפן אנקומען צו אותיות הכתב . .
- . . וכמובן און בפשטות פון דעם וואס עס שטייט . .
- . . - ויהי רצון, אז תיכף ומיד נאך און דער רגע - זאל דאס זיין א רגע קודם הגאולה - און דורך דעם לימוד בספר התניא הנ"ל ע"י הזקוקים לזה עתה - זאל זיי דער אויבערשטער תומ"י אויסגעהילן זיין דערפון, זיי זאלן גלייך ווערן "סגי-נהור" למעליותא כני"ל, און לייגען און לערנען תורה, ביו תכלית השלימות בלימוד התורה בגאולה האמיתית והשלימה, "תורה חדשה מאתי תצא", כני"ל.
- ועוד והוא העיקר - גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

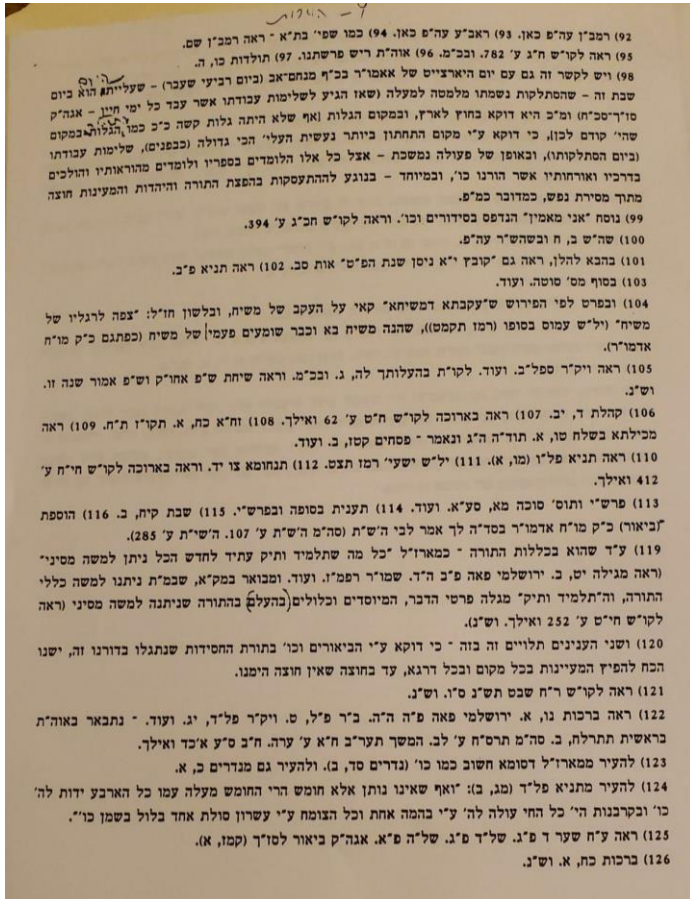
- 37) .. שבכח זה העבודה היא קלה, ובפרט בערך ליום שני שבו נבראת מחלוקת ..
- 59) .. ועפ"י יומתק שבי' הדיעות הן אמת בהלכה בפועל בעבודת ה' ..

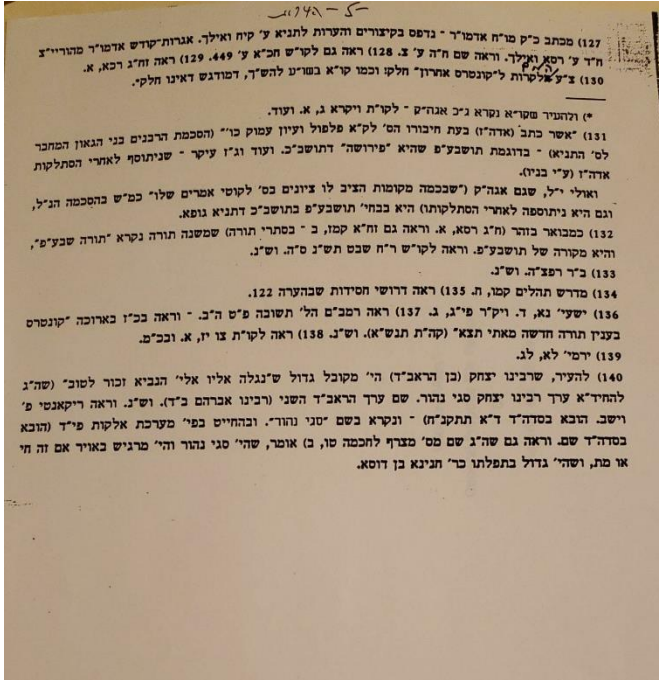
שמיאי, והעבודה מלמלמ'ע (כהננת הלל).
 (60) כמ"ש ז'וישכר באוהלך" (ברכה לג, יח ובפרש"ו).
 (61) ראה אנה"ק ס"ה (קט, א). ביאר'ו לאדהאמ"צ כה, א-ב. ולהצ"צ ע' קלד.
 (62) ד"ת"ח צ'יקרי שבת" (ראה זח"ג כט, א. ומרומז כברכות מז, סע"ב. שבת קיט, רע"א). - וראה גם שיחת
 ש"פ בדר תשמ"ו.
 (63) כמ"ש "שמח זבולון בצאתך" (ברכה שם ובפרש"ו).
 (64) ראה השקו"ט בב"ח טוואר"ח ר"ס תקפ"א. מנ"א שם סק"ב. השלמה לשו"ע אדה"ו שם.
 (65) ספר המנהגים תב"ד ע' 53. ובאדר"ח אלול תוקעין להתלמד (שם).
 (66) והטעם שיום השבת הוא א' דר"ח הבא קודם יום ראשון ב' דר"ח (הי"פ הסדר ד'אני לדודי' ואח"כ ז'דודי
 לוי) - יש לומר ע"ד הביאור במש"נ (ר"פ בהר) "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה" קודם "שש
 שנים תורע סדך" (אף שהסדר בפועל הוא ששנת השמיטה באה לאחרי השש שנים), כי "ושבתה הארץ שבת
 לה" היא הכוונה והתכלית של העבודה ד"שש שנים", ע"ד המדובר לעיל (ס') בנוגע לשבת שקודם הששת
 ימי בראשית. ועצ"ע.
 (67) ראה הנהחומא נשא טו. שם בחוקותי ג. במדבר"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.
 (68) אבות ספ"ה. (69) תניא שם. (70) משנה סנהדרין לו, סע"א. (71) בראשית ב, ו.
 (72) תפילת מוסף דר"ה, מר"ה כ"ז, א. וראה מה"מ מלוקס ח"ג בתחלתו. וש"נ.
 (73) בראשית א, לא. (74) נסמן בהערה 39.
 (75) המשך תרס"ו ע"ג. ובכ"מ. - נסמנו בה"מ מלוקס ח"ב ע' רמא הערה 32.
 (76) ראה ביאורי זוהר לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ובכ"מ. (77) תניא אנה"ק ס"ב (קל, רע"ב). (78) קהלת ג, כ.
 (80) וכידוע שכה לילדה (שהוא מעין יש מאין) ניתן דוקא לנשמה בגוף (ולא להנשמה למעלה). וע"ד כח
 הגמיה שניתן דוקא בענף הארץ (ראה אנה"ק ס"ב - קלב, א).
 (81) ראה לקו"ת צבבים מה, א. (82) ישע"י מ, יב.
 (83) בתרא בראשית ד, א מביא המשל ד"כשצורכים להגבי' איוה דבר מן הארץ ע"י כלי ההנבחה הנקרא
 ליווע"ד צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא. משא"כ אם ה' מתחיל מאמצע הכותל לא ה' מגבי'
 התחתונים כו'. ומבאר בזה הטעם ששנתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים, שגוף האדם נברא בפ"ע,
 "וייצר גו' עפר מן האדמה", ורק אח"כ "ויפח באפיו נשמת חיים" (לא כשאר בעלי חיים), כי האדם (תכלית
 הבריאה) מעלה כל סדר השתלשלות, ולכן נברא גופו "מבחי' דומם היותר תחתון מכולם".
 אבל עפ"ז והו נוגע רק לתחתונים, משא"כ ע"פ המשל בלקו"ת בענין "ושקל בפלס הרים" (מהכף מאוניים,
 ששכל שהקף שבה סוקלים וירדת למטה יותר, הגבהת המשא שבכף השנ' היא למעלה יותר) נמצד שגם
 בעליונים מצד ענינם הם ניתוסף בנובה (ולא מפני ענין צדדי) (ראה שיחת מוצאי ש"פ חיי שרה תשל"ט
 בהערה. מה"מ מלוקס ח"ד ע' קייקיא ובהערה 19).
 (84) ויק"ר פ"ב, ב. (85) ראה לקו"ת במדבר ט, ג. שלח ג, ב. וראה שם פינחס עו, סע"ב.
 (86) להעיר ממש"נ "צדק צדק תרדוף" (שופטים טו, כו). וי"ל שב' פעמים צדק הם כנגד (השבונו) צדק מלמלמ'ע
 ומלמעלמ"ט, וחיבור שניהם יחד.
 (87) נוסח "מורה אני". (88) תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, א). וראה אדר"ג פל"א, ג. קה"ר א, ד. זח"א
 קלד, ב. ועוד. ׀
 (89) ל' חול' - ב"ב עה, ב. (90) הלי' תשובה פ"ג ה"ד. (91) ובתנחומא כאן: מצוות קלות. . שמשליכון אותן
 תחת עקביהן.

(63) כמ"ש "שמח זבולון בצאתך" (כבהערה 60 - ברכה שם ובפרש"ו).

(80) . . ניתן דוקא לנשמה בגוף (ולא להנשמה בהיותה למעלה) . .

- 98) ויש לקשר זה גם עם יום היארצייט של אאמו"ר בכ"ף מנחם-אב (ביום רביעי שעבר) – שעלייתו היום הוא שבת זה . .
- . . ובמקום הגלות [אף שלא היתה גלות קשה כ"כ כמו התחלת הגלות - במקום שהי קודם לכן] . .
- 119) . . וה"תלמיד ותיק" מגלה פרטי הדבר, המיוסדים וכלולים (בהעלם) בהתורה שניתנה למשה מסיני . .

130 צ"ע האם הלקרות ל"קונטרס אחרון" חלק! וכמו קו"א בשו"ע להש"ך, דמודגש שאינו חלק.

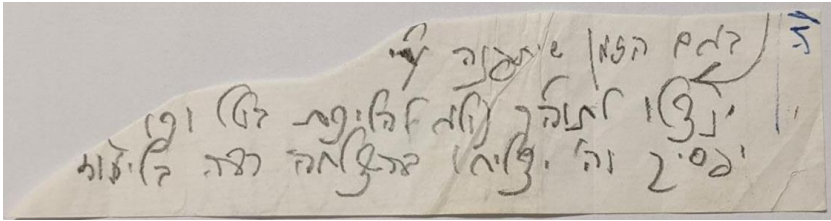

שער מענות קודש

• • •

א

[שנים הראשונות]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

באם הזמן שיתפנה ע"י [. .] ינצלו לתוה"ק (ולא להליכת בטל וכו') יפסיק וה' יצליחו בהצלחה רבה בלימוד

[ועש"ק תצא, י"ג אלול, תשמ"ח]

מענה להרב יצחק דוד גרוסמן – מנהל מוסדות "מגדל אור" במגדל העמק אה"ק – על דו"ח. בין השאר כתב:

"למגדל אור יש בית ספר לבנות מגיל שש כיתה א שבו לומדים בנות מבתיים חרדיות וכן מבתיים רגילים. עתה התערבו כמה אברכים שרוצים שהבנות שלהם לא ילמדו עם בנות מבתיים רגילים, ולהקים כיתה נפרדת במקום אחר.

האמת שכל רצוני תמיד הי' שילמדו ביחד, כך שהבנות מהבתיים הטובים ישפיעו על הבנות מבתיים רגילים שאינם מקפידים לע"ע כ"כ, וכן הי' עד עתה. ואיני יודע אם רצון האברכים הוא כולו לשם שמים. אך הבעי' היא שבישובינו גר הרב. . . שאני הבאתי אותו עם הקהילה שלו ובזמנו הבטיח לא להקים חינוך בנפרד, אך התעלם מהבטחתו והקים בנפרד לבנים ובנות. והטענה של האברכים שאם מגדל-אור לא יעשה כיתה נפרדת לבנות חרדיות ילכו להרב. . . ויצא שהוא החרדי ומגדל-אור הפושר.

ובאתי בזה לשאול דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה, האם לעשות כיתה לבנות ממשפחות חרדיות לבד בנפרד מהבי"ס הרגיל, או להתעקש ולהשאיר כמו שהי' שכולם לומדים ביחד. והיות והענין דחוף ביותר אבקש מאד באם אפשר שנזכה למענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א בהקדם, כי השבוע צריכים להתחיל הלימודים".

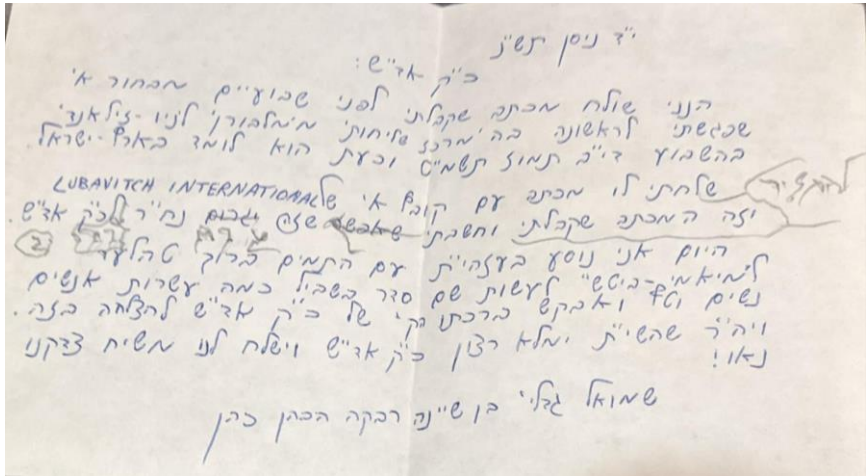
מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

מפורסם (וע"פ שו"ע) שצ"ל פס"ד דזה שעינינו רואות – ולא. . . מעבר לים.

בנדו"ז – עוד מהעיקריים שאין זה לוחץ על יר"ש שבמק"א בתנאים שונים

ועוד – מניח אפשרות קלה לשנות באם ישתנו התנאים

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ולכוח"ט

[י"ד ניסן, ערב חג הפסח, תש"נ]

מענה להתי' שמואל גדלי' הכהן כהן – מתלמידים השלוחים לשיבה גדולה מלבורן אוסטרליא – על דו"ח. בין השאר כתב:

"הנני שולח מכתב שקבלתי לפני שבועיים מבחור א' שפגשתי לראשונה בה"מרכז שליחותי מ"מלבורן ל"ניו-זילאנד" בהשבע דיי"ב תמוז תשמ"ט, וכעת הוא לומד בארץ-ישראל.

שלחתי לו מכתב עם קובץ א' של Lubavitch International, וזה המכתב שקבלתי. וחשבתי שאפשר שזה יגרום נח"ר לכ"ק אד"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] סימן בעיגול את התיבות: "וזה המכתב שקבלתי", וכתב:

להחזיר

[2] מחק את התיבות: "שאפשר", "יגרום"; סימן את המשך הדברים בחץ, וכתב:

[שזה] גרם [נח"ר] רב [לכ"ק אד"ש] (2)

[כ"ו אייר, תש"נ]

מענה לר' אברהם צבי קארו (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבו כתב: "ברצוני לבקש את הסכמתו ובירכתו הק' – בענין קניית דירה לעשות מזה מפעל. עד כעת הנני נמצא עם אבי שיחי, אבל כדי להתפתח יותר רצוני להיות במקום רחב ופרטי, כ"ז בהסכמתו ועזרתו של אבי שיחי. מצאנו איזו דירה בסכום מוזל של 8500 דולר, שדרוש בה כמה תיקונים. התייעצתי עם כמה ידידים מבינים ע"ז, ואמרו לי שכדאי לי הענין. וברצוני לקבל את הסכמתו ובירכתו הק', וברכה שהעסקים יתרחבו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ידידים מבינים ע"ז, ואמרו לי שכדאי לי הענין"; מחק את התיבות "וברצוני לקבל את", וסימן בחץ ובקו את התיבות "הסכמתו ובירכתו".

[2] במכתבו כתב: "בנוגע ללימוד תורה – כל שבת הנני לומד פ' השבוע עם משפחתי תחי, וכן מזמן לזמן הנני משתתף בשיעורי תורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– ואמרו חז"ל המרבה בכיו"ב ה"ז משובח

שער יומנים

(א) יומן תשרי תשכ"ג

נכתב ע"י קרוב משפחתנו, איש בית חיינו,
הרב מאיר יהודה ישראל שי' הארליג

יום שישי, כ"ט אלול תשכ"ב, ער"ה תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 7:00 לאמירת הסליחות. אחרי סליחות צוה לנגן.

אחרי זה הלך למקוה. מתפלל שחרית עם כל אנ"ש. אחרי זה הי' התרת נדרים.

אחר כך הי' קבלת הפ"נים.

בשעה 11:30 נסע לאוהל וחזר בשעה 6:00. מתפלל מנחה.

בשעה 7:30 נכנס לתפילת מעריב. קודם מעריב אמר תהלים. שמו"ע התפלל יותר

באריכות.

אחרי זה עלה לסעודת יו"ט. כ"ק אד"ש הלך לביתו בשעה 11:00.

יום ש"ק, יום א' דר"ה, א' תשרי תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 9:30.

נכנס לתפילת שחרית בשעה 10:00. קודם שחרית אמר תהלים. צוה לנגן האדרת

והאמונה.

בכה הרבה בשעת ההפטורה יותר משאר השנים. אמר תהלים הרבה פעמים בשעת

התפילה. לא צוה לנגן אתה בחרתנו. גם פעם ראשונה שהמכתב כללי מונח בסידורו במשך

כל ימי ר"ה.

אחרי התפילה עלה לסעודת שבת ויו"ט. לאחרי גמר הסעודה התפלל מנחה.

קודם מעריב אמר קצת תהלים. בסיום תפילת מעריב אמר את הקדישים כרגיל בכל ליל

ב' דר"ה.

סעודת יום טוב הי' כרגיל כמו בכל שנה. כ"ק אד"ש הלך לביתו בשעה 12:30.

יום א', ב' דר"ה, ב' תשרי תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 9:15.

נכנס לשחרית בערך בשעה 10:00. קודם שחרית למד ענינים של תקיעת שופר.

שחרית כרגיל. צוה לנגן האדרת והאמונה. בכה הרבה בשעת ההפטורה. כל התקיעות עברו מאוד טוב. שמו"ע דמוסף התפלל יותר באריכות משנים אחרות.

אחרי התפילה עלה לסעודת יו"ט.

אח"ז הי' מנחה. צוה לנגן אבינו מלכנו. אמר קדיש בכל התפילות.

בשעה 4:40 שאלני מה קורה עם תשליך? בשעה 4:45 יצא כ"ק אד"ש ללכת לתשליך, והי' כרגיל כמו בכל שנה. כשסיים לומר הנוסח דתשליך ניער הטלית קטן שלו. הי' טלית קטן חדש.

בשעה 6:30 נכנס להתועדות דר"ה. צוה לנגן כמה ניגונים. אח"ז אמר מאמר ד"ה יבחר לנו את נחלתנו. דיבר בענינים של ר"ה ומלך.

אחרי זה בירך ברכת המזון, תפילת ערבית, הבדלה, וחילק לכאו"א כוס של ברכה. סיים לחלק בשעה 9:30.

בשעה 10:30 הלך לביתו.

יום שני, ג' תשרי, תענית צום גדלי' ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש בא ל-770 בשעה 10:00, ונכנס לסליחות.

תפילת מנחה הי' כרגיל. בשעה 4:00 נתן לריל"ג \$5:00 עבור קרן שניאור.

בשעה 7:20 הי' מעריב. בשעה 7:45 הלך לביתו.

יום שלישי, ד' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 11:30. התפילות היו כרגיל.

הלילה הי' יחידות עבור האורחים מאה"ק משעה 8:10 עד 5:15 בבוקר.

בשעה 5:30 הלך לביתו.

יום רביעי, ה' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש בא ל-770 בשעה 12:45. התפילות הי' כרגיל.
הלילה גם הי' יחידות עבור האורחים מאה"ק משעה 8:10 עד 3:30.
אח"ז הלך כ"ק אד"ש לביתו.

יום חמישי, ו' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע בשעה 10:00, אח"ז נכנס לקריה"ת. התפילות היו כרגיל.
כ"ק אד"ש נסע לביתו היום בשעה 10:40 עם הרבנית חי' מושקא עם הרכב.

יום שישי, ז' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 11:00. אח"כ הלך למקוה.
בשעה 1:15 הלך לאוהל, וחזר בשעה 6:00.
אח"ז התפלל מנחה. אח"ז הלך לאמו, ומשם לביתו, וחזר ל-770 בשעה 7:00.
קבלת שבת כרגיל. הלך לביתו בשעה 10:30.

יום ש"ק, ח' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 10:00. התפילות הי' כרגיל.
הי' התוועדות משעה 1:30 עד 3:45. דיבר ענינים: פרשת האזינו, יום הכיפורים, חודש
תשרי, עשי"ת.
מנחה וגם מעריב היו כרגיל.
לאחרי תפילת מעריב צוה כ"ק אד"ש להדפיס המאמר שאמר זה עתה בשבת בעת
ההתוועדות.
כ"ק אד"ש הלך לביתו בשעה 11:30.

יום ראשון, ט' תשרי, ערב יום הכיפורים ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 6:30. יצא לשחיטת הכפרות.
אח"ז הלך למקוה. אח"ז הגי' את המאמר שאמר בשבת.

אחר כך התפלל שחרית עם כל אנ"ש. בשעה 9:30 התחיל לחלק לעקאח עד שעה 11:45. מנחה כרגיל. קודם מנחה נתן צדקה כרגיל. ולאחרי' נתן הברכה כרגיל לכל אנ"ש.

אח"ז הלך לביתו בשעה 5:15 וחזר בשעה 5:50.

אח"כ נתן הברכה לתלמידי התמימים.

אח"ז נכנס לתפילת כל נדרי. קודם אמר תהלים, אח"כ צוה לנגן אבינו מלכנו, ואח"כ הי' מעריב כרגיל. אח"כ אמירת כל התהלים.

אח"ז הלך לביתו בשעה 10:15.

יום הכיפורים, י' תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 9:45. בשעה 10 נכנס לתפילה.

כל התפילות היו כרגיל. ציוה לנגן כמה ניגונים. התפילה הסתיימה בשעה 4:00.

נכנס למנחה בשעה 5:15 והי' כרגיל. בשעת אמירת אבינו מלכנו בכה הרבה.

בשעת ניגון המארש עלה על הכסא ורקד בשמחה גדולה. ואח"כ הי' מעריב.

בשעה 9:15 עלה לסעודת יום טוב כרגיל. הלך לביתו בשעה 11:10.

יום שלישי, י"א תשרי ה'תשכ"ג

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 11:15. התפילות היו כרגיל.

הלך לביתו בשעה 12:15.

יום רביעי, י"ב תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 11:20. אחר כך הלך למקוה.

תפילות כרגיל. לאחרי מעריב נתן \$10:00 עבור התוועדות בשביל י"ג תשרי.

אח"ז הי' קידוש לבנה, ואמר לי שלום עליכם.

אח"כ אמר לריל"ג לסדר כרטיסי לשנה טוב מהר, וריל"ג גם ביקש עזרתי לזה.

הרבי הלך לביתו בשעה 11:45.

יום חמישי, י"ג תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. אח"כ הלך למקוה.

בשעה 1 נסע לאוהל וחזר בשעה 6:15. אחר כך הי' מנחה.
אחר כך הלך לבית אמו שתחי', ומשם לביתו, וחזר בשעה 7:45.
מעריב כרגיל. הלך לביתו בשעה 11:30 עם הרבנית חי' מושקא שתחי'.

יום שישי, י"ד תשרי, ערב חג הסוכות ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 11:30 בסדר כרגיל. נתן לכל אחד מא"ש[?] כמו בכל שנה.
בשעה 3:15 הלך לסוכה לסדר הלולב.
מנחה ומעריב, וכן סעודת שבת ויו"ט, הי' כרגיל. בשעת הסעודה לא הי' שרוי בשמחה
כמו בכל שנה.
בשעה 11 הלך לביתו.

יום ש"ק, א' דחגה"ס, ט"ו תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. התפילות והסעודות כרגיל. בשחרית צוה לנגן האדרת והאמונה.
הלך לביתו הערב בשעה 1.

יום א', ב' דחגה"ס, ט"ו תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 8:15. נתן האתרוג ועמד בעצמו בשעה שבירכו.
בשעה 9:30 הכנסתי מזונות ותה ואמר לי "ישר כח".
שחרית התחיל בשעה 10:30. צוה לנגן האדרת והאמונה. הוכרז על התוועדות בשעה 6.
נכנס להתוועדות בשעה 6:05. דיבר הענינים: אושפיזין, בעש"ט, ד' מינים. גם אמר
מאמר.
גמר בשעה 9:45. אח"כ בירך ברכת המזון, הבדלה, ואחר הבדלה אמר עוה"פ לישב
בסוכה.
אחר כך הי' כוס של ברכה. כ"ק אד"ש הלך לביתו בשעה 11:30.

יום ב', א' דחגה"מ"ס, י"ז תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 9. לאחר שבירך על הד' מינים ביקש ממני לעמוד עם הד' מינים. אמרתי
שהמזונות מוכן, והכנסתי את המזונות. שהה מ-9 עד 9:10, וחזר לחדרו. לפני הלל הגשתי
את הד' מינים. אחר התפילה ביקשתי הד' מינים, אמר 5 דקות, ונתן.

מנחה מעריב כרגיל. בשעה 8 התוועדות שמחת בית השואבה. דיבר ע"ד ד' מינים, שמחת בית השואבה.

סיים ב-12:45. הלך לביתו 1:30.

יום שלישי, ב' דחומ"ס, ח"י תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 9. נכנס עם הד' מינים לסוכה. הכנסתי מזונות.

עמדתי עם הד' מינים. הגשתי לפני הלל.

אחר התפילה בקשתי הד' מינים, אמר 5 דקות ונתן. התפילות היו כרגיל.

היום שאל כ"ק אד"ש את הריל"ג ע"ד כרטיסי ר"ה, ענה שאני מסדר אותם.

חזר הביתה ב-11:30.

יום רביעי, ג' דחומ"ס, י"ט תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 9. התפילות כרגיל.

חזר הביתה בשעה 9.

יום חמישי, ד' דחומ"ס, כ' תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 9. ברכה על הד' מינים. הכנתי מזונות. תפילות כרגיל.

בשעה 1 אד"ש נכנס עם תהילים. אח"כ הלך לאמו עם הושענות. אח"כ הלך הביתה עם הרבנית.

יום שישי, הושענא רבה, כ"א תשרי ה'תשכ"ג

בשעה 9 הגיע. בירך על הד' מינים. הכנסתי מזונות. עמדתי עם הד' מינים.

אחר שחרית אמר לחכות ונתן לי את הד' מינים.

אח"כ חילק לעקאח לאלו שלא קיבלו ערב יוה"כ. מנחה בשעה 15:30.

מעריב בשעה 7. קודם מעריב ציווה לנגן
א פריילעכן ניגון. לכה דודי ניגון שאמיל.
קודם אתה הראת ציווה לנגן.

בכלל רקד יותר מכל שנה. סיים ב-
11:30. אח"כ עלה לסעודת שבת יום טוב
למעלה.

הלך הביתה בשעה 2.

יום ש"ק, שמיני עצרת, כ"ב תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. ציווה לנגן האדרת והאמונה. בסיום התפילה ציווה לנגן.
סעודת שבת. אח"כ מנחה.

מעריב בשעה 7. התוועדות בשעה 8. דיבר ע"ד שמח"ת, חינוך הילדים, ימים טובים
דחודש תשרי.

הקפות משעה 1:30 עד שעה 4:45. אח"כ עלה לסעודת יום טוב.

אח"כ ירד ללמד ניגון חדש. סיים ב-6:45.

יום א', שמחת תורה, כ"ג תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. קודם התפילה ציווה לנגן. התפילות והקפות ככל שנה. אח"כ סעודת
יום טוב.

קודם מנחה ציווה לנגן.

בשעה 6 התחיל התוועדות. דיבר ע"ד ימים טובים בחודש תשרי, וצדקה.

ברכת המזון, מעריב, קדיש, הבדלה, כוס של ברכה. סיים בשעה 3. חזר הביתה בשעה
3:30.

יום ב', כ"ד תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 11. קרה"ת, אמר קדיש. לבש משי היום.

במנחה אמר קדיש

בשעה 8:15 יחידות. 11:15 מעריב. סיים יחידות בשעה 6:45. 75 מאנ"ש זכו להיכנס אל
הקודש.

הלך הביתה ב-7 בבוקר.

יום ג', כ"ה תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 2. תפילות מנחה מעריב כרגיל. הלך הביתה ב-11:45 עם הרבנית.

יום ד', כ"ו תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 12. תפילות כרגיל.

הלך הביתה בשעה 12.

יום ה', כ"ז תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. קריאת התורה. הלך למקווה.

נסע לאהל בשעה 12:15 וחזר בשעה 5:45. תפלת מנחה.

הלך לביתו וחזר 6:45 בערך. תפלת מעריב. אח"כ הלך לאמו.

בשעה 11:15 הלך לביתו עם הרבנית.

יום שישי, כ"ח תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 12:30.

תפלת מנחה וקבלת שבת כרגיל. חזר לביתו בשעה 10.

יום ש"ק, כ"ט תשרי ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 7:15. תהלים. התפילות כרגיל.

התוועדות בשעה 1:30. דיבר ע"ד שמחת תורה, שבת בראשית. מאמר.

סיים ההתוועדות בשעה 4:45. אח"כ מנחה מעריב כרגיל.

הלך לביתו בשעה 11:30.

יום א', אדר"ח מרחשון ה'תשכ"ג

הגיע בשעה 10. קריאת התורה. מנחה מעריב.

יחידות משעה 8:10 עד שעה 4:30.

(ב) יומן ט"ו אלול תשמ"ז – י"ג תשרי תשמ"ח

נכתב ע"י אבי הכלה הרב ברוך מנחם שי' הכהן כהנא

יום חמישי ט"ו אלול – יום התייסדות תו"ת – תשמ"ז

הגעתי ל-770, מיהרתי למקווה, והספקתי לראות את הרבי.

כשהרבי נכנס למכונת לנסוע לאוהל בשעה 3:00 בצהריים, ליד המכונת חילק צדקה לילדים, וכן ברך אישה שעמדה ובקשה ברכה.

הרבי חזר מהאוהל בשעה 9:00 והתפלל עם הקהל מנחה ומעריב ביחד, ונכנס לחדרו.

אחרי כ-5 דקות יצא ונסע לביתו כשמעודד את הקהל ששר "דידן נצח".

יום שישי ט"ז אלול תשמ"ז

הרבי הגיע מביתו ל-770 בשעה 10:00 בבוקר. אחרי מספר דקות יצא מחדרו לכיוון קופת הצדקה בדרכו חילק צדקה לילדים קטנים שעמדו עם אמותיהם, ואח"כ הרבי שם צדקה בקופה, ונכנס חזרה לחדרו.

היום הגיעו ריבוי אורחים לח"י אלול שחל בשבת.

ליל ש"ק פרשת תבוא ח"י אלול תשמ"ז

הרבי נכנס לקבלת שבת למטה, ב"לכה דודי" בסוף עודד חזק את השירה.

לערך שעה וחצי אחרי קבלת שבת הרבי יצא לספריה. הקהל שהיה שם שר והרבי עודד בידו.

אחרי סעודת שבת נערכה התוועדות לכבוד ח"י אלול בזאל למעלה.

יום ש"ק פרשת תבוא ח"י אלול תשמ"ז

בבוקר נכנס לתפילה בשעה 10:00. השבת היו הרבה חתנים.

הרבי נכנס להתוועדות בשעה 1:30. ההתוועדות הייתה מיוחדת.

שרו פעמיים "שמח תשמח" היות וזה קשור עם השבע ברכות דחתונת כ"ק אדמו"ר הריי"צ. וכן המאמר היה קשור לזה.

לקראת סוף ההתוועדות בין השיחות ביקש מהרב מענטליק שיאמר לחיים, הרב מענטליק (שהוא היה המוזג את היין בהתוועדות לרבי) רצה למוזג לעצמו, הרבי לקח ממנו את הבקבוק ושפך לגביע שלו וממנו שפך לכוסו של הרב מענטליק ובירכו ונתן לו גם מזונות. בתפילת מנחה הביט על ד"ר ווייס שעמד בסמוך שלוש פעמים. במוצש"ק נכנס לתפילת מעריב בזאל למעלה, וחיכה עד לסיום ההבדלה ויצא. הרבי נסע לביתו בשעה 9:30 לערך.

יום ראשון י"ט אלול תשמ"ז

בשעה 10:00 הגיע הרבי ל-770, ואחרי כמה דקות יצא לחלוקת דולרים, כמו בכל יום ראשון.

גם אני ניגשתי והרבי אמר לי "ברכה והצלחה".

שמעתי שאשה אחת מאנ"ש כשניגשה לקבל דולר אמרה לרבי "זאל זיין דיר נחת פון דייען חסידים". והרבי אמר לה "אמן, גם אתם".

בשעה 3:40 הרבי נסע לאוהל, וחילק לצדקה לילדים שעמדו ליד המכונית.

הרבי חזר מהאוהל לערך בשעה 9:00.

התפללו מנחה מעריב בזאל למעלה, כשהרבי יצא עמד שם ר' טוביה פלס שחוזר היום לאה"ק הרבי סימן לו בידו לפצוח בשירה.

הקהל שר "דידן נצח" והרבי נכנס לחדרו הק'.

לאחרי כשעה הרבי נסע לביתו.

יום שני כ' אלול תשמ"ז

הרבי הגיע מביתו ל-770 בשעה 10:00, ואחרי כמה דקות נכנס לקריה"ת בזאל למעלה. היו שני חתני בר מצווה. הרבי כרגיל עלה שלישי.

מנחה היה בשעה 3:15. מעריב בשעה 7:50. אחרי כמה דקות נסע לביתו.

יום שלישי כ"א אלול תשמ"ז

בשעה 10:00 אחר שהגיע מביתו, נכנס לפרוודור ושם בקופה צדקה, וכן חילק לילדים שעמדו שם.

מנחה כרגיל בשעה 3:15. מעריב היה בשעה 7:50. אחרי זמן קצר נסע לביתו.

יום רביעי כ"ד אלול תשמ"ז

בשעה 10:15 הגיע לקופה וחילק כרגיל צדקה לילדים שעמדו שם, וחזר לחדרו.

לתפילת מנחה יצא בשעה 3:15. כשנכנס עמד בתוך הזאל הרב שמחה עלבערג יו"ר אגודת הרבנים, הרבי חייך אליו. באותו רגע עמד יהודי שהגיע מהארץ וברך "שהחיינו" בקול רם מול כ"ק אדמו"ר, הרבי חיכה שיסיים את הברכה וענה "אמן" בקול שקט.

בסיום התפילה הרבי פנה להרב עלבערג וברכו ב"שנה טובה ומתוקה", ואמר "היות ואנו מתקרבים לשנת "הקהל" אנשים נשים וטף, לכן זו סיבה להוסיף בשמחה". והוסיף "בטח הוא יכתוב עד"ז "בפרדס" (קובץ שמוציא הרב שמחה עלבערג). ואח"כ שאל איך הוא מרגיש האם הכל בסדר, והרב עלבערג ענה שכן, אבל צריך ברכה, והרבי ברכו.

אחה"צ בשעה 5:00 הרבי נכנס לזאל למטה, ואמר שיחה מיוחדת לנשי ובנות חב"ד (התמימים ואנ"ש צפו בווידיאו בזאל הקטן). בדרכו למטה עמדו ילדים קטנים עם אמותיהם, והרבי חילק להם צדקה.

בסיום השיחה חילק דולרים לנשים ע"י הנציגות. לא' מהם הרבי ברכה "בלידה קלה ובילד בריא". כשיצא נפנף בידו לשלום לילדות קטנות שעמדו בדרכו.

היום הגיעו הרבה אורחים מאה"ק, ובעיקר תמימים.

מתחילים להרגיש שתשרי מתחיל.

בסיום של תפילת מעריב הרבי אמר אחרי "עלינו" "קדיש". אח"כ כ-3 דקות אמר את המשניות ואח"כ אמר קדיש דרבנן, וכשיצא עודד בידו את השירה.

אחרי זמן נסע לביתו.

יום חמישי כ"ג אלול תשמ"ז

היום הרבי נכנס לזאל למעלה בשעה 10:30. אחרי קריה"ת אמר את החצי קדיש ליד הס"ת. אח"כ נשאר ואמר את כל הקדישים עד סיום התפילה.

שמתני לב שכשהחזון סיים את התהילים של החודש בקול, הרבי חיכה ועדיין לא אמר קדיש, עד שהחזון תפס שעדיין לא אמר את ג' הפרקים של חודש אלול. כשסיים הרבי החל באמירת הקדיש. כשיצא עודד בידו את השירה "דידן נצח".

שני חברה בעלי-תשובה שהגיעו לתשרי לא מצאו מקום בשבילים (כנראה שלא מצאו משהו נוח וטוב), והחליטו לחזור לאה"ק, הכניסו בפתק לרבי שהם חוזרים לארץ. הרבי נתן לכל אחד דרך המזכירות שטר של 10 ש"ח, ולפני שנסעו נתן לכל אחד מהם מספר מטבעות לצדקה.

הרבי נסע לאוהל בשעה 3:30 וחזר בשעה 9:00. בגלל ריבוי האורחים במנחה מעריב הרבי התפלל למטה בואל הגדול (אבל עדיין לא הכינו את הבמה של תשרי).

מיד כשהרבי נכנס אמר כמה משניות ואמר קדיש דרבנן, ואח"כ התחילו בתפילת מנחה. בסיום התפילה אמר את כל הקדישים בהמשך ליארצייט על אף שזה אחרי צאת הכוכבים.

תפילת מעריב היה כרגיל בהמשך למנחה. יצא כשמעודד את שירת "דידן נצח". ואחרי כמה זמן נסע לביתו.

יום שישי כ"ד אלול תשמ"ז

בשעה 10:00 חילק צדקה לילדים ליד הקופה כרגיל.

תפילת מנחה רגיל בשעה 3:15.

מספר דקות לפני כניסת שבת חזר מהספרייה ל-770.

ליל ש"ק מברכים פרשת נצו"י תשמ"ז

קבלת שבת הייתה כעבור חצי שעה לערך. בלכה דודי הרבי עודד את הקהל בידו הקדושה.

בסיום התפילה הרבי אמר את כל הקדישים, כבכל שנה אמר בכ"ה אלול קדיש.

מאוחר יותר הלך הרבי לספרייה לסעודת שבת.

יום ש"ק מברכים פרשת נצו"י תשמ"ז

הרבי נכנס לתהילים בשעה 8:30. אמר את הקדישים בין הספרים. לערך בשעה 10:00 סיימו את התהילים.

בשעה 10:30 נכנס לשחרית. אחרי ששרו "שיבנה בית המקדש" אמר קדיש, וכן את כל הקדישים שבסיום התפילה.

בשעה 1:30 ירד לפארבריינגען. הרבי האריך לדבר בעניין של "הקהל". ההתוועדות נמשכה עד 5:30 לערך. גם הפעם דיבר האם צריך להפסיק בין ב' הפרקים ד' וה' של פרקי-אבות ב"רבי חנניה בן עקשיא" ו"כל ישראל".

תפילת ערבית התפללו בזאל למעלה. אחרי 20 דקות נסע לביתו.

סליחות מוצש"ק

לקראת השעה 12:30 – 770 התמלא באנשים שהגיעו לסליחות, וכן הגיעו קבוצות של תמימים ואנ"ש שבאו מההתוועדות שלפני סליחות, והחלו בריקודים חזקים וסחבו את כולם לריקוד (כידוע שחסידיים הגיעו לסליחות "שאקלדיקערהייט").

הרבי נכנס כשהוא מלווה בשירה אדירה.

החזן היה הרב יוסף וויינברג. בסיום הסליחות שרו "רחמנא דעני".

יום ראשון כ"ו אלול תשמ"ז

הרבי חילק דולרים כרגיל ביום ראשון. החלוקה נמשכה זמן רב מחמת ריבוי האורחים.

הרבי נסע לאוהל בשעה 4:15 וחזר בשעה 8:00. התפללו מנחה מעריב למטה. אחרי כמה דקות הרבי נסע לביתו.

יום שני כ"ז אלול יום ב' דסליחות תשמ"ז

הרבי הגיע מביתו בשעה 6:30. בשעה 7:00 נכנס לאמירת סליחות. היום היה חזן אחר.

אחרי סליחות הרבי קיבל פ"נים. לחלק מהעוברים הרבי אמר "לשנה טובה ומתוקה", ולחלק "כתיבה וחתימה טובה". גם אני עברתי והרבי אמר לי "לשנה טובה ומתוקה".

גם הי' פ"נ כללי של התמימים שמבקשים שיהי' "דידן נצח", גם אני חתמתי עליו.

למנחה הרבי נכנס בשעה 3:15 למטה. בדרכו עמד שם יהודי שפעם למד ב"הדר התורה", והוא היה לבוש כתונת ותרבוש כמו לבוש תימני. כשהרבי הבחין בו אמר לו שלום והוא ברך "שהחיינו" בהתרגשות, וכן בסיום התפילה הרבי הניף ידו לעברו.

תפילת מעריב היה בשעה 7:40. אח"כ הרבי נסע לביתו.

היום התקיימה חתונתו של "הגוזר" מבאי 770 הקבועים, בחופה באו לצפות, ולהשתתף אלפי אנשים. הי' מיוחד...

בשעה 9:30 נערכה התוועדות קבלת פנים לאורחים בזאל למטה. השתתפו חברי הבד"ץ, ועוד אנשים חשובים.

הרב העלער דיבר שהכנסת אורחים הכי גדולה היא שכל תושב יותר על מקומו בפארבריינגען של הרבי עבור אורח, וזכה למחיאיות כפים סוערות מהקהל.

יום שלישי כ"ח אלול תשמ"ז

הרבי נכנס לסליחות בשעה 7:00. אחר הסליחות הרבי שוב קיבל פ"נים.

מנחה בשעה 3:15, בדרכו לתפילה חילק צדקה לילדים. בסיום התפילה כשיצא עודד בידו לעבר הצלם לוי"צ פריידין, הלה היה עסוק בצילום ולא שם לב, והרבי הסתובב שוב אליו במיוחד והניף ידו לעברו.

היום בשעה 9:30 תתקיים התוועדות של הרבי לכבוד ערב ראש השנה, אנשים כבר מהצהריים נכנסו ל-770 לתפוס מקום לפארבריינגען.

בשעה 9:15 הרבי התפלל מעריב בזאל הקטן. גם אני השתתפתי, ואח"כ מיהרתי לתפוס מקום שאחד שמר עבורי.

אחרי מספר דקות הרבי נכנס להתוועדות.

התוועדות ליל ערב ר"ה

בשיחה הראשונה הרבי דיבר שזה ר"ה של שנת "תשמ"ח, שבפשטות ובלי רמזים זה מורה על עניין השמחה, ולכן גם בערב ר"ה שזה ההכנה צ"ל בשמחה.

בשיחה השנייה דיבר ע"ז שבערב ר"ה עושים עירוב תבשילין, שבזה גם תושבי א"י וחו"ל שווים.

אח"כ אמר מאמר "זה היום תחילת מעשיך".

אחרי המאמר דיבר על הרמב"ם היומי ושיעור התהילים, וכן הודה לאלו שברכו אותו לקראת השנה החדשה וכו'.

הורה לנגן: "ניגון הכנה", ד' בבות, "ניע זשוריצי חלאפצי" של אדמו"ר האמצעי, "ימין ה'" לצ"צ כי היום זה יום הולדתו, ו"לכתחילה אריבער" לרבי המהר"ש, בניגון זה ניגנו בקטע של הניגון 14 פעמים.

אח"כ הורה לר' משה טלישבסקי שיתחיל "שיבנה ביהמ"ק". בניגון זה הרבי הורה לשרוק והקהל הגיב בשמחה גדולה.

אח"כ הרבי החל לנגן "ניעט ניעט ניקאווא", והרבי המשיך לעודד בתנועות עזות בראשו וכן ידיו, והקהל שר בשמחה גדולה.

אח"כ הרבי חילק דולרים ע"י הטנקיסטים. כשעבר ר' מענדל פוטערפאס וקיבל הרבי אמר לו משהו.

בסיום הרבי החל לשיר "כי בשמחה תצאו" והניף ידו בתנועות סיבוביות גדולות מלמטה למעלה בצורה לא רגילה, ויצא.

יום רביעי כ"ט אלול ער"ה תשמ"ח

בשעה 7:00 בבוקר נכנס לסליחות.

אחרי התפילה הרבי עשה על הבימה "התרת נדרים" עם הרבנים וזקני אנ"ש שישבו על הבימה.

כשסיים פנה אליהם ואמר "היות וזה סיום של שנת השמיטה, ולדעה אחת צריך לעשות פרוזבול גם בסיום השנה, לכן נעשה פרוזבול". והרבי אמר את נוסח הפרוזבול "כל חובות שיש לי הריני מוסר לכם שאגבה אותם כל זמן שארצה". את הנוסח הרבי קרא מתוך דף שהי' עימו.

אח"כ המשיך לברך ברכה קצרה בקשר לשנת הקהל.

כל הקהל נסע לאוהל הק'. כשאני הייתי שם גם הרבי היה באוהל, זכיתי לראות איך הרבי קורא את הפני"ם.

הרבי חזר מהאוהל לערך כשעה לפני כניסת החג.

כשהגיע נכנס וחילק צדקה לילדים ושם בקופה. כולם חשבו שמיד יכנס למנחה, אבל הרבי הלך לספריה, וגם בדרך לשם חילק צדקה לילדים.

הרבה חשבו שהרבי התפלל מנחה ביחידות ולכן הרבה התפללו במניינים אחרים, וגם אני ביניהם. אחרי זמן הודיע הרבי ללייבל שעוד מעט יתפלל מנחה בזאל למעלה, מיד מיהרנו להיכנס לזאל הקטן, והרבי נכנס לתפילת מנחה.

בסיום התפילה אחרי הקדיש של עלינו במקום לצאת הרבי נשאר על מקומו, ומרים ומכה בידו על הסטענדר כמה פעמים כמורה לשיר. בתחילה חשבו היות וזה ערב ר"ה שהכוונה ל"אבינו מלכנו", אבל כשהחלו לנגן הרבי הפסיק ונעצר ונהי' שקט, אז הרבי החל לשיר לפתע "אך צדיקים יודו לשמך" וכו', והקהל המשיך בשירה "כי אלוקים יושיע" והרבי מעודד בידו

על הסטענדער בחוזה, ואחרי דקה הרבי יצא והקהל המשיך בריקודים, אח"כ הריקודים נמשכו לזאל למטה.

וכך נכנסו לשנה החדשה שנת תשמ"ח בשמחה, שנת הקהל.

ליל א' דר"ה, א' תשרי תשמ"ח

הרבי נכנס והחל באמירת תהילים ואחר משך זמן סימן לנגן אבינו מלכנו. אח"כ החלו בתפילה.

בסיום התפילה הרבי ברך לכיוון הקהל "גוט יו"ט, לשנה טובה תיכתבו ותחתמו", וכן בירך בדרכו אנשים. יצא כשמלווה בשירה.

לערך בשעה 10:00 יצא לספריה לסעודת יו"ט כשהקהל מלווה בשירה.

יום א' דר"ה, א' תשרי תשמ"ח

בשעות הבוקר הרבה מהת' ואנ"ש הלכו למבצע שופר, גם אני הלכתי. לקראת התקיעות 770 התמלא על גדותיו, אני ב"ה הספקתי לתפוס מקום טוב שגם ראיתי וגם שמעתי.

סדר התקיעות: אחרי מפטיר קודם סידר את השופרות והמטפחות וכן סידר למולו את חבילות הפ"נים, וכופף את ראשו וכיסה את עצמו כולל הפ"נים עם הטלית לערך דקה. אח"כ הרים הטלית עד חצי מהפנים והתחיל בקול רם "למנצח לבני קרח מזמור", ושוב מכסה את פניו בטלית עד הסיום של 7 פעמים למנצח. אח"כ הרים את הטלית וסידר אותה (הפעם סידור הטלית יחסית מהר), והחל באמירת הפסוקים שלפני התקיעות "מן המיצר" וכו'. ואח"כ אמר את הברכות במנגינה הידועה. התקיעות עצמם יצאו טוב, ואח"כ אמר בקול את הפסוקים "אשרי העם" וכו'.

בברכת כהנים הרבי יורד מהבימה שלו למטה שם עומד ליד סטענדער מיוחד, והכהנים עולים על הבימה שלו. אני לא רציני לעלות על הבימה אלא עמדתי בסמיכות לרבי למטה, ומשם עשיתי ברכת כהנים. הרבי הביט על הכהנים כשהם עלו על הבימה. לא נפלה הטלית, הרבי הביט וההוא הבין את הרמז והרים מיד את הטלית.

הבעל תוקע במעומד הוא הר' טננבוים, בתקיעות שבשמו"ע במוסף משום מה הלך לו קשה.

לפני כל תפילה הרבי מסמן שיתחילו "אבינו מלכנו".

מנחה היה בשעה 5:30. אח"כ יצא ל"תשליך". כשהרבי עשה תשליך לא נתנו לכולם לעמוד שם. הרבי עמד ליד בריכת הדגים עם הפנים לכיוון 770 ולא לכיוון של הכולל. אח"כ כל הקהל עשה תשליך.

ליל ב' דר"ה, ב' תשרי תשמ"ח

תפילת מעריב ליל ב' דר"ה הי' כאתמול. בקטעים של השירה הרבי מעודד בידו על אף הרצינות של ר"ה. (כנראה זה קשור לשנת תשמ"ח).

היו הרבה שחיו לראות כשהרבי יוצא לסעודת יו"ט, וליוו אותו בשירה.

יום ב' דר"ה, ב' תשרי תשמ"ח

הלכתי למבצעים גם היום לפני שחרית והגעתי ממש לפני התקיעות, אבל ב"ה שמעתי וראיתי.

היום כשהגיע לפסוק "ערוב עבדך לטוב אל", משך את המילה הזאת קצת במנגינה וחזר ואמר שוב "אל" בקצרה "יעשקוני זדים".

היום ההכנות לתקיעות היו יותר ממושכות, וכן התקיעות הלכו יותר קשה מאתמול, אבל בכללות זה הלך טוב. הדחיפות היו נוראות והרבה התעלפו.

היום הרבי אומר קדישים, אומרים שזה על בתו של הרבי הקודם הרבנית שיינא.

בסיום התפילה מיהרתי לתפוס מקום לפארבריינגען, וב"ה הי' לי מקום טוב.

תפילת מנחה התקיימה בזאל הקטן לפני הפארבריינגען, אני לא נוכחתי בגלל שתפסתי מקום לפארבריינגען.

התועדות יום ב' דר"ה תשמ"ח

הרבי בשיחה אמר שינגנו את הניגונים של הרבים החל מהבעש"ט, והרבי אמר לר' יואל כהן שלפני כל ניגון שיאמר של מי הוא.

ניגנו: ג' תנועות של הבעש"ט והה"מ ואדמוה"ז. ניע זשוריצי חלאפצי, של אדמו"ר האמצעי. כשהחלו את הניגון של הצ"צ, ימין ה', ר' יואל החל הניגון ושכח להזכיר שזה של הצ"צ, אבל מיד תפס, וחזר ואמר שזה של הצ"צ. אח"כ ניגנו "לכתחילה אריבער" של הרבי המהר"ש. ניגון של הרבי הרש"ב. והבינוני של אדמו"ר הריי"צ. ואח"כ ניגנו "שאמיל" של הרבי.

אח"כ אמר "מאמר" ד"ה "ויכולו השמים" וגו', ואח"כ היו עוד ב' שיחות.

בין השיחות פנה לא' מאנ"ש שישב מאחוריו (שנוסע ופועל ברוסיה מדי פעם) שיאמר לחיים על כוס גדולה, והרבי הסתכל עליו עד שגמר לשתות את כל הכוס, וכשסיים לשתות את כל הכוס הרבי חיך ומחא כפיים (כמו בראו) ... כל הקהל חיך ...

לקראת סיום הפארבריינגען הרבי החל לפתע לשיר "הוא אלוקיננו", והקהל הצטרף. בתחילה עודד בתנועות חזקות בראשו הק', ואח"כ התרומם מכסאו הק' מלא קומתו והחל למחוא כפיים. הקהל קם בספונטאניות והחל לרקוד ולשיר בכל הכוחות. הרבי ממשיך למחוא כפיים תוך כדי שעניו עצומות. כך זה נמשך יותר משתי דקות, אח"כ התיישב על מקומו.

אח"כ בברכהמ"ז כ"ק זימן על הכוס, ואחרי שאמר "ברשות", נעצר ואמר רק את ההמשך "נברך אלוקיננו" וכו' בקול.

בברכהמ"ז אפילו שזה כבר אחרי צה"כ אמר "יעלה ויבוא" של ר"ה. ובהרחמן אמר גם של שבת "הוא ינחילנו לשבת ומנוחה לחיי העולמים", וגם "הרחמן הוא יחדש עלינו את החדש הזה" וכו', שזה שייך לר"ה.

ערבית של קבלת שבת הרבי התפלל על הסטענדער צמוד למקום של הפארבריינגען, ועודד חזק בסיום של "לכה דודי".

ש"ק פרשת האזינו ג' תשרי תשמ"ח

הרבי נכנס לתפילה בשעה 10:00, התפילה היתה כרגיל. את ההפטרה "שובה ישראל" שמעתי טוב.

ההתוועדות התקיימה בשעה 1:30. אמר מאמר "שובה ישראל" ואמר כמה שיחות. בסיום ההתוועדות התפללו מנחה. אח"כ הגבאי פינסון הכריז שבשעה 6:30 תתקיים עוד התוועדות בהמשך ליום ב' דר"ה.

התוועדות ב' בהמשך לר"ה

הרבי נכנס להתוועדות בשעה 6:30, ב"ה שמעתי טוב. הרבי בתחילה ביקש מהגבאי שיכריז שיטלו ידיים וכו'.

בא' השיחות הרבי דיבר ע"ז שהשנה זה שנת תשמ"ח. ואח"כ אמר שבשנים האחרונות נוהגים שדבר המוטל על מי שהוא הוא זורק את זה על חברו, וכן בעניין זה. והרבי חיך, ואמר, מאיפה אני יודע? "בדידי הוה עובדא" שהכניסו אלי פתק ושאלו אותי איך רואים בר"ת של השנה שקשור עם משיח. והרבי בסוף ביאר: (א) תש"מ – תהא שנת משיח. והח' – (א) זה קשור עם שמונה נימין שיהי' בכינורו של משיח לע"ל. (ב) זה עניין של חירות, וזה

בדרגה השניה שתהי' לע"ל, חירות ממלאך המוות בתקופה של תחיית המתים. וקישר את זה לשנת הקהל.

בסיום ההתוועדות הרבי זימן על הכוס, ואחרי ברכהמ"ז הי' תפילת מעריב.

הרבי עשה הבדלה על הכוס, ואח"כ החל בחלוקת כוס של ברכה. הרבי חיך בעיקר לילדים. כשעברתי הרבי אמר לי "לחיים ולברכה".

כששרו "עד מתי" הרבי עודד חזק מאד. החלוקה נמשכה כ-3 שעות. אחרי ברכה אחרונה אמר "יתן לך", ויצא תוך כדי השירה של "כי בשמחה תצאו".

אח"כ נסע לביתו.

יום ראשון ד' תשרי צום גדלי' תשמ"ח

הרבי נכנס לסליחות בשעה 7:00.

הרבי החל בחלוקת דולרים כמו בכל יום ראשון. גם אני ניגשתי, אמר "ברכה והצלחה".

תפילת מנחה התקיימה בשעה 3:15. אח"כ היה שיחה דברי כיבושין, ובסיומה חילק דולרים לצדקה ע"י ה"טנקיסטים".

מעריב היה בשעה 7:30 בסיום הצום, ומיד אח"כ נסע לביתו.

יום שני ה' תשרי תשמ"ח

הרבי נכנס לקריה"ת למטה.

יש לציין שבבוקר התקיימה יחידות לגברים של "קרן ידידי ליובאוויטש", לפני"כ הם השתתפו בקריה"ת בזאל למטה.

אח"כ הרבי אמר להם שיחה קצרה בזאל הקטן למעלה, ואח"כ כל אחד ניגש בנפרד ומסר מעטפה ודיבר עם כ"ק אד"ש.

היום הרבי נסע לאוהל בשעה 3:25 וחזר בשעה 7:45. ומיד נכנס למנחה.

ליל יום שלישי ו' תשרי תשמ"ח

במעריב כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגש לעמוד, זה יארציט של אמו הרבנית הצדקנית חנה ע"ה בו' תשרי. ב"ה שמענו את כל התפילה.

בלילה התקיימה התוועדות חסידית בהשתתפות של כמה מהשלוחים.

בעיקר דיבר הרב גרשון מענדל גרליק מאיטליה. והוא אמר ווארט בשם א' מהחסידיים שהרבנית חנה ע"ה, שהיא הייתה האמא של החסידים והיות וידעה שלתשרי מגיעים הרבה חסידים לרבי, לכן הסתלקה בו' תשרי שהחסידיים יזכו לעוד התוועדות מהרבי...

יום שלישי ו' תשרי תשמ"ח

הרבי נכנס לתפילת שחרית כשהוא עטור בטלית ותפילין. הרבי החל לנגן שיבנה ביהמ"ק ואחרי הקדיש החל בתפילה. הרבי מסיים כל קטע בקול וכן מתחיל בקול את הקטע הבא.

למנחה ירד בשעה 3:15. בשעה 9:15 נכנס לתפילת מעריב בזאל למעלה, היות ולמטה הכינו את המקום לפארבריינגען.

בשעה 9:30 הרבי ירד לפארבריינגען ו' תשרי.

התוועדות ו' תשרי

בא' מהשיחות הרבי צעק ע"ז שהיו נציגים מהיהדות שנפגשו עם ה"אפיפיור" (הוא כינה אותו "אותו האיש") ונשקו לו את הידיים, שזה גובל עם עבודה-זרה, וזה יכול להביא לדברים שגובלים עם היפך התורה והמצוות, וזה עושה רושם כאילו הם מייצגים את העם היהודי.

אח"כ אמר שיש איזה דבר טוב שנפעל, שנתכנסו שתי המעצמות. ואדרבה יכול להיות שעניין זה יתקן את הדבר המצער הנ"ל. והרבי הוסיף שיעשו מחאות על הנ"ל.

בסיום השיחה דיבר על כך עם הרב שמחה עלבערג יו"ר אגודת הרבנים בארה"ב.

וכן בא' מהשיחות עורר להקהיל כמה שיותר יהודים וכן קטנים בקשר לעניינים של תורה, בקשר לשנת הקהל.

בסיום ההתוועדות חילק דולרים ע"י הטנקיסטים.

אח"כ מיד נסע לביתו.

יום רביעי ז' תשרי תשמ"ח

היום יצא מהרבי מכתב כללי נוסף שנושא את התאריך ו' תשרי, בנוסף למכתב שיצא לפני ר"ה (כנראה זה קשור למיוחדות של שנת הקהל).

היום הרבי נסע לאוהל בשעה 2:45 וחזר בשעה 8:00. אח"כ התפללו מנחה ומעריב. בדרך לתפילת מנחה חילק צדקה לילדים, וכן שם בכל הקופות שהיו שם בדרכו (מזכיר את ערב יוהכ"פ).

הודיעו מטעם המזכירות שמחר אחרי מנחה הרבי יחלק "לעקאח" (מחמת ריבוי האורחים וקוצר הזמן בעיוהכ"פ). מיד אחרי התפילה נסע לביתו.

יום חמישי ח' תשרי תשמ"ח

בשעה 10:00 ירד לקריה"ת למטה. היו שני חתני בר מצוה שעלו לתורה, אחר הקריאה הרבי איחל להם "מזל טוב", וחיך לאביו של אחד מהם שלא היה דתי במיוחד. למנחה ירד בשעה 3:30. אח"כ החל בחלוקת ה"לעקאח", גם אני עברתי והרבי אמר לי "לשנה טובה ומתוקה".

בחלוקה עברו שני תלמידים מהישיבה בלוד שזכו בגורל של כל התמימים באה"ק, א' מהם אמר לרבי שהם השלוחים של התמימים באה"ק, הרבי הוסיף לו עוד חתיכת לעקאח ואמר "בהצלחה רבה ומופלגה".

א' מהאורחים מאה"ק סיפר לי שעבר, וכשהרבי נתן לו וברכו ב"לשנה טובה ומתוקה" הוא אמר לרבי "כל המברך מתברך", והרבי אמר לו "גם אתם".

א' מהעוברים בלעקאח החזיק בידו שקית, וכשהגיע תורו במקום להושיט את ידו הוא הושיט את השקית למול הרבי (כנראה התבלבל). הרבי הכניס לו את עוגת הלעקאח ישירות לתוך השקית וברכו.

לתפילת מעריב הרבי נכנס בשעה 7:15. אח"כ שוב הרבי חילק לעקאח, למי שעדיין לא הספיק לקבל.

יום שישי ערב יוהכ"פ תשמ"ח

קמתי בשעה 5:00 מיהרתי למקווה ואח"כ עשינו כפרות, מיהרנו לתפוס מקום בחצר האחורית של 770 לראות איך הרבי מוסר את הכפרות לשחיטה.

ואכן מספר דקות לפני השעה 7:00 הרבי יצא במאור פנים כשתרגול בידו. כשהגיע למקום מסרו לשוחט הרב קלמנסון, הרבי מביט על השחיטה אבל הרבי מכוון את פניו. אחרי שמברך "על כיוסי הדם בעפר" מכסה עם הנוצה, וחזר לחדרו.

הרבי נכנס לשחרית בשעה 9:30 עטור בטלית ותפילין. (בעיוהכ"פ מהפעמים הבודדות שבשחרית מתפלל עם הציבור).

אחרי התפילה החל בחלוקת ה"לעקאח". היום מגיעים הרבה אנשים שלא מאנ"ש ואלו שלא הספיקו לעבור אתמול.

מנחה בשעה 3:15, אח"כ הרבי אמר שיחה. בשיחה דיבר על כך שצריך להיות בשמחה גדולה שמעוררת את התענוג הבלתי מורגש ולמעלה מזה, וקושר את זה ליוהכ"פ שאז ניתנו לוחות שניות "כפליים לתושיה".

בשיחה כשהסביר את ההוראה מהרמב"ם היומי, לפתע פרץ בבכי וקולו נשמע חנוק מדמעות.

בסיום השיחה הרב שלמה איידלמאן בירך את הרבי ברכת כהנים בקול, והרבי ענה אמן.

ברכת התמימים

הרבי נכנס לזאל למעלה מספר דקות לפני הדלקת-נרות כשעטוף בקיטל וטלית לברך את התמימים. בתוך הזאל היו הבחורים המבוגרים, והצעירים עמדו בחצר. אני עמדתי סמוך לחלון כך שזכיתי לראות ולשמוע.

כשהרבי נעמד מול הסטענדער כיסה את פניו הק' עם הטלית. והחל "וידבר", "יברכך" וכו', והמשיך "ושמו את שמי" וכו'. והמשיך בשיחה עד השקיעה.

ואמר שזה בהמשך למה שדובר בשיחה שאחר מנחה. (הנקודות:): התמדה ושקידה בלימוד התורה הן בנגלה והן בחסידות ובאופן של "לאחדים", וכן בעבודת התפילה בשקידה והתמדה. וכן הוספה במעשים טובים, וכהוראת רבותינו נשיאינו שהם המנהלים של הישיבה, להיות נרות להאיר. וכן דיבר שצריך להתעסק בעניין של "הקהל", בין בנוגע לעצמו ובין בנוגע לזולת כפשוטו, הקהל את האנשים נשים וטף.

מיד בסיום השיחה ירד לתפילת כל נדרי.

ליל יום הכיפורים תשמ"ה

בתחילה אמרו את התהילים שלפני כל נדרי, ואח"כ הוציאו את הס"ת. ס"ת א) הרבי, ב) הרב חודקוב, ג) החזן, ושלושה ס"ת ע"י רבני השכונה.

בקבלת שבת וכן בקטעים ששרו הרבי עודד בידו.

בסיום התפילה הרבי נשאר לאמירת כל התהילים בציבור וסיימו לערך בשעתיים, והרבי חזר לחדרו.

יום הכיפורים תשמ"ח

בשעה 10:00 נכנס לתפילת שחרית. לקריה"ת של שחרית הרבי לא עלה למפטיר, עלה הרב חודקוב. הרבי עלה רק במנחה, למפטיר יונה.

במוסף עליתי לברכת כהנים (לא עליתי על הבמה של הרבי, אלא עמדתי בסמוך לרבי, כך יכולתי להבחין כשהרבי כורע ב"הכהנים" על הרצפה).

בד"כ הרבי לא מחכה לחזן אלא קודם הרבי כורע ופניו הק' ממש נוגעים בשטיח, הרבי קם בעצמו ללא עזרה של אף א'. כשהחזן הרב וויינברג אח"כ כורע הרבי מביט בו בכל זמן זה.

לקראת סיום התפילה וה"מארש" כל הקהל נדחף ונדחק לעבר הבימה.

מיד בסיום החצי-קדיש הקהל החל בשירה אדירה את "מארש נאפוליון", וכולם מחכים שכ"ק אד"ש יעלה על המדרגות המיוחדות ששמו על הבימה, אבל הרבי עדיין נשאר במקומו כשפניו הק' לכיוון הקיר.

אחרי כדקה של שירה אדירה ע"י הקהל, הרבי החל לעלות על המדרגות ונעמד על המדרגה האחרונה, והחל במחיאיות כפיים חזקות, והקהל יוצא מההגבלות ושר בכל כוחו. (באמצע המארש הרבי כיסה את פניו בטלית).

המראה הזה איך שהרבי מנצח על כל קהל האלפים מרים אותם טפח מעל הקרקע, וזה נראה שעוד מעט וזה מפסיק, אבל לפתע הרבי מניף את שתי ידיו מלמעלה למטה בעוצמה והקהל יוצא מכל ההגבלות, כך זה נמשך בערך כ-5 דקות.

כשהרבי ירד מהמדרגות בסיום המארש, הבחנתי שהגארטל שלו נתפס במעקה, וכשהבחין בכך משך בגארטל בתנועה מהירה וחילץ את הגארטל מהמעקה, וחזר למקומו.

לפני תפילת מעריב חבש את הכובע על ראשו.

בסיום התפילה מישהו עשה הבדלה, ומשום מה הלה עשה בשקט, וכן לא היה נר ובשמים. (באמצע הרבי עשה בידו תנועת פליאה, כמו שזה לא בסדר). הלה גמר את ההבדלה בשקט יחסית, והרבי עשה תנועת ביטול בידו, וחיכה משך זמן, וכשראה שאין אחר שעושה שוב הבדלה הרבי הניף בידו כשמכריז "גוט יו"ט" ג"פ, והחל בשירה ויצא לחדרו.

הלילה לא יצא לקידוש לבנה כי הי' מעונן וגשום.

יום ראשון י"א תשרי תשמ"ח

הרבי הגיע ל-770 בשעה 10:00 והחל בחלוקת דולרים של יום ראשון לאנשים נשים וטף, בד"כ אמר "ברכה והצלחה".

אח"כ נסע לאוהל, וחזר בשעה 7:30, ונכנס לתפילות מנחה מעריב. בדרכו חילק צדקה לילדים, כשעלה לבימה עודד את השירה בחזוקה.

אחרי מעריב נכנס לחדרו, ואחר מספר דקות יצא לקידוש לבנה, היום השמים היו בהירים.

מיד שהגיע לסטענדר הרים את ראשו והביט בלבנה והחל ב"הללוי-ה". לפני תחילת הברכה שוב הביט בלבנה.

"שלום עליכם" אמר למזכירים ולעוד א' שעמד בסמיכות.

בסיום ניער את שולי הטלית, ובדרכו בירך את העומדים ב"א גוט חודש", ונכנס לחדרו. אחרי רבע שעה נסע לביתו.

שמעתי שבחלוקת דולרים היום כשעברה אשתו של הרב משה ירוסלבסקי מ"הכנסת אורחים" המזכיר אמר לרבי שנולדו לה 2 נכדות, והרבי אמר לה "מזל טוב". אח"כ הרבי שאל האם אתמול במוצאי יוה"כ פ' מישוהו מהאורחים נשאר רעב או הי' לו קר. (אתמול הי' גשום וקר).

יום שני י"ב תשרי תשמ"ח

הרבי הגיע בבוקר ל-770, ואחר כמה דקות נכנס לקריה"ת למטה.

מנחה הי' כרגיל בשעה 3:15, בדרכו לתפילה חילק צדקה לילדים.

לקראת הערב הכינו את הזאל להתוועדות של י"ג תשרי.

בשעה 9:15 הרבי נכנס לתפילת מעריב בזאל הקטן. ואחרי כמה דקות נכנס למטה לפארבריינגען.

התוועדות י"ג תשרי

בכלל ההתוועדות הרבי הי' בשמחה גדולה. ראו את זה בעידודים של השירה כבר בתחילת ההתוועדות, שעודד בתחילה בהנפת ידו ואח"כ בתנועות בראשו הק'.

הרבי בהתוועדות דיבר על כך שכאו"א צריך להשתנות באופן כזה ע"ד יש מאין לגבי מצבו הקודם, ולא צריכים את הזיכרון שלו שיזכור את הדברים, ויאמר "שישו בני מעי שישו", אלא מתכוונים שיעשה בפועל ממש, "ואומרים לך – שאתה תעשה".

וכן בהמשך דיבר על ענין "הקהל" שיעשו את זה בפועל, וכל אחד יקבל על עצמו לפעול בענין. וכדי שזה לא ישאר רק בדיבור, אני מציע שימנו מישהו שירכז את הכל אפילו שצריך לזה כס, ויעשו כרטיסים שכל א' ימלא את שמו ואת הפרטים שלו, וישלח את זה לכתובת המיועדת, ואותו א' יתקשר לכאו"א פעם בחודש ויזרו אותם בנוגע לפעילות ובנוגע להקהל.

הרבי נכנס לפרטים, שגודל הכרטיס יהי טפח, ויפרסמו את זה גם בעיתונים, ובשני שפות וכו'.

כששרו "שיבנה ביהמ"ק" הורה לשרוק והשמחה גברה ביתר שאת.

בסיום הרבי חילק דולרים לכל אחד ע"י הטנקיסטים.

יום שלישי י"ג תשרי

יום ההילולא של הרבי המהר"ש – לכתחילה אריבער.

היום הרבי נסע לאוהל בשעה 2:30. בדרך למכונית חילק צדקה לילדים.

כשחזר מהאהל נכנס לתפילות מנחה ומעריב. אח"כ נסע לביתו.

שער סיפורים מבית חיינו - 770

(א) דברים שראה ושמע אבי החתן הרב מתתיהו שי' בראנדוויין

בין השנים תשמ"ה - תשנ"ב

א. הילד שחיבק את הרבי

פעם הייתי עד למחזה מופלא:

לאחר התפילה עמדתי ליד חדרו של הרבי מול המעלית. עמדו שם כמה אנשים שהיו לפני טיסה, וחיכו שהרבי יעלה ויברכם בברכת "פאר געזונטערהייט" כנהוג. בין המחכים עמדו אמה ובנה כבן חמש שעמדו טוס ולחזור לארץ ישראל [היו נראים ירושלמים, הילד היה עם פאות ארוכות מעט]. הרבי יצא מהמעלית ובירך את הנוסעים, והמשיך ללכת לחדרו.

לפני שהרבי נכנס לחדרו, בעמדו כבר בגן עדן התחתון, עזב הילד את אמו ורץ אל הרבי, הגיע אליו ו...חיבק אותו...

הרבי נעצר, והסתכל עליו כשהוא מחייך. הרב גראנער אמר לילד שיחזור מהר לאמו ועשה לו כמה תנועות בידיו שישתלק משם, אך הילד לא זז...

היה זה מחזה מופלא לראות את הילד הקטן עומד ומחבק בחזקה את רגליו של הרבי, וראשו נשען עליהן [הוא היה נמוך והגיע רק עד רגלי הקודש] וממאן לעזוב אותן. על פניו היה ניכר שזה הדבר הכי אהוב ויקר שיש לו בחייו, והרבי עומד ומביט עליו מלמעלה עם חיוך מלא חום ואהבה, ובעיניו אור...

רק אחר כחצי דקה התקרבה אמו של הילד וקראה לו לבוא אליה, והוא עזב את הרבי וחזר לאמו, והרבי נכנס לחדרו תוך שהוא מביט לעברם ומנופף בידו הק' אליהם לשלום...

ב. הרבי נענע במטבע מול עיני הילד

פעם עמדתי ליד חדרו של הרבי, והרבי יצא וחילק מטבעות לצדקה לילדים. ליד הקופה עמד אחד מאנ"ש מארץ ישראל עם בנו שהיה ילד. הרבי התקרב אל הילד, ולמרבה הפלא במקום להושיט לו את המטבע הוא לקח את המטבע בידו והזיזו ימינה ושמאלה הלך ושוב מול עיניו של הילד, והילד הביט ימינה ושמאלה על המטבע ועקב בעיניו אחר תנועותיו של הרבי. כך עשה הרבי כמה פעמים, ולאחר מכן נתן לו את המטבע והוא שמו בקופה.

אחרי כן סיפרו שלילד זה קרתה תאונה בארץ ישראל שנפל מגובה רב, וכתוצאה מהנפילה ניזוק בעיניו, וזאת הסיבה שהרבי נופף כך במטבע מול עיניו. הם נשארו בבית חיינו כמה שבועות, ושמעתי שלאחר מכן התחיל מצב עיניו של הילד להשתפר. מאוחר יותר הם חזרו לישראל, ושמעתי שאח"כ החלים לגמרי.

ג. אביכם עדיין חי

פעם עמדתי בבוקר ליד חדרו של הרבי ליד המעלית, וחיכיתי שהרבי ירד לתפילת שחרית. בדרך כלל היה הרבי מחלק שם מטבעות לצדקה לילדים, כדי שישומו אותן בקופת הצדקה הקבועה בקיר.

כשהרבי יצא נגשו אליו שני אחים שהגיעו מארץ ישראל [אח"ז אמרו שהם מנחלת הר חב"ד], והיה נראה שמוצאם מיהודי בוכרה או גאורגיה. הם אמרו לרבי שבעת מלחמת העולם השנייה אבד הקשר עם אביהם ומאז לא שמעו ממנו עוד, לא חזר הביתה ולא התקשר וכו'. במשך השנים הם ומשפחותיהם עלו לארץ ישראל, ואף פעם לא אמרו עליו קדיש וכו' כי לא ידעו אם הוא בין החיים. כעת, כארבעים שנה לאחר המעשה הם רוצים לשאול את הרבי האם כבר יכולים לומר עליו קדיש, ולאיזה תאריך לקבוע את יום היאהרצייט.

הרבי הקשיב להם, ואז אמר: "אין לומר עליו קדיש, כי הוא חי"...

האחים היו נראים המומים לגמרי בשמעם את תשובת הרבי. הם שאלו האם לחפש אחריו [יתכן שאף שאלו היכן לחפש], והרבי נתן לכ"א מהם מטבע לצדקה, ובירך אותם בהצלחה בחיפוש אביהם. [עמדתי ליד ושמעתי].

ד. "איך וויל גיין דעם וועג"

הסדר בשבת ויו"ט [כאשר אין מעלית] היה שרבינו היה יורד לזאל למטה דרך המדרגות הפנימיות, ולא חוזר באותה דרך אלא חוזר דרך המדרגות התלולות שעולות מהיציאה מהזאל הגדול שמאלה לכיוון הזאל הקטן.

בשמחת תורה באותה שנה [כמדומני תש"נ או תנש"א] החליט מישהו מהמזכירות או מהוועד המסדר, שעדיף שאחרי ההקפות הרבי יחזור למעלה באותה דרך שבה ירד היינו דרך המדרגות הפנימיות, כי הן לא כ"כ תלולות ויותר קל לעלות בהן לאחר היגיעה הגדולה של ההקפות. בדרך כלל אחר התפילות בשיו"ט המדרגות שעולות לכיוון הזאל הקטן היו פנויות מאדם, כי ידעו שהרבי צריך לעבור שם, אך הפעם מכיון ששמעו מהתכנית הזאת, הרבה אנשים עמדו שם ומילאו את המדרגות עד למעלה.

הרבי הגיע אל דלת היציאה מהזאל, והתכוון לפנות שמאלה ולעלות כמו בכל פעם, ואז ראה שכל המדרגות העולות למעלה מלאות קהל רב וא"א לעבור. הוא נעמד [לידי] והסתכל למעלה לכיוון המדרגות, והרב גראנער מיהר לומר לו שהתכוונו שהרבי יחזור לחדרו כפי שבא דרך המדרגת הפנימיות, ואף הראה בידו ישר לכיוון המסדרון שמוליך למדרגות הן. הרבי אמר: "איך וויל גיין דעם וועג", והראה בידו למעלה לכיוון הזאל הקטן. האנשים שמילאו את המדרגות הבינו שהרבי רוצה לעלות והם צריכים להסתלק משם, וגם הרב גראנער קרא להם שיפנו את המדרגות, וכולם החלו מהר לעלות למעלה ולפנות המדרגות. הרבי חיכה מעט, ואז עלה במדרגות לכיוון הזאל הקטן והלך במסדרון ונכנס לחדרו.

אח"כ אמרו שיתכן שאחת הסיבות שהרבי לא רצה לחזור לחדרו בדרך השניה, כי למעלה ליד המעלית עמדו כמה אנשים שצריכים ברכה לזש"ק, והם חיכו שאדמו"ר יעלה אחרי ההקפות כדי לבקש ברכה [דאז הוא עת רצון וכו'], ואמנם הרבי בירכם. ואם היה הרבי עולה דרך המדרגות הפנימיות כפי שהמזכירים רצו, אז כמובן הם היו נשארים לחכות שם ולא היו נפגשים עמו. [עמדתי ליד הרבי וראיתי].

ה. רפו"ש באמירת לחיים

בהיותי בחור סבלתי מפטריה באוזני שגרמה לכאבים חזקים ולסבל רב. הלכתי לרופא מומחה, והוא אמר שהפטריה נמצאת בעומק האוזן ולכן הכניס פתילה לתוך עומק האוזן, וכמ"פ ביום הייתי צריך לטפטף טיפות על הפתילה, והן היו מחלחלות פנימה עד שמגיעות למקום הנגע ומרפאות אותו. וכך היה כמ"פ, שנתרפא ואחר כמה חדשים שוב חזר, ושוב עשיתי את הטיפול הנ"ל.

בחודש אלול תשד"מ התכוננתי לנסיעה אל הרבי לתשרי תשמ"ה, ואז שוב נהייתה לי הבעיה הנ"ל. הייתי אצל הרופא והוא עשה לי את הטיפול הנ"ל, והכאבים הלכו ופחתו וראיתי שב"ה המצב משתפר, ולכן נסעתי אל אדמו"ר ללא חשש מה יהיה עם האוזן.

כמה ימים לאחר שהגעתי לניו יורק התחילה אזני שוב לכאוב על אף הטיפות ששמת, ומיום ליום נהיה יותר גרוע. הגיע מצב שהכאבים היו חזקים מאד ובלילה הייתי מעורר משנת מרוב כאבים, וכן בבוקר קם עם כאבים, וכן במשך היום. וכך היה בכל יום. כמובן שזה הפריע לי ללמוד וכו'. לא ידעתי מה לעשות, זה היה חודש תשרי הראשון שלי אצל אדמו"ר ולא הכרתי אף אחד, לא רופאים ולא אנשים ולא ידעתי מה לעשות.

הגיע יום ו' תשרי [או שמא היה זה י"ג תשרי] והרבי ירד להתוועדות. בין השיחות עמדת עם כוס לחיים בידי ורציתי לומר לחיים, אך הרבי לא ממש הסתכל עלי. שאלתי מישוהו שעמד לידי, והוא אמר לי: "אל תדאג, כשהרבי יאמר לך לחיים אתה כבר תדע". ואמנם לאחר כמה דקות ראיתי שהרבי מסתכל ישר אלי. אמרתי "לחיים", ובעת מעשה חשבתו שהנני מבקש ברכה לרפואה שלימה באזני, והרבי נענע לי בראשו כנהוג.

לאחר ההתוועדות הלכתי לישון, ובבוקר קמתי והנה איני מרגיש שום כאב באזני! עבר יום אחד, יומיים והנני רואה שאין לי עוד שום כאבים, הם נעלמו ואינם. הוצאתי מאזני את הפתילה וזרקתי אותה, ומאז הבעיה נעלמה לגמרי ולא חזרה עוד...

[והיה זה למעלה מהטבע, כי בדרך הטבע כשהכאבים הולכים וגוברים זה סימן שהפטריה הולכת ומתפשטת והתרופה לא עוזרת עוד, ואם לא מטפלים בזה רק מחמיר והולך].

ו. הרבי זכר

הרב חיים צימענד שהיה שליח בעיר בוסטון [נפטר בתחילת שנה זו] בזמנו היה צריך לעבור איזה ניתוח וכתב ע"ז לרבי, ולאחר מכן עשה את הניתוח וב"ה הכל עבר בהצלחה. איזה זמן לאחר מכן הוא הגיע לבית חיינו, ובליל שבת לאחר התפילה בא ונעמד לידי ביציאה מהזאל

הגדול לפני המדרגות, מקום בו היה הרבי אומר "גוט שבת" לאלו שעמדו שם, ובכל שבת הייתי עומד שם הראשון.

הרבי אמר "גוט שבת" לי ולו והתחיל לעלות במדרגות, עלה מדרגה אחת או שניים, ואז הסתובב אלינו והביט אל הרב צימענד ושאל אותו: "וואס הערט זאך"? הוא נבהל ולא ענה מאומה. הרבי שאלו שוב, ושוב הוא לא ענה. אמר לו הרבי בניגון של שאלה: "אלץ איז בסדר"? ושוב לא השיב, רק נענע מעט בראשו כאומר: "הן". הרבי חיך אליו חיוך גדול, ועשה לכיוונו תנועת ביטול בידו הקדושה, והסתובב והמשיך לעלות במדרגות [אח"ז סיפרו שהוא בעצמו כבר כמעט שכח מהניתוח שהיה לו, והרבי כמובן זכר ודרש בשלומן].

ז. תשומת לב ועידוד

בזמני היה בחור חסידישער ובעל לב טוב, שהיה בחור מבוגר ולא הצליח למצוא שידוך. זמנים קשים עברו עליו והוא נשבר מזה, עד שנזקק לסיוע. והנה ב"ה הגיע היום המיוחל והוא בא בקשרי השידוכין עב"ג, וכמובן הם כתבו ע"ז לרבי וקיבלו תשובה חיובית.

בליל שבת לאחר התפילה עמדתי כרגיל ביציאה מהזאל הגדול, והבחור הזה עמד קצת אחרי. הרבי הגיע ואמר "גוט שבת" לאלו שעמדו שם, וכשעבר ליד הבחור הסתכל עליו ואמר לו "מזל טוב". הבחור לא היה בטוח אם שמע נכון [זה היה דבר נדיר], וניגש אלי ושאל אותי: "האם שמעת מה הרבי אמר לי"? אמרתי לו: "וודאי ששמעתי, הרבי אמר לך "מזל טוב"". קשה לתאר את מראה פניו של הבחור. פניו קרנו מאושר, והוא לא יכל להסתיר את התרגשותו ושמחתו הרבה.

עבורי היה זה לימוד לחיים, איך שהרבי, שידע את אשר עבר על הבחור, נותן לו תשומת לב אישית ומיוחדת ומשמחו ומעודדו ביום שמחתו.

ח. הרבי בישר על שידוכינו

בעת תקופת השידוך שלי לא כתבתי לאדמו"ר מאומה על כך שהנני נפגש. לאחר שנפגשנו פעמיים [בקראון הייטס], הגיעה חמותי [לעתיד] ביום ראשון לקבל דולר מהרבי. היא חיכתה בתור, וכשהגיעה לרבינו נתן לה דולר ואמר לה "ברכה והצלחה" כרגיל. היא המשיכה ללכת הלאה לכיוון היציאה, והרבי במקום לתת דולר לאשה הבאה אחריה – המשיך להסתכל לכיוון שלה. ר' מאיר הארליג הבין שהרבי רוצה לומר לה משהו, וקרא לה חזרה. היא חזרה, והרבי אמר לה: "בקרוב הרי יהיו שמחות אצלכם במשפחה", ונתן לה דולר נוסף באמרו: "זה עבור השמחות".

ביום שלישי נפגשנו פעם שלישית וכתבנו לרבי, וביום רביעי יצאה מהרבי התשובה שהשידוך נכון ובאנו בקשרי השידוכין.

אח"ז אמרה לי חמותי: "אני כבר ידעתי שאתם תהיו חתן-כלה בשבוע זה". שאלתיה כיצד ידעה, והיא ענתה: "הרבי אמר לי", וסיפרה לי מה שאמר לה אדמו"ר ביום ראשון.

אח"ז שאלתי את חמי אם כתב לאדמו"ר שאנו נפגשים, וכן את גיסי וגיסותי – אף אחד מהם לא כתב לרבי מאומה על כך...

ט. זחור"ק בקרוב ממש

לאחר שהייתי נשוי למעלה משנה עברתי בחלוקת הדולרים, ואמרתי לאדמו"ר שהנני מבקש ברכה לזחור"ק. הרבי ענה לי בקול: "אמן, בקרוב ממש", ונתן לי עוד דולר.

בשנה שלאח"ז נולדה לי בתי הגדולה חיה מושקא שתחי'.

י. באמצע שקראתי החל הרבי לברכם

אחד מקרובי משפחתי בישראל היה נשוי כו"כ שנים ולא נפקדו בילדים, על אף הטיפולים הרפואיים שעשו. הרופאים לא ניבאו להם טובות, והם כבר אימצו ילד. בעת לימודי כולל אצל רבינו בשנת תנש"א צלצל אלי אותו קרוב, וביקש ממני ללכת לרבינו ולבקש ברכה עבורם. כתבתי בפתק את שמותיהם, ובחלוקת הדולרים קראתי לפני הרבי את שמותיהם. עוד באמצע שקראתי החל הרבי לברכם, ונתן לי דולר עבורם.

לאחר זמן מה האשה נפקדה וילדה בת, ולאחר מכן עוד בת...

יא. רפו"ש בקרוב

סבי [מצד אמי] לעת זקנתו היה חולני וסבל ממחלות ומכאובים רבים, וכל זמן קצר היו נצרכים לקחתו לבית הרפואה, ושהה שם כמה שבועות ביסורים גדולים. הוא ביקש ממני לבקש ברכה מהרבי עבורו. ניגשתי בחלוקת הדולרים ואמרתי לרבי: "שלמה בן מלכה לרפואה שלימה בקרוב". רבינו בירך את סבי ברפו"ש, ונתן לי דולר עבורו.

סבי חי אחרי כן עוד כו"כ שנים, ומאז עד פטירתו לא נצרך עוד ללכת לבית רפואה אף פעם!

יב. הרבנית והשודד

דודי האדמו"ר מבאסטאן רבי משה הורוויץ זצ"ל היה גר בקראון הייטס, בבית הסמוך לבית הרבי והרבנית ברחוב פרזידנט [בשנים מאוחרות יותר עבר לבורו פארק]. פעם חזרה הרבנית לביתה בשעת לילה, וכאשר יצאה מהאוטו קפץ עליה שודד שווארצער וניסה לחטוף ממנה את ארנקה [זה היה בין הבתים מאחור ליד החניה]. היא לא ויתרה לו, ובמהלך המאבק ביניהם הוא הפיל אותה על הקרקע. האדמו"ר מבאסטאן ואשתו שמעו קולות שבאים מבחוץ, וניגשו לחלון לראות מה קורה שם. בראותם את הנעשה הם צעקו בקולי קולות, וכשהשודד ראה שמעשהו התגלה קם וברח משם. הרבנית קמה על רגליה וצעדה לכיוון הדלת, ולפני שהגיעה לבית נפתחה הדלת והרבי יצא ובה לקראתה, והם נכנסו לבית ביחד.

וסיפרה לי הרבנית מבאסטאן שבכל ערב חג היתה הרבנית מתקשרת אליה לומר לה גוט יו"ט, והיתה מודה לה על שהצילה אותה מיד השודד. פעם היא אמרה לרבנית: "את לא צריכה להודות לי בכל פעם, זה הקב"ה הציל אותך". ענתה לה הרבנית: "אמנם אמת שהקב"ה הצילני, אך את היית השליחה הטובה" ... [שמעתי מהאדמו"ר מבאסטאן ומהרבנית]

[עוד סיפרה לי דודתי הרבנית מבאסטאן שפעם הביטה בחלון וראתה בחור עומד ליד בית הרבי ומחפש "מציאות" בפח הזבל של בית הרב. היא התקשרה לרבנית וסיפרה לה על כך, ולמחרת ראתה שמבית אדמו"ר הזיזו את פח הזבל פנימה אל מאחורי הבית. מאוחר יותר התקשרה אליה הרבנית חיה מושקא, והודתה לה על כך].

יג. התמדת רבינו

פעם בא לבקר את דודי האדמו"ר מבאסטאן [שהיה שכינו של הרבי] אחד מקרובי משפחתינו ממשפחת וינשטוק מארץ ישראל [כמדומני היה זה רבי יוסף וינשטוק מתלמידי הרב בעל הסולם]. הם ישבו יחד עד שעה מאוחרת בלילה, ואז אמר האדמו"ר מבאסטאן לרבי יוסף: "מה אתה חושב שהרבי מליובאוויטש עושה כעת, באישון לילה?" והמשיך לומר: "בוא עמי וראה לך". הם עלו לקומה העליונה בבית, שם היה חלון שדרכו אפשר היה לראות חלק מחדרו של רבינו. האדמו"ר הצביע ואמר לו: "הבט וראה". רבי יוסף הביט מבעד לחלון, וראה את רבינו יושב ליד שולחן שעליו מונחים כו"כ ספרים פתוחים, ולומד בשקידה. ואמר לו האדמו"ר מבאסטאן: "ככה זה בכל לילה!"

יד. בדיקת חמץ

סיפר לי בן דודי האדמו"ר מבאסטאן בית שמש זצ"ל, שבהיותו בחור הם היו שכנים של רבינו, ופעם בעת בדיקת חמץ אמר לו אביו: "תצא ידי חובה בברכתך, אני אבדוק את הקומה

הראשונה, ואתה תעלה לקומה השניה ותבדוק שם". והוסיף ואמר לו "אל תשכח לבדוק את המסילות התחתונות של החלון" [החלון נסגר מלמעלה למטה, ולמטה יש מסילות \ תעלות שעלול ליפול שם חמץ].

הוא שמע את הברכה מאביו ועלה לקומה השניה, וניגש לחלון כדי לבדוק את המסילות, והנה רואה הוא בחלון מולו את הרבי עושה בדיק אותה הדבר: עומד בחלון ובודק את מסילות החלון שלו...

כמובן שמיד הוא זז הצידה, וחיכה שהרבי יגמור לבדוק ואז בדק שם...

טו. מפתח למקווה

לדודי האדמו"ר מבאסטאן היה מקוה בבייסמענט שבביתו. פעם אמר לי: "נתתי לרבי מליובאוויטש את מפתח המקוה כדי שיוכל לטבול מתי שירצה, ולפעמים היה הרבי עובר בין הבתים מבלי לצאת אל הרחוב, נכנס מהדלת הצדדית ויורד למקווה".

טז. הוא הממשיך של הבעש"ט

סיפר לי הרב בנימין ר. שפעם נכנס להרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב, והרבי מלעלוב אמר לו שלוש דברים על הרבי: א) על משה רבינו אמרו "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה", ואני אומר: "שכינה מדברת מתוך גרונו של הליובאוויטשער". ב) הוא הממשיך של הבעש"ט בדורינו ג) כל ענייניו והנהגותיו הן למעלה מן הטבע.

יז. א גוטע שידוך

בעת שמרת צפורה הארליג [לבית בראנדווין] נכנסה עם סבתה ליחידות לרבי לפני חתונתה עם מוה"ר מאיר הארליג שהוא ממשפחת רבנים, אמרה סבתה לרבי שלמשפחתה יש יחוס, והם נכדי האדמור"ם מסטרעטין ועוד. אמר לה הרבי: "רעבישע משפחה מיט א רבנישע משפחה ס'איז א גוטע שידוך".

(ב) דברים שראה ושמע אבי הכלה הרב ברוך מנחם שי' הכהן כהנא

בין השנים תשמ"ז – תש"נ

א. כשהייתי בבית חיינו בשנת תש"נ, הגיע מאה"ק ל-770 בחור מבוגר ליטאי שאז הי' בגיל ארבעים לרבי להתברך בשידוך. נוסף לזה שביקש ברכה בחלוקת דולרים, הכניס פתק בקשר לזה דרך המזכירות. וסיפר לי, שהרבי ענה לו: **"יחפש במרץ ע"י שדכן בעל מרץ – אזכיר עה"צ"**. (המילה "מרץ" הייתה מודגשת בשלושה קווים).

ב. הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס ראב"ד פילדלפי' הי' נוהג מדי שנה בחוה"מ לבוא "להקביל פני רבו ברגל".

בחוהמ"פ תשמ"ח הגיע כאשר הוא מלווה עם כמה מבני משפחתו. הוא נכנס ליחידות בג"ע התחתון, ובני המשפחה חיכו בפרוזדור מבחוץ. והי' שם כרבע שעה.

בצאתו הרבי ליווה אותו, ותוך כדי הרבי ברכו "וראה כהן בציון" (דא"ג, באותה שנה הוא נפטר). שני נכדיו תמכו בו, ותוך כדי שיוצא דרך הפתח הראשי הרבי הלך ללוותו.

כשהרבי רצה לצאת מהפתח הראשי, הרבי הבחין ששתי נשים ממשפחתו עמדו משני הצדדים. ולפתע ראיתי שהרבי מצביע על אחת הנשים שעמדה בצד, וסימן שתעבור לצד השני (שאסור לעבור בין שני נשים).

ג. בחורף תשמ"ח, בליל שבת לערך בשעה עשר הרבי הי' יוצא מחדרו הק' והולך לאכול סעודת שבת בספרי' יחד עם הרבנית. הי' קבוצה של תמימים שהיו נשאים ללמוד בזאל הקטן, ורק כשהרבי הי' הולך לספרי' היו הולכים לסעוד סעודת שבת.

באותו הזמן הי' אחד מאנ"ש שקצת לפני השעה עשר הי' עומד בפרוזדור, וכשהי' שומע את טריקת הדלת של ג"ע העליון הי' מתחיל לשיר, ואנו הבחורים נעמדנו מיד בפתח של הזאל הקטן ומצטרפים לשירה. והרבי הי' מניף ידו לכיוון התמימים, בפנים מאירות במיוחד.

ליל שבת אחת כשלמדנו, אותו א' מאנ"ש לא הי', וכך לא שמנו לב כשהרבי יצא.

ובאותו הרגע, א' מחבריי שישב מול הפתח מבחין שהרבי מסתכל לתוך הזאל, ואמר לי "הרבי"... מיד הסתובבתי ואני רואה שהרבי מניף ידו אלינו ועל אף שאף א' מאיתנו לא שר, כי היינו באמצע הלימוד.

ד. בתשרי תשמ"ח שהי' שנת "הקהל" הגיעו המוני אורחים ל-770, והרה"ח ר' משה ירוסלבסקי שהי' אחראי על ה"הכנסת אורחים" לא ידע איך יצליח למצוא מקומות לינה לכולם.

בוקר אחד כשעמדתי בפרוזדור שליד ג"ע התחתון, לפתע הרבי יצא מחדרו לכיוון קופת הצדקה, ומבחין בר' משה ירוסלבסקי שעמד ע"י דלת המזכירות. הרבי נעצר, ושאל "אכילה איז פאראן?", והוא (ר' משה) מהנהן בראשו. ושוב שואלו "שתי' איז פאראן?", ושוב הוא מהנהן בראשו. והרבי ממשיך "לינה איז פאראן?", וכאן ר' משה שותק... והרבי ממשיך בחיוך תוך כדי שעושה תנועה בשתי ידי הק' "נו דאס אויכעט וועט זיין", והמשיך בדרכו. וב"ה בסוף נמצא מקום לכולם.

ה. בקיץ תשמ"ט נכנסו ליחידות שני הרבנים הראשים של א"י, הרב מרדכי אליהו והרב אברהם שפירא.

שהו למשך כשעה בג"ע העליון, ואחר כך כשיצאו יצא הרבי ללוות אותם, ונעמד בפתח הראשי והביט עליהם עד שנכנסו לרכבם.

בינתיים אנחנו הבחורים עמדנו משני צידי הפתח מבחוץ, ושרנו "כי בשמחה תצאו...", והרבי מדי פעם מניף בידו הק'.

בדרך כלל כשהרבי מלווה הי' מחכה עד שהרכב הי' נוסע, וכאן הרכב של הרבנים כבר נסע והרבי עדיין עומד וממשיך להביט לאותו הכיוון. וגם כשהרב גרונר מרמז לרבי שהם נסעו הרבי

ממשיך לעמוד. ואנו בינתיים ממשיכים לשיר, ואחרי כמה דקות המזכיר שוב מרמז שהם נסעו, והרבי המשיך לעמוד, ולהביט. מחזה זה נמשך זמן רב שרק בסיומו הרבי נכנס לחדר.

ו. בתשרי תשמ"ז בקידוש לבנה, הלבנה נראתה מעל לבניין 770 וכדי לראותה העמידו את הסטנדר של הרבי צמוד לכביש, ושם עמד רכב גדול שבאמצעו העמידו את הסטנדר של הרבי, וכולם עמדו סביבו.

אחד הבחורים החליט לשכב על גג הרכב כדי שיוכל להביט מקרוב על הרבי. בפועל כשהרבי הגיע והחל בקידוש הלבנה הבחור הרגיש שלא בנוח... כולם מביטים עליו וכו', אך לרדת כבר לא הי' שייך.

כשהרבי הגיע ל"שלוש עליכם" הרבי הרים את ראשו למעלה, ואמר לבחור הנ"ל (אף שבד"כ הרבי אומר "שלוש עליכם" למזכירים ולמשב"קים) ראו בחוש שהרבי מרגיש במצוקתו... ומעודדו.

ז. בחורף תשמ"ח בסיום אחת התפילות בזאל הקטן, כשיצא הרבי נגע בתחילה במשקוף (בצד שאין בו מזוזה), ואח"כ נגע במזוזה שבמשקוף השני. ויהי לפלא...

ח. בד"כ בחלוקת הדולרים בימי ראשון הרבי הי' אומר לכל אחד "ברכה והצלחה", וכשהיו מבקשים ברכה פרטית הרבי הי' מתייחס לכך.

בתשמ"ח, ביום ראשון שאחרי יו"ד שבט החלטתי לעבור. ועשיתי הכנה רוחנית יותר מהרגיל, קיבלתי על עצמי החלטה טובה וכו'.

בפועל כשעברתי לקבל את הדולר הרבי אמר לי: "זאלסטו האבען א ברכה והצלחה".

ט. בשנת תש"נ בחלוקת דולרים של יום ראשון עברתי פעם יחד עם יהודי שהתקרב על ידי וחזר בתשובה, ואמר לרבי בעברית שיש לו יום הולדת היום. הרבי ענה לו בהברה עברית: "שנת הצלחה".

עברתי אחריו, והרבי אמר לי גם באותה ההברה: "הצלחה רבה" על אף שתמיד הרבי הי' אומר לי בלשון הקודש: "ברכה והצלחה".

י. בשנת תש"נ, באחת הפעמים כשהרבי חזר בדרכו מתפילת מנחה, למטה לקראת סוף הזאל עמד בחור חרדי עם "דף המלצה" של צדקה. כשהרבי עבר לידו הוא הושיט את הדף למולו של הרבי. הרבי נעצר, ולקח מידו את הדף, והמשיך בדרכו. הבחור המופתע לא הבין... ואח"כ ניגש למזכיר ר' בנימין קליין, וביקש את הדף. המזכיר ענה לו "אתה נתת את זה לרבי, מה אתה רוצה, תחכה אולי הרבי יוציא לך את זה חזרה".

יא. תשרי תשמ"ז התקיימה חופה בחוץ והרבה בחורים עמדו ליד הדלת הראשית, והסתכלו. הרבי יצא מהפתח הראשי, הבחיו בבחורים שעמדו שם, ואמר להם שילכו לשמח והתן וכלה.

יב. בשנת תשמ"ז, בערב חג הסוכות הרבי יצא לאגוד את הד' מינים בסוכתו. בדרכו הבחין בתמימים שעומדים שם, ואמר למזכיר שימסור להם שיש הרבה מה ללמוד בערב החג, הלכות סוכה, לולב, וכו'.

יג. תשמ"ט, אדר שני לאחר היחידות לגבירים, קבוצה מהשלוחים שבאו עם הגבירים חיכו בתוך גן עדן התחתון שהרבי יברך אותם. הרבי יצא מהמעלית, והריל"ג אמר לרבי שהשלוחים עומדים. אנחנו הבחורים עמדנו בפרוזדור מול המעלית, וכשהרבי יצא הוא נעמד מול הבחורים, והחל בברכה שיצליחו בשליחותם וכו'.

בינתיים השלוחים מחכים בתוך "גן עדן התחתון", וכשהרבי עמד בכניסה לחדרו הריל"ג אמר "אט איז די שלוחים". הרבי הסתכל לעברם וברכם ונכנס לחדרו הקדוש.

אנחנו הרגשנו שאצל הרבי גם התלמידים הם שלוחים.

יד. באחרון של פסח תשמ"ח, בהתוועדות של סעודת משיח, באחת השיחות אמר הרבי שהיות ושנת תשמ"ח ה' רק לפני אלף שנה, בד' אלפים תשמ"ח ממילא צריך לשימוח באופן כזה שאף שנה לא ה' כזה שמחה, ובפרט בקשר לגאולה. כשהרבי סיים החלו לזעוק "עד מתי" ולשיר.

בהמשך הרבי קם והחל לרקוד על מקומו בשמחה עצומה תוך כדי שימוח כפיים לכל הכיוונים, והקהל שר ורקד בכל כוחותיו, כך זה נמשך קרוב לעשר דקות ללא הפסקה.

גם לאחר שהרבי התיישב במקומו הקהל המשיך בשירה.

אחרי ההתוועדות שמתי לב שאני צרוד מאד חזק מרוב שירה. חשבתי שאחרי כמה ימים זה יעבור, אבל ככול שחלפו הימים לא חל שום שינוי בצרידות. אחרי חודש ניגש אליי אחד המשגיחים שהבחין בצרידות שלי, והפנה אותי לרופא מומחה במנהטן.

לאחר שהרופא בדק אותי, אמר לי שגדל לי "פוליפ" בין מיתרי הקול שזה גורם לצרידות הקבועה, וללא ניתוח זה לא עובר. הרופא המליץ לנתח אותי אך היות והמחיר הי' מאד גבוה העדפתי לחכות שאחזור לארץ בסיים "הקבוצה", ואז זה יהי' בחינם על חשבון "הקופה". בפועל נשארתי עם הצרידות.

לפני שנסעתי לארץ הכנסתי פתק לרבי לבקשת ברכה להצלחת הטיפול בארץ.

בארץ, אחרי בדיקת רופא מומחה זיהה אותה בעי', והפנה אותי לבית רפואה לעשות את הניתוח. בבית הרפואה קבעו לי תור לניתוח לעוד שלושה חודשים. אני העדפתי לחזור מיד לרבי לפני יום הולדתי בחנוכה, ולכן לא חיכיתי לתור וחזרתי לרבי עם אותה צרידות ללא שינוי.

באותה תקופה הייתי אחראי במוצאי שבת לדאוג לצרכי ההבדלה שהתקיימה בזאל הקטן במניין של הרבי. הסדר הי' שמיד אחרי תפילת ערבית הרבי הי' מסתובב לכיוון המבדיל ומביט עליו עד לסיום ההבדלה ועד לסיום ברכה אחרונה בקול, ואח"כ חוזר לחדרו. בד"כ הי' מישהו קבוע באנ"ש שעושה את ההבדלה, ולפעמים גם בחור מסוים שהי' מוכן לעשות, אך רוב הבחורים פחדו לעשות הבדלה מול מבטו של הרבי. באחת הפעמים המבדיל הקבוע לא הי', וחיפשתי מישהו שיסכים. בתחילה אחד אמר לי שהוא מוכן לעשות, אך לפתע באמצע התפילה הוא מסמך לי שהוא מתחרט...

נאלצתי מיד אחר "שמונה עשרה" לשאול מי מהקהל מוכן לעשות אך אף אחד לא הסכים. והנה אני רואה שהרבי כבר סוגר את הסידור, ומתחיל להסתובב לכיוון המבדיל, ועדיין אף אחד לא ניגש לכיוון הכוס. היות ואני האחראי, כדי לא לבזבז את הזמן של הרבי על אף שאני צרוד... תפסתי בכוס, ובכל קולי הצרוד התחלתי "הנה א-ל ישועתי", והרבי מביט בי עד לסיום "ברכה אחרונה" בקול, ויצא לחדרו.

והנה פלא. למחרת בבוקר כשאני קם פתאום אני שם לב שקולי חזר להיות רגיל ללא שום צרידות, וזאת אחרי שעברו יותר מעשר חודשים שאני צרוד כרוני, ללא ניתוח. ממש נס גלוי.

שער התמונות

תמונות מביקור הרדה"ג הרב פנחס מנחם אלתר ז"ל (ראש ישיבת "שפת אמת" ולימים האדמו"ר דגור) אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א

יום ראשון, ד' אייר ה'תשמ"ג

לזכות

החתן הרב מנחם מענדל

והכלה מ' חנה

שיחיו בראנדוויין

לרגל נישואיהם בשטומו"צ

ח"י אלול ה'תשפ"א

בכחב"ד באה"ק תובב"א